

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

21 Σεπτεμβρίου 2021

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 4347

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 95692

**Έγκριση Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης
του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων
2021-2025.**

**Ο ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Το άρθρο 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005 - Α' 98) «Κωδικοποίηση της νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα», σε συνδυασμό με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

2. Το άρθρο 125 του ν. 4635/2019 «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις» (Α' 167).

3. Τον ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις» (Α' 143) και ιδίως τα άρθρα 23, 57, 78 και 79 και 80.

4. Το π.δ. 147/2017 «Οργανισμός του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης» (Α' 192).

5. Το π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους. Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119).

6. Το π.δ. 83/2019 «Διορισμός Αντιπροέδρου της Κυβέρνησης, Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 121).

7. Την υπ' αρ. 38/2020 Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου της 31-8-2020 «Έγκριση και προσδιορισμός των πόρων υλοποίησης του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (Ε.Π.Α.) για την προγραμματική περίοδο 2021-2025.» (Α' 174).

8. Την υπ' αρ. 51875/7.5.2021 κοινή απόφαση του Πρωθυπουργού και του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Ανάθεση Αρμοδιοτήτων στον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων, Ιωάννη Τσακίρη» (Β' 1867).

9. Την υπ' αρ. 95189/2020 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Το-

μεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025» (Β' 3961).

10. Την υπ' αρ. 17642/10-02-2021 εγκύκλιο οδηγιών για την έγκριση και χρηματοδότηση του ΠΔΕ 2021 και τον προγραμματισμό δαπανών ΠΔΕ 2022-2024.

11. Την υπ' αρ. 62564/4.6.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου - Κανόνες επιλεξιμότητας δαπανών για τα προγράμματα του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) 2021-2025» (Β' 2442).

12. Την υπ' αρ. 64957/10.6.2021 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Μεταφορά συνεχιζόμενων έργων εθνικού σκέλους ΠΔΕ 2021 στα Προγράμματα Ανάπτυξης του ΕΠΑ 2021-2025 και ρυθμίσεις χρονοδιαγράμματος έγκρισης των Προγραμμάτων» (Β' 2548).

13. Την υπ' αρ. 75200/6-7-2021 πρόταση του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την έγκριση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

14. Την υπό στοιχεία ΥΠΕΝ/ΔΙΠΑ/25901/1756/12.08.2021 περιβαλλοντική έγκριση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025 του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων της Διεύθυνσης Περιβαλλοντικής Αδειοδότησης του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας.

15. Την έκθεση επί της δημόσιας διαβούλευσης του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021- 2025 του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

16. Την υπ' αρ. 95332/01-09-2021 εισήγηση της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σύμφωνα με την περ. ε της παρ. 5 του άρθρου 24 του ν. 4270/2014.

17. Την από 01.09.2021 εισήγηση της αρμόδιας Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού ΠΔΕ (Δι.Δι.Ε.Π.) προς τον Υφυπουργό Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την έγκριση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΤΠΑ) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, ύστερα από την ολοκλήρωση της διαβούλευσης και την οριστικοποίησή του.

18. Το γεγονός ότι με την παρούσα απόφαση προκαλείται δαπάνη στον κρατικό προϋπολογισμό οχτακοσίων ογδόντα πέντε εκατομμυρίων ευρώ (885.000.000 €), η οποία θα καλυφθεί από πιστώσεις που θα εγγραφούν στο εθνικό σκέλος του ΠΔΕ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων 2021-2025, αποφασίζουμε:

Άρθρο 1

Έγκριση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων

1. Εγκρίνεται το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων το οποίο καταρτίσθηκε σύμφωνα με τις απαιτήσεις, τους όρους και τη διαδικασία της υπ' αρ. 95189/2020 (Β' 3961) απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 - 2025» και του Μέρους ΙΗ του ν. 4635/2019 (Α' 167) «Επενδύω στην Ελλάδα και άλλες διατάξεις».

2. Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, το οποίο περιλαμβάνεται στο Παράρτημα της παρούσας απόφασης, μέσα σε ένα μήνα από την έγκρισή του, αναρτάται στον επίσημο ιστότοπο για το ΕΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων και στον ιστότοπο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σύμφωνα με τις παρ. 6 του άρθρου 125 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

Άρθρο 2

Προϋπολογισμός Προγράμματος

Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος για την Προγραμματική Περίοδο 2021-2025 ανέρχεται σε 885.000.000 € και κατανέμεται στο Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 (Α' 167).

Άρθρο 3

Υπηρεσία Διαχείρισης

1. Αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο της εφαρμογής του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης ορίζεται η Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, σύμφωνα με τις ειδικότερες προβλέψεις του άρθρου 132 του ν. 4635/2019 (Α' 167) και με αντίστοιχη προσαρμογή του θεσμικού της πλαισίου.

2. Στην Υπηρεσία Διαχείρισης ανατίθεται η διαχείριση των πόρων του άρθρου 2 της παρούσας.

Άρθρο 4

Παράρτημα

Προσαρτάται και αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της παρούσας απόφασης το Παράρτημα που ακολουθεί, το οποίο περιλαμβάνει το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

Η ισχύς της παρούσας απόφασης αρχίζει από τη δημοσίευσή της στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την 1η Προγραμματική Περίοδο του ΕΠΑ εκπόνησε η Ομάδα Εργασίας που συγκροτήθηκε με την υπ' αρ. 52273/26-05-2020 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων Ι. Τσακίρη, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αρ. 98430/22-09-2020 απόφαση.

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	
1. ΑΝΑΛΥΣΗ ΥΦΙΣΤΑΜΕΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΜΕΑ	
1.1. Θεσμικό πλαίσιο φορέα κατάρτισης – Κανονιστική αρμοδιότητα – Τομείς παρέμβασης.....	
1.1.1. Υπηρεσιακός Γραμματέας Υπουργείου	
1.1.2. Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα 4	
1.1.3. Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)	
1.1.4. Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας.....	
1.1.5. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας.....	
1.1.6. Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή.....	
1.1.7. Ειδικές Γραμματείες Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΤΣ και Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΚΤ	
1.2. Εθνικά Στρατηγικά Κείμενα – Προγραμματικές δεσμεύσεις	
1.3. Ανάλυση τρέχουσας κατάστασης ανά τομέα παρέμβασης – Ανάλυση δυνατοτήτων – αδυναμιών – προοπτικών – απειλών ανά τομέα παρέμβασης (SWOT Analysis)	
1.4. Αποτίμηση αναμενόμενων αποτελεσμάτων από ήδη υλοποιούμενα και σε εξέλιξη έργα (Εθνικού & Συγχρηματοδοτούμενου Σκέλους) ανά τομέα παρέμβασης.....	
1.4.1. Τομέας Ιδιωτικές Επενδύσεις – Στρατηγικές Επενδύσεις –Συμπράξεις Δημοσίου & Ιδιωτικού Τομέα.....	
1.4.2. Τομέας Βιομηχανίας	
1.4.3. Τομέας Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας.....	
1.4.4. Τομέας Εμπόριο & Προστασία Καταναλωτή	
2. Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2021-2025	
2.1. Ανάλυση στρατηγικής τομέα - Προσδιορισμός και ιεράρχηση ειδικών αναπτυξιακών στόχων του τομέα – Αντιστοίχιση με αναπτυξιακούς στόχους και ειδικούς στόχους ΕΠΑ	
2.2. Άξονες προτεραιότητας - Συσχέτιση με προτεραιότητες ΕΠΑ - Περιγραφή κατηγοριών έργων και δράσεων, που θα περιληφθούν ανά προτεραιότητα ΕΠΑ - Τεκμηρίωση της ανάγκης χρηματοδότησης από ΕΠΑ – Καθεστώς ενίσχυσης - Δείκτες εκροών - Δυνητικοί δικαιούχοι.....	
2.3. Τεκμηρίωση συμβολής των αξόνων προτεραιότητας στην επίτευξη των στόχων του ΕΠΑ.....	
2.4. Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης νέων έργων/δράσεων	
3. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ –ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ	
3.1. Περιγραφή ενδεικτικών δράσεων – Δείκτες εκροών – Δυνητικοί δικαιούχοι.....	

- 4. ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**
- 4.1. Χρηματοδοτικός πίνακας με κατανομή ανά έτος και προτεραιότητα.....
- 5. ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΟΥ ΤΠΑ ΣΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ**
- 5.1. Συμβατότητα ΤΠΑ με ΕΠΑ.....
- 5.2. Συμβατότητα στρατηγικής με άλλες στρατηγικές του τομέα.....
- 5.3. Συνέπειες των μεγάλων έργων στην οικονομία με βάση τον νόμο 4635/2019
- 5.4. Συμπληρωματικότητα με πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....
- 5.5. Συμβατότητα με άλλες δημόσιες πολιτικές.....
- 6. ΟΡΙΖΟΝΤΙΕΣ ΑΡΧΕΣ.....**
- 6.1. Συμβολή ΤΠΑ στη Βιώσιμη Ανάπτυξη.....
- 6.2. Συμβολή ΤΠΑ στην ισότητα ευκαιριών και κατάργηση των διακρίσεων
- 6.3. Συμβολή ΤΠΑ στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών
- 6.4. Αναμενόμενη συνέπεια στο περιβάλλον.....
- 7. ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ – ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΚΑΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ – ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ**
- 8. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΕΠΙΛΟΓΗΣ ΈΡΓΩΝ**
- 9. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ**
- 9.1. Πίνακας ονοματισμένων έργων Υπ Αν Επ**Σφάλμα!** Δεν έχει οριστεί
σελιδοδείκτης.

1. Ανάλυση Υφιστάμενης Κατάστασης Τομέα

1.1. Θεσμικό πλαίσιο φορέα κατάρτισης – Κανονιστική αρμοδιότητα – Τομείς παρέμβασης

Το Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης μετονομάστηκε σε Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (ΥΠΑΝΕΠ) με το άρθρο 4 του π.δ. 81/2019 (Α' 119).

Το ΥΠΑΝΕΠ έχει ως αποστολή τον στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό, προγραμματισμό και υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας με στόχο την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της παραγωγικότητας, της επιχειρηματικότητας, της εξωστρέφειας και της καινοτομίας της οικονομίας, καθώς και την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής.

Ειδικότερα, το Υπουργείο στο πλαίσιο της αποστολής του, μεριμνά για:

- α.** Τον σχεδιασμό και τη διαχείριση του προγράμματος δημοσίων επενδύσεων, συμπεριλαμβανομένων και των ενωσιακών χρηματοδοτήσεων, για την ισόρροπη ανάπτυξη της χώρας.
- β.** Τη χάραξη και προώθηση κατάλληλων πολιτικών για την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας, την προσέλκυση παραγωγικών ιδιωτικών επενδύσεων και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.
- γ.** Τη δημιουργία και διατήρηση ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, ειδικότερα αναφορικά με την ενίσχυση/προώθηση της επιχειρηματικότητας, την υποστήριξη της βιομηχανίας και των μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων.
- δ.** Την ανάπτυξη και την προαγωγή της έρευνας, της καινοτομίας και της τεχνολογίας.
- ε.** Την εξασφάλιση της λειτουργίας των βιομηχανικών και βιοτεχνικών δραστηριοτήτων και άσκησης των τεχνικών επαγγελμάτων, καθώς και την ενίσχυση της ασφάλειας και της ποιότητας των βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών.
- στ.** Την εξασφάλιση συνθηκών ομαλής λειτουργίας της αγοράς και του ανταγωνισμού.
- ζ.** Την προστασία του καταναλωτή.

Η διάρθρωση και οι αρμοδιότητες του Υπουργείου αποτυπώνονται στον Οργανισμό του, το π.δ. 147/2017 (Α' 192). Η βασική δομή του έχει ως ακολούθως:

- Υπηρεσιακός Γραμματέας Υπουργείου
- Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα
- Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)
- Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας

- Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (ΓΓΕΚ)
- Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή
- Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ταμείου Συνοχής (άρθρο 3 του π.δ. 63/2020, Α' 156),
- Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου (άρθρο 3 του π.δ. 63/2020),
- Οριζόντιες επιτελικές υπηρεσίες που δύνανται να υπάγονται απευθείας στον Υπουργό ή στον Υπηρεσιακό Γραμματέα και συμπεριλαμβάνουν υπηρεσίες που ασκούν αρμοδιότητες συντονισμού σε θέματα π.χ. κοινοβουλευτικού και εσωτερικού ελέγχου

Το Υπουργείο ασκεί επίσης την πολιτική του και μέσω των εποπτευόμενων φορέων του, ενδεικτικά, της Ελληνικής Αναπτυξιακής Τράπεζας, του Ελληνικού Ιδρύματος Έρευνας και Καινοτομίας (ΕΛΙΔΕΚ), του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών (ΚΕΠΕ).

1.1.1. Υπηρεσιακός Γραμματέας Υπουργείου

Στον **Υπηρεσιακό Γραμματέα του Υπουργείου** υπάγονται οι ακόλουθες Γενικές Διευθύνσεις :

- Γενική Διεύθυνση Διοικητικών Υπηρεσιών
- Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών και
- Γενική Διεύθυνση Ψηφιακής Πολιτικής και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Αποστολή των ως άνω οργανικών μονάδων είναι ο επιχειρησιακός σχεδιασμός, προγραμματισμός και υλοποίηση δράσεων που εξασφαλίζουν την εύρυθμη λειτουργία των διοικητικών, οικονομικών και των υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, καθώς και δράσεων που ενισχύουν την οικονομική και εμπορική θέση της χώρας στο διεθνοποιημένο οικονομικό περιβάλλον, στο πλαίσιο της αναπτυξιακής πολιτικής του Υπουργείου.

1.1.2. Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα

Η **Γενική Γραμματεία Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΓΓΙΕΣΔΙΤ)** περιλαμβάνει τη Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων (ΓΔΙΕ), τη Γενική Διεύθυνση Στρατηγικών Επενδύσεων (ΓΔΣΕ) και τα τρία (3) αυτοτελή Τμήματα για την αξιολόγηση, παρακολούθηση και εκτέλεση των Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ).

Η Γενική Διεύθυνση Ιδιωτικών Επενδύσεων, αποτελεί βασική υπηρεσία του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, συμβάλλοντας καθοριστικά στην εκπλήρωση της αποστολής του, που είναι ο στρατηγικός και επιχειρησιακός σχεδιασμός, ο προγραμματισμός της υλοποίησης της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας με στόχο την προώθηση της ανταγωνιστικότητας, της επιχειρηματικότητας, της εξωστρέφειας, της καινοτομίας, και την ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής. Έχει διαχρονικά σωρεύσει σημαντική

τεχνογνωσία και εμπειρία και έχει διαμορφώσει μηχανισμούς και διαδικασίες για την αποτελεσματική και απρόσκοπτη εφαρμογή του ανωτέρω θεσμικού πλαισίου.

Στο πλαίσιο αυτό, αποτελεί τον φορέα σχεδιασμού και εφαρμογής των εκάστοτε αναπτυξιακών / επενδυτικών νόμων καθώς και μέτρων προσέλκυσης ξένων κεφαλαίων. Οι αναπτυξιακοί/επενδυτικοί νόμοι αποτελούν τα χρηματοδοτικά εργαλεία, που ενισχύουν τις ιδιωτικές παραγωγικές επενδύσεις με στόχο την ενεργοποίηση του παραγωγικού δυναμικού της χώρας και τη βιώσιμη οικονομική μεγέθυνση. Απώτερος στόχος είναι η αύξηση της παραγωγικότητας και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, ως εθνική στρατηγική και βούληση, διαμορφώνοντας και συμβάλλοντας διαχρονικά, μέσα σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κανόνων, εθνικών αλλά και ευρωπαϊκών, στην αειφόρο ανάπτυξη.

Η Γενική Διεύθυνση Στρατηγικών Επενδύσεων, λειτουργεί ως υπηρεσία μιας στάσης (one stop shop) για την υλοποίηση των στρατηγικών επενδύσεων του ν. 4608/2019 (Α' 66), συμβάλλοντας καθοριστικά στην επιτάχυνση των διαδικασιών, μέσω του θεσμικού πλαισίου που υποστηρίζει τη διευκόλυνση και την κατά προτεραιότητα αδειοδότηση από τους αρμόδιους φορείς, καθιστώντας τη χώρα πόλο έλξης σημαντικών κεφαλαίων.

Τα αυτοτελή τμήματα, που ως υπηρεσιακή δομή υποστηρίζουν και έχουν ως αρμοδιότητα τις Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) του ν. 3389/2005 (Α' 232) έχουν ως αντικείμενο, ιδίως, την παροχή συνδρομής προς τους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς που προωθούν την εκτέλεση έργων ΣΔΙΤ, την ένταξή τους στον προτεινόμενο κατάλογο για έγκριση από την Διυπουργική Επιτροπή και την παρακολούθηση υλοποίησής τους.

Σύμφωνα με τον ν. 4635/2019 (Α' 166), όλα τα έργα ΣΔΙΤ κατηγοριοποιούνται ως «Στρατηγικές Επενδύσεις», και οι διαδικασίες αδειοδότησης των έργων ΣΔΙΤ τελούν υπό την εποπτεία και τον συντονισμό της Γενικής Διεύθυνσης Στρατηγικών Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων.

1.1.3. Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Η Γενική Γραμματεία Δημοσίων Επενδύσεων και ΕΣΠΑ (ΓΓΔΕ&ΕΣΠΑ) έχει την ευθύνη του συντονισμού, της εποπτείας και της εκτέλεσης του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), για την αποτελεσματικότερη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών και εθνικών πόρων.

Ειδικότερα:

Συντονίζει την εφαρμογή των αναπτυξιακών προγραμμάτων της χώρας, συμμετέχει στη διαπραγμάτευση των Πολυετών Δημοσιονομικών Πλαισίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) και των προγραμμάτων του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) και ελέγχει την τήρηση των εθνικών δεσμεύσεων. Μεριμνά για την επίτευξη των στόχων του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) 2014-2020 και παρακολουθεί τη χρηστή διαχείριση και μέγιστη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων. Παράλληλα, εκπονεί και συντονίζει την

υλοποίηση του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) και άλλων επιμέρους προγραμμάτων χρηματοδοτούμενων από τους εθνικούς πόρους του ΠΔΕ.

Σε διαχειριστικό επίπεδο η ΓΓΔΕ&ΕΣΠΑ έχει την ευθύνη της πιστοποίησης των δαπανών και της υποβολής αιτημάτων πληρωμής στην ΕΕ, την ευθύνη της λειτουργίας και διαλειτουργικότητας των πληροφοριακών συστημάτων για το ΕΣΠΑ, το e-ΠΔΕ, και τις κρατικές ενισχύσεις.

Στη ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ υπάγεται η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων, της οποίας στρατηγικός στόχος είναι η διαμόρφωση και εποπτεία του πλαισίου χρηματοδότησης της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας. Ως προς το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος, στη ΓΓΔΕ & ΕΣΠΑ υπάγονται η Εθνική Αρχή Συντονισμού, η Αρχή Πιστοποίησης και η Ειδική Υπηρεσία του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού ΕΟΧ.

1.1.4. Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας

Αποστολή της **Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας (ΓΓΒ)** είναι η ανασυγκρότηση, η ανάπτυξη και διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της χώρας στους τομείς της μεταποίησης και των συναφών προς αυτή υπηρεσιών, καθώς και η δημιουργία ενός απλού και φιλικού κανονιστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις, στηρίζοντας ιδιαίτερα τη μεταποίηση.

Ειδική μέριμνα επιδεικνύεται στη στήριξη και τη μεγέθυνση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και στη στήριξη των μεταποιητικών επιχειρήσεων μεσαίας κεφαλαιοποίησης, με στόχο την ενίσχυση της εθνικής οικονομίας, την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικής θέσης των επιχειρήσεων στο διεθνές οικονομικό περιβάλλον, τη συμμετοχή των ελληνικών μεταποιητικών επιχειρήσεων σε υπερεθνικές αλυσίδες αξίας, την αύξηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της βιομηχανικής και επιχειρηματικής καινοτομίας, καθώς και την προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης, με έμφαση στην ψηφιοποίηση της ελληνικής παραγωγικής βάσης και στη στήριξη της Κυκλικής και εν γένει Πράσινης Οικονομίας και την προστασία του περιβάλλοντος.

Η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας διαρθρώνεται σε δύο γενικές διευθύνσεις:

- Γενική Διεύθυνση Βιομηχανικής & Επιχειρηματικής Πολιτικής
- Γενική Διεύθυνση Βιομηχανίας & Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος

Οι αρμοδιότητες της ΓΓΒ εκτείνονται σε όλο το φάσμα των βιομηχανικών πολιτικών που αφορούν αδειοδοτήσεις, επενδύσεις, εποπτεία, ασφάλεια, ποιότητα, στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), επιχειρηματικές υποδομές και απλοποίηση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, με παράλληλη υποστήριξη της ψηφιοποίησης της βιομηχανίας και της παραγωγικής βάσης ευρύτερα, και την ενσωμάτωση βιομηχανικής και επιχειρηματικής καινοτομίας.

1.1.5. Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας

Η **Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας** έχει ως αποστολή τον σχεδιασμό, και τον συντονισμό της υλοποίησης της πολιτικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΤΑΚ). Ενισχύει τις δραστηριότητες των ερευνητικών και παραγωγικών φορέων, μέσω ανταγωνιστικών ερευνητικών προγραμμάτων με έμφαση στην οικονομική αποτελεσματικότητα και στην κοινωνική συνοχή. Η ΓΓΕΚ εποπτεύει έντεκα (11) Ερευνητικά Κέντρα και τρεις (3) τεχνολογικούς φορείς, οι οποίοι στηρίζουν τις τοπικές κοινωνίες με τις απαραίτητες δεξιότητες για την παραγωγή γνώσης και καινοτομίας. Επιπρόσθετα, παρακολουθεί τις ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις για θέματα ΕΤΑΚ και εκπροσωπεί τη χώρα στην Ευρωπαϊκή Ένωση και σε διεθνείς οργανισμούς στους τομείς αρμοδιότητάς της.

Σύμφωνα με τον ν. 4310/2014 (Α' 258) κύριες αρμοδιότητες της ΓΓΕΚ είναι:

- Ο σχεδιασμός και ο συντονισμός υλοποίησης της Εθνικής Στρατηγικής Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)
- Η εποπτεία των ερευνητικών οργανισμών σύμφωνα με τις κείμενες σχετικές διατάξεις.
- Η συμβολή για την εξειδίκευση της ΕΣΕΤΑΚ και η εφαρμογή του σχεδίου δράσης υλοποίησής της με ανάλογο προγραμματισμό και συντονισμό σε συνεργασία με τους αντίστοιχους συνδέσμους ΕΤΑΚ και τη Συντονιστική Επιτροπή ΕΤΑΚ.
- Η αρμονική σύνδεση της ΕΣΕΤΑΚ και του σχεδίου δράσης για την υλοποίησή της με το εθνικό σχέδιο αξιοποίησης εθνικών και ενωσιακών πόρων για κάθε προγραμματική περίοδο.
- Η συλλογή και ταξινόμηση ερευνητικών δεδομένων για την αποτίμηση των αποτελεσμάτων εφαρμογής της ΕΣΕΤΑΚ, η ετήσια καταγραφή της αποδοτικότητας των ερευνητικών οργανισμών και η περιοδική αξιολόγησή τους, όπως ορίζεται στον νόμο.
- Η δημιουργία, φιλοξενία και συντήρηση, σε συνεργασία με άλλους εποπτευόμενους φορείς του εθνικού μητρώου ερευνητών, ερευνητικών οργανισμών και υποδομών.
- Η εποπτεία και χρηματοδότηση των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων της χώρας καθώς και έργων και δράσεων του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων του τομέα ΕΤΑΚ.

1.1.6. Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή

Η **Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή (ΓΓΕΠΚ)** διαρθρώνεται στις ακόλουθες γενικές διευθύνσεις:

- Γενική Διεύθυνση Αγοράς,
- Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων και
- Γενική Διεύθυνση Προστασίας Καταναλωτή.

Αποστολή της είναι η χάραξη πολιτικής, ο στρατηγικός σχεδιασμός, ο καθορισμός στόχων και ο επιτελικός έλεγχος στους τομείς της αγοράς, του εμπορίου, του καταναλωτή και των

δημοσίων συμβάσεων, με σκοπό τη διασφάλιση του δημοσίου και κοινωνικού συμφέροντος, την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της ανάπτυξης των επιχειρήσεων και την προάσπιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών. Συγκεκριμένα, οι στόχοι της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή είναι:

- Η βελτίωση του πλαισίου σύστασης και λειτουργίας των επιχειρήσεων, η προαγωγή και ο εκσυγχρονισμός του επιχειρηματικού περιβάλλοντος στην αγορά, στο εμπόριο καθώς και η στήριξη των δομών της αγοράς.
- Ο εκσυγχρονισμός και η ρύθμιση των κανόνων λειτουργίας του χονδρικού, του λιανικού και του υπαίθριου εμπορίου με σκοπό τη διασφάλιση της ορθής εφαρμογής των κανόνων διακίνησης προϊόντων και παροχής υπηρεσιών και του υγιούς ανταγωνισμού.
- Η μέριμνα για την προστασία των δικαιωμάτων καταναλωτών, η προστασία της υγείας, της ασφάλειας και των οικονομικών συμφερόντων του καταναλωτή.
- Ο εξορθολογισμός και ο εκσυγχρονισμός του πλαισίου λειτουργίας των δημοσίων συμβάσεων, ο κεντρικός σχεδιασμός και η ηλεκτρονική διαχείριση του προγραμματισμού για την προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών και της αδιάβλητης εκτέλεσης των διαδικασιών στο τομέα αυτό.

1.1.7. Ειδικές Γραμματείες Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΤΣ και Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΚΤ

Η Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΤΠΑ, ΤΣ και η Ειδική Γραμματεία Διαχείρισης Προγραμμάτων ΕΚΤ είναι υπεύθυνες για την εκτέλεση και τη διοικητική εφαρμογή της πολιτικής που υλοποιείται μέσω των Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που χρηματοδοτούνται από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά και επενδυτικά ταμεία (ΕΔΕΤ). Οι Ειδικές Γραμματείες επιβλέπουν και συντονίζουν τις Ειδικές Υπηρεσίες Διαχείρισης Τομεακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

1.2. Εθνικά Στρατηγικά Κείμενα – Προγραμματικές δεσμεύσεις

Με τον ν. 4635/2019 (Α' 167) θεσμοθετήθηκε η μεσοπρόθεσμη στοχοθεσία και η υποχρέωση υπαγωγής των έργων που χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους σε στρατηγικούς στόχους και ιεραρχούμενες αναπτυξιακές προτεραιότητες. Στα άρθρα 118-141 του νόμου περιγράφονται αναλυτικά όλα τα σχετικά με το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΕΠΑ).

Το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης αποτελεί ένα σχέδιο ανάπτυξης της χώρας για την παραγωγική ανάταξη, την ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη και την κοινωνική συνοχή και περιλαμβάνει τους στόχους του εθνικού μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού, με την αξιοποίηση των εθνικών πόρων του ΠΔΕ. Οι βασικές διαστάσεις του προγραμματισμού του ΕΠΑ απαντώνται σε τομεακό και περιφερειακό επίπεδο.

Στο παραπάνω πλαίσιο, το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων διαμορφώνει το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης (ΤΠΑ) που περιλαμβάνει τους στόχους του μεσοπρόθεσμου αναπτυξιακού προγραμματισμού στον τομέα ευθύνης του, με βάση τον αντίστοιχο προγραμματισμό του ΕΠΑ και την κατανομή των πόρων του ΕΠΑ που του αναλογούν.

Τα κείμενα που αποτυπώνουν το προγραμματικό πλαίσιο κατάρτισης του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης είναι ενδεικτικά:

- Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης - έγκριση με την Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου Π.Υ.Σ. 38/2020 (Α' 174)
- Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020 (Απρίλιος 2020)
- Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού
- Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (έγκριση με την υπ' αρ. 82193/2015 κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Υποδομών, Ναυτιλίας και Τουρισμού και του Αναπληρωτή Υπουργού Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων (Β' 1862) και Εκθέσεις Αξιολόγησης αυτής
- Πολυετές Σχέδιο Χρηματοδότησης των Εθνικών Υποδομών Έρευνας και Καινοτομίας (Φεβρουάριος 2017)
- Εκθέσεις για την Ελλάδα για τα έτη 2019 και 2020, στο πλαίσιο της διαδικασίας του ευρωπαϊκού εξαμήνου, συμπεριλαμβανομένων των Παραρτημάτων τους, κυρίως ως προς το σκέλος που αναφέρεται στη χρηματοδότηση της πολιτικής συνοχής για την περίοδο 2021-2027
- Άλλες τομεακές στρατηγικές.

Επισημαίνεται, τέλος, ότι ο αναπτυξιακός προγραμματισμός διέπεται και από τις αρχές της συμπληρωματικότητας ως προς τις συγχρηματοδοτούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμβάσεις και, επομένως, διενεργείται παράλληλα και σε κάθε περίπτωση λαμβάνει υπόψη του τα αποτελέσματα της διαδικασίας σχεδιασμού των τομεακών και των περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027.

1.3. Ανάλυση τρέχουσας κατάστασης ανά τομέα παρέμβασης – Ανάλυση δυνατοτήτων – αδυναμιών – προοπτικών – απειλών ανά τομέα παρέμβασης (SWOT Analysis)

Η ελληνική οικονομία, μετά την επάνοδο της οικονομικής ανάπτυξης το 2017 και την επιτυχή έξοδό της από το πρόγραμμα στήριξης του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας τον Αύγουστο του 2018, συνέχισε την ανάκαμψή της και το έτος 2019, παρά την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας, ενώ ο ρυθμός μεγέθυνσης της οικονομίας είχε σταθεροποιηθεί περίπου στο ποσοστό 2% προ της πανδημίας. Παρόλα αυτά, η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να εμφανίζει μια σοβαρή αναπτυξιακή υστέρηση, παρά τους πρόσφατους θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης, καθώς παρουσιάζει σημαντικές συσσωρευμένες μακροοικονομικές ανισορροπίες, ως αποτέλεσμα της κρίσης, οι οποίες θα χρειαστεί χρόνος για να εξαλειφθούν. Η τρέχουσα παγκόσμια οικονομική κρίση λόγω της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19, αναμένεται να επηρεάσει ιδιαίτερα αρνητικά την εξέλιξη του ΑΕΠ και τη δημοσιονομική ανάκαμψη.

Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) για το έτος 2019 σημείωσε αύξηση σε ποσοστό 2% (σταθερές τιμές 2010) ενώ η ΕΕ28 παρουσίασε αύξηση σε ποσοστό 3,4%¹. Η αύξηση στην Ελλάδα προήλθε κυρίως λόγω των εξαγωγών και ιδιαίτερα των εξαγωγών υπηρεσιών, καθώς τα έσοδα από τον τουρισμό και τη ναυτιλία κατέγραψαν σημαντική άνοδο. Θετικά συνέβαλαν η ιδιωτική και δημόσια κατανάλωση, καθώς και ο ακαθάριστος σχηματισμός πάγιου κεφαλαίου, ενώ αντίθετα αρνητική ήταν η συμβολή των εισαγωγών. Οι συνθήκες κατά το έτος 2020 έχουν μεταβληθεί ριζικά και καθορίζονται, κυρίως, από την εξέλιξη και τις συνέπειες της πανδημίας, η οποία προκαλεί αστάθεια στην παγκόσμια οικονομία και αβεβαιότητα για τις προοπτικές της.

Η εικόνα άρχισε να αντιστρέφεται, ήδη, από το α' τρίμηνο του έτους 2020 με μείωση του ΑΕΠ σε ποσοστό 0,9%, (ενώ το ΑΕΠ στην Ευρωζώνη μειώθηκε σε ποσοστό 3,1%) εξαιτίας της πανδημίας και των περιοριστικών μέτρων που ελήφθησαν στην Ελλάδα και στον υπόλοιπο κόσμο. Το αποτέλεσμα ήταν να σημειωθεί σημαντική υποχώρηση τόσο της εγχώριας όσο και της εξωτερικής ζήτησης, ενώ η αβεβαιότητα για την εξέλιξη της πανδημίας οδήγησε και σε αύξηση του κόστους χρηματοδότησης². Κατά το β' τρίμηνο του έτους 2020, το εθνικό ΑΕΠ κατέγραψε μείωση κατά ποσοστό 15,2%, σε σύγκριση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2019, ενώ σε σύγκριση με το α' τρίμηνο παρουσίασε μείωση κατά ποσοστό 14%. Πρόκειται για τις χαμηλότερες επιδόσεις διαχρονικά, ενώ αρνητικές επιδόσεις αναμένονται και για το γ' τρίμηνο, λόγω και της μεγάλης συρρίκνωσης του τουρισμού.

Από τα αναλυτικά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ)³ προκύπτουν τα ακόλουθα για το β' τρίμηνο του έτους 2020 σε σχέση με το β' τρίμηνο του έτους 2019:

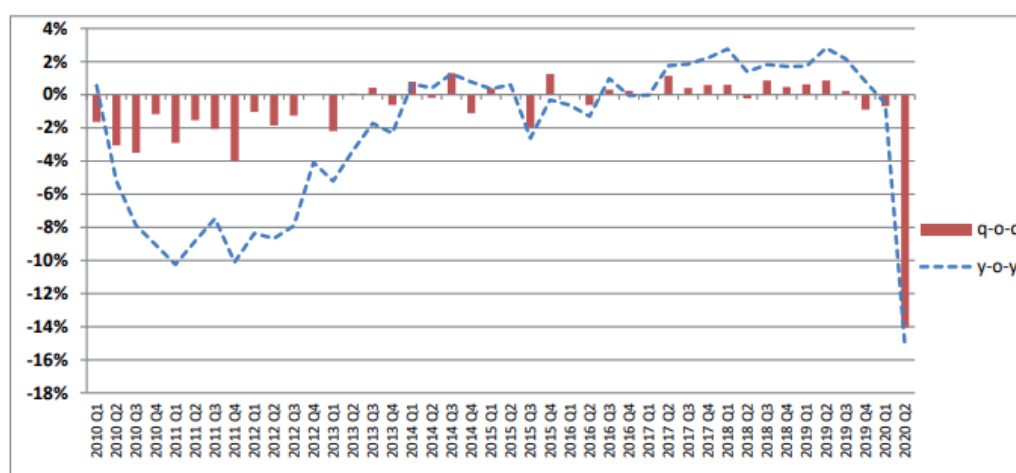
¹ Eurostat, [GDP and main components \(output, expenditure and income\)](#)

² Τράπεζα της Ελλάδος, [Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, Ιούλιος 2020](#)

³ Δελτίο Τύπου ΕΛΣΤΑΤ, [Τριμηνιαίοι Εθνικοί Λογαριασμοί, 3.9.2020](#). Για την εξέλιξη των μεγεθών σε τριμηνιαία βάση, βλ.: <https://www.statistics.gr/el/home>. Ειδικότερα, αξίζει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με τα νέα προσωρινά στοιχεία το ΑΕΠ του 3^{ου} τριμήνου που σε ετήσια βάση παρουσίασε μείωση κατά 11,7%, ενώ σε σχέση με το 2^ο τρίμηνο 2020 παρουσίασε αύξηση κατά 2,3%. Συγχρόνως, το ΑΕΠ των προηγούμενων δύο τριμήνων του 2020 έχει αναθεωρηθεί λόγω προσαρμογής των τριμηνιαίων εθνικών

- Η συνολική τελική καταναλωτική δαπάνη παρουσίασε μείωση σε ποσοστό 10,1%.
- Οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου μειώθηκαν σε ποσοστό 10,3%.
- Οι εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών παρουσίασαν μείωση σε ποσοστό 32,1%. Οι εξαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά 15,4%, ενώ οι εξαγωγές υπηρεσιών μειώθηκαν σε ποσοστό 49,4%.
- Οι εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών παρουσίασαν μείωση σε ποσοστό 17,2%. Οι εισαγωγές αγαθών μειώθηκαν κατά ποσοστό 15,3% και οι εισαγωγές υπηρεσιών μειώθηκαν σε ποσοστό 25,7%.

Διάγραμμα 1: Ποσοστιαία μεταβολή ΑΕΠ από προηγούμενο τρίμηνο (q-o-q) και προηγούμενο έτος (y-o-y)

Πηγή: Δελτίο Τύπου ΕΛΣΤΑΤ, Τριμηνιαίο Εθνικό Λογαριασμό, 3.9.2020 (βλέπε υποσημείωση 3)

Σύμφωνα με τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)⁴, η Ελλάδα ανταποκρίθηκε γρήγορα στην πανδημία και κατάφερε να περιορίσει αποτελεσματικά την εξάπλωση του κορωνοϊού COVID-19, ωστόσο η οικονομία έχει υποστεί σημαντικές ζημιές. Παγκοσμίως, τα μέτρα περιορισμού, όπως οι ταξιδιωτικοί περιορισμοί, οι απαιτούμενες κοινωνικές αποστάσεις και η υψηλή αβεβαιότητα οδήγησαν σε μια προσωρινή αλλά ασυνήθιστα μεγάλη μείωση της παραγωγής και σε τεράστια απώλεια της τουριστικής ζήτησης και της απασχόλησης. Με το δεδομένο ότι εξελίσσεται πλέον και δεύτερο κύμα της πανδημίας, η επίπτωση στο ΑΕΠ της χώρας για το έτος 2020 αναμένεται να είναι ιδιαίτερα σημαντική, με εκτίμηση μείωσης σε ποσοστό 10%, ενώ η συνολική κατανάλωση εκτιμάται πως θα έχει μείωση κατά ποσοστό 6,5% και οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου συρρίκνωση κατά ποσοστό 17,3%. Οι τάσεις αυτές αναμένεται να αντιστραφούν το έτος 2021. Η χώρα μας, παρόλα αυτά, κρίνεται ότι αντέδρασε με ουσιαστικά μέτρα για την ενίσχυση του συστήματος υγείας, του εισοδήματος και της ρευστότητας, ενώ υποστήριξε την επανεκκίνηση τομέων της οικονομίας που επηρεάζονται περισσότερο από τις συνέπειες της πανδημίας, όπως ο τουρισμός. Με στόχο την ανάκαμψη, η χώρα μας

λογαριασμών στα αναθεωρημένα ετήσια στοιχεία με έτος βάσης 2015. Έτσι, το 1^ο τρίμηνο καταγράφει πλέον ανάπτυξη 0,4% και το 2^ο τρίμηνο ύφεση 14,2% (έναντι 15,2%).

⁴ ΟΟΣΑ, [Οικονομική Έρευνα της Ελλάδας 2020, Ιούλιος 2020](#)

υλοποιεί ένα φιλόδοξο πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων που επικεντρώνεται στην ενίσχυση της ανάπτυξης και των επενδύσεων.

Οι σημαντικότεροι λόγοι της σχετικής ανθεκτικότητας της εγχώριας οικονομίας, προ πανδημίας, στις τάσεις επιβράδυνσης της Ευρωζώνης ήταν η μεγάλη εξάρτηση της εγχώριας οικονομικής δραστηριότητας από την εγχώρια κατανάλωση, η στήριξη από τον τουρισμό και τις εξαγωγές, ενώ η βασική αιτία της περιορισμένης αναπτυξιακής δυναμικής της είναι η επενδυτική ανεπάρκεια. Μετά την ύφεση λόγω της πανδημίας, τα προαναφερθέντα χαρακτηριστικά (ιδιωτική κατανάλωση, μεγάλη εξάρτηση από τον τουρισμό) λειτουργούν αρνητικά για την προοπτική ανάκαμψης στο επόμενο διάστημα. Παρόλα αυτά, η θετική προοπτική της ελληνικής οικονομίας που καταγράφηκε τελευταία, οδήγησε στη βελτίωση των όρων χρηματοδότησης και κατ' επέκταση της ρευστότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, γεγονός που αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την απαραίτητη συνέχιση του μετασχηματισμού της.

Ο ρυθμός αύξησης της παραγωγικότητας παραμένει χαμηλός, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν υψηλές επενδυτικές ανάγκες. Παρά τη σταδιακή της ανάκαμψη, η ελληνική οικονομία βρίσκεται ακόμη αντιμέτωπη με χαμηλές επενδύσεις, ιδιαίτερα από τον ιδιωτικό τομέα. Τα σημαντικά αποταμιευτικά κενά που καταγράφονται δρουν περαιτέρω ανασταλτικά ως προς την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας. Η αποδόμηση ενδογενών μηχανισμών δημιουργίας εισοδημάτων και ρευστότητας που έχει λάβει χώρα στη διάρκεια της κρίσης έχει ως αποτέλεσμα η οικονομία να εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ξένες επενδύσεις, σε ένα σταθερό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον. Τα εμβληματικά έργα ιδιωτικοποίησης και η προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων αναγνωρίζονται, κατ' αυτόν τον τρόπο, ως καθοριστικής σημασίας για την αύξηση των ιδιωτικών επενδύσεων.

Ταυτόχρονα, η κατανομή των παραγωγικών συντελεστών στην ελληνική οικονομία χαρακτηρίζεται διαχρονικά από αναποτελεσματικότητα, ενώ η δέσμευση πόρων σε ένα ανεπαρκές παραγωγικό σύστημα έχει ως αποτέλεσμα τη χαμηλή παραγωγικότητα στο σύνολο της οικονομίας τόσο του κεφαλαίου όσο και της εργασίας και χαμηλές επιδόσεις σε όρους διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Τα προβλήματα εντείνονται περαιτέρω από το γεγονός ότι η **επιχειρηματικότητα** στην Ελλάδα χαρακτηρίζεται από μεγάλο ποσοστό πολύ μικρών, μικρών επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, λειτουργώντας αναιμικά σε όρους εκμετάλλευσης οικονομιών κλίμακας και τεχνολογιών αιχμής⁵ ενώ υπάρχει ακόμη σημαντικά μεγάλο περιθώριο για διείσδυση υψηλής χωρητικότητας και ταχύτητας ευρυζωνικών δικτύων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της ετήσιας έκθεσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις ΜΜΕ για το έτος 2019⁶, οι επιχειρήσεις του μη χρηματοπιστωτικού τομέα που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα ανέρχονται σε 821.540, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων (821.209) λογίζονται ως ΜΜΕ σύμφωνα με τον ορισμό που ισχύει στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Σύσταση της Επιτροπής της 6^{ης} Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων 2003/361/ΕΚ, L 124/36). Η κατηγορία των ΜΜΕ στην Ελλάδα συνεισφέρει κατά ποσοστό 87,9% στην απασχόληση και κατά ποσοστό 63,5% σε όρους προστιθέμενης αξίας στην οικονομία, ποσοστά μεγαλύτερα από τα αντίστοιχα της Ευρωζώνης (66,6% και 56,4%,

⁵ Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, Ενδιάμεση Έκθεση, Ιούλιος 2020

⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019 SBA Fact sheet, Greece

αντίστοιχα). Επισημαίνεται ότι, ποσοστό 97,4% των ελληνικών επιχειρήσεων εντάσσεται στην υποκατηγορία των πολύ μικρών επιχειρήσεων. Η εν λόγω υποκατηγορία συνεισφέρει κατά 62% στην απασχόληση έναντι ποσοστού 29,7% της ΕΕ-28 και κατά 17,6% σε όρους προστιθέμενης αξίας στην οικονομία έναντι ποσοστού 20,8% της ΕΕ-28. Παρατηρείται, επομένως, στην περίπτωση της Ελλάδας μία μεγάλη συγκέντρωση ανθρώπινου δυναμικού στις πολύ μικρές επιχειρήσεις, καθώς από τα στοιχεία προκύπτει ότι σχεδόν δύο (2) στους τρεις (3) εργαζόμενους απασχολείται σε αυτή την υποκατηγορία επιχειρήσεων.

Πίνακας 1: Στοιχεία επιχειρήσεων στην Ελλάδα και στην ΕΕ28

Μέγεθος Επιχείρησης	Αριθμός Επιχειρήσεων			Αριθμός απασχολούμενων			Προστιθέμενη Αξία		
	Ελλάδα		ΕΕ28	Ελλάδα		ΕΕ28	Ελλάδα		ΕΕ28
	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Αριθμός	Ποσοστό	Ποσοστό	Δις €	Ποσοστό	Ποσοστό
Πολύ μικρές	800.075	97,4%	93,0%	1.527.075	62,0%	29,7%	9,0	17,6%	20,8%
Μικρές	18.958	2,3%	5,9%	398.514	16,2%	20,1%	11,8	23,1%	17,6%
Μεσαίες	2.176	0,3%	0,9%	239.627	9,7%	16,8%	11,7	22,9%	18,0%
ΜΜΕ	821.209	100,0%	99,8%	2.165.216	87,9%	66,6%	32,6	63,5%	56,4%
Μεγάλες	331	0,0%	0,2%	297.411	12,1%	33,4%	18,7	36,5%	43,6%
Σύνολο	821.540	100,0%	100,0%	2.462.627	100,0%	100,0%	51,2	100,0%	100,0%

Πηγή: SBA Fact sheet 2019 (βλέπε Υποσημείωση 6), μετάφραση στα ελληνικά

Η βελτίωση της παραγωγικότητας της ελληνικής οικονομίας αποτελεί κεντρική στρατηγική επιλογή στη μετά την κρίση περίοδο των προγραμμάτων οικονομικής προσαρμογής, που συμπίπτει με την ενεργοποίηση της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 με στόχο την αντιμετώπιση δομικών αδυναμιών του εγχώριου παραγωγικού συστήματος. Οι αδυναμίες αυτές αποτυπώνονται στην υστέρηση της ελληνικής οικονομίας στο πεδίο της παραγωγικότητας⁷. Είναι χαρακτηριστικό ότι η ονομαστική παραγωγικότητα της εργασίας ανά απασχολούμενο ήταν χαμηλότερη το έτος 2019 έναντι του μ.ο. της Ε.Ε. 28 σχεδόν κατά 28 μονάδες (Ελλάδα = 72,3 Ε.Ε. 27 = 100, 2020, Eurostat⁸).

Η κατάσταση στη χώρα την 5ετία 2014-2019 όσον αφορά στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος, την απλοποίηση των διαδικασιών λειτουργίας της αγοράς και τη βελτίωση του ρυθμιστικού ρόλου της Πολιτείας επιδεινώθηκε⁹. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση Doing Business η Ελλάδα κατατάσσεται το έτος 2019 στην 79η θέση μεταξύ 190 χωρών παγκοσμίως, ενώ το έτος 2014 η Ελλάδα κατατάσσόταν στην 61η θέση μεταξύ 189 χωρών. Οι δυσμενείς επιδόσεις της χώρας που υποβαθμίζουν την ανταγωνιστικότητά της - σύμφωνα με την τελευταία Έκθεση - είναι η αναποτελεσματικότητα του θεσμικού πλαισίου για την επίλυση των διαφορών, η ποιότητα στη διοίκηση και διαχείριση της γης, η

⁷ Ελληνική Δημοκρατία, [Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020, Απρίλιος 2020](#)

⁸ Βλέπε και [Nominal labour productivity per person employed \(ESA 2010\)](#)

⁹ Βλέπε και World Bank Group, [Doing Business 2020 – Economy Profile Greece, Comparing Business Regulation in 190 countries](#)

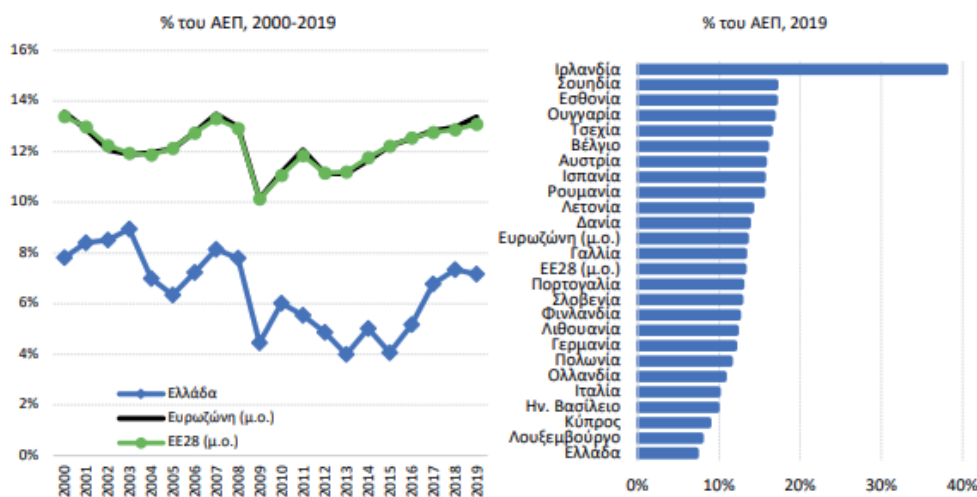
ικανότητα της κυβέρνησης να εγγυηθεί τη σταθερότητα της πολιτικής, αλλά και τη ικανότητά της να ανταποκρίνεται στις αλλαγές. Επιπρόσθετα, αρνητικές είναι οι επιδόσεις που αφορούν στην χρηματοδότηση των ΜΜΕ και στην ασφάλεια των τραπεζών.

Τα βασικά προσκόμματα της επιχειρηματικής δραστηριοποίησης στην Ελλάδα σε σημαντικό βαθμό ερμηνεύονται από την απουσία ενός ενιαίου στρατηγικού πλαισίου και στοχευμένων πολιτικών για την ενθάρρυνση της επιχειρηματικότητας. Επιπλέον, σημαντικά εμπόδια στη νέα επιχειρηματικότητα αποτέλεσαν το ασταθές φορολογικό σύστημα, η έλλειψη φορολογικών κινήτρων σε ότι αφορά στην υλοποίηση νέων επιχειρηματικών ιδεών, η γραφειοκρατία, αλλά και η μη αποτελεσματική λειτουργία των δημόσιων φορέων που εποπτεύουν την ίδρυση των νέων επιχειρήσεων¹⁰.

Διαχρονικά, οι επενδύσεις (από μη χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις εξαιρουμένου του κλάδου των κατασκευαστικών και της οικοδομής) κινούνται στην Ελλάδα σε χαμηλά ποσοστά του ετήσιου ΑΕΠ¹¹. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την περίοδο 2001-2009 ανέρχονταν μόλις σε ποσοστό 7,5%, σε αντιδιαστολή με τον μέσο όρο στην ΕΕ (12,4%). Το έτος 2009 (μετά την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και πριν την ελληνική κρίση χρέους), το ποσοστό παραγωγικών επενδύσεων στην Ελλάδα ήταν σε ποσοστό 4,4% του ΑΕΠ (το 2^ο χαμηλότερο σε όλη την ΕΕ με μέσο όρο περίπου στο 10%). Παρά τη μικρή ανάκαμψη την περίοδο 2016-2019, το επίπεδο των εταιρικών επενδύσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ το 2019 (7,2%) παρέμενε το χαμηλότερο μεταξύ των χωρών της ΕΕ.

Διάγραμμα 2: Επενδύσεις Μη Χρηματοπιστωτικών Επιχειρήσεων σε Ελλάδα

και χώρες της ΕΕ

Πηγή: Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, Ενδιάμεση Έκθεση, Ιούλιος 2020 (βλέπε Υποσημείωση 5)

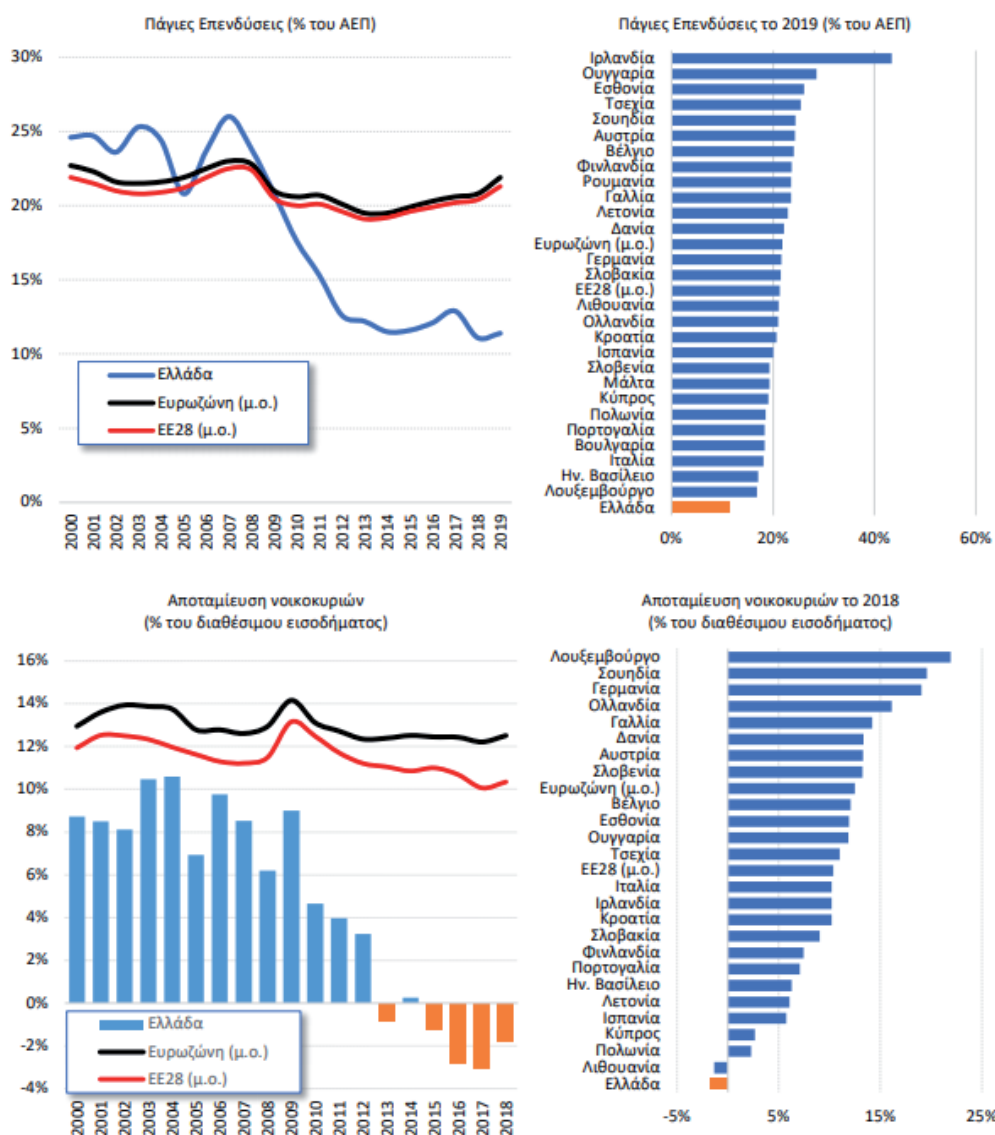
Είναι χαρακτηριστικό ότι οι πάγιες επενδύσεις στην Ελλάδα για το έτος 2019 ανέρχονται μόλις σε ποσοστό 11,4% του ΑΕΠ όταν ο μέσος όρος στην ΕΕ είναι 21,3%, γεγονός που την

¹⁰ IOBE, *Ετήσια Έκθεση Επιχειρηματικότητας 2018-2019*, Δεκέμβριος 2019

¹¹ Όπως Υποσημείωση 5.

κατατάσσει στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών μελών της ΕΕ, ενώ η εγχώρια αποταμίευση κατέγραψε πτωτική πορεία κατά τη διάρκεια της κρίσης και ουσιαστικά καταγράφει αρνητικές τιμές από το έτος 2013 και έπειτα, μια συνθήκη που επίσης την κατατάσσει στην τελευταία θέση μεταξύ των χωρών μελών της ΕΕ.

Διάγραμμα 3: Επενδυτικό και αποταμιευτικό κενό μεταξύ Ελλάδας και ΕΕ

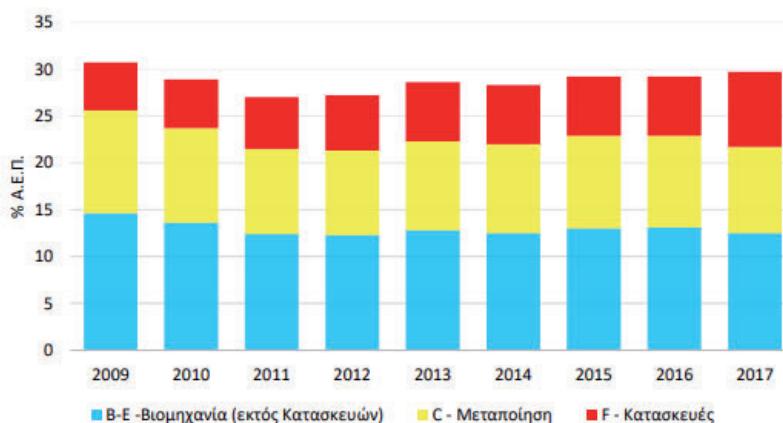
Πηγή: Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία, Ενδιάμεση Έκθεση, Ιούλιος 2020 (βλέπε Υποσημείωση 5)

Σε αυτό το περιβάλλον, είναι ιδιαίτερης σημασίας οι αναπτυξιακές πρωτοβουλίες που ανελήφθησαν τον τελευταίο χρόνο. Η βελτίωση του επενδυτικού πλαισίου (αδειοδοτήσεις, περιβαλλοντική νομοθεσία, χωροταξία κλπ) κίνησε το ενδιαφέρον διεθνών επενδυτών για την χώρα μας. Ενδεικτικά, η επανενεργοποίηση της μεγάλης επένδυσης του Ελληνικού, που αναμένεται να δημιουργήσει 10.000 θέσεις εργασίας κατά την περίοδο κατασκευής, και να συμβάλει έως με 2,4% στο ΑΕΠ, καθώς και η πρόσφατη συμφωνία με την Microsoft για τη δημιουργία Κέντρου Δεδομένων (Data Center) στην Αττική και η δέσμευση για την

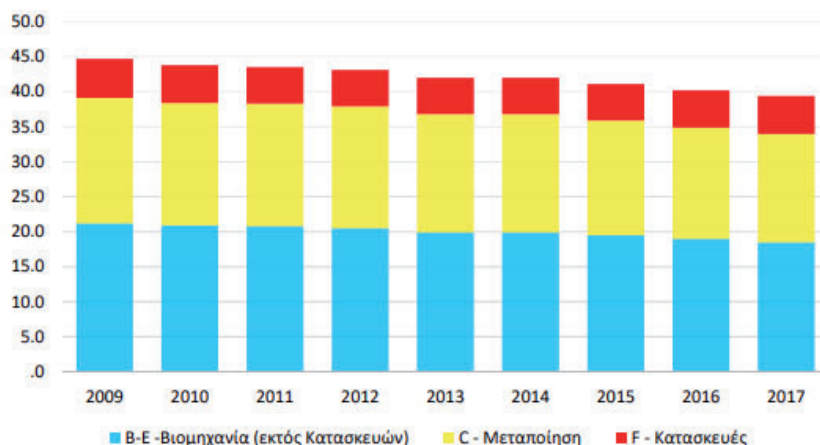
κατάρτιση και πιστοποίηση 100.000 εργαζομένων στον ιδιωτικό και τον δημόσιο τομέα, και τέλος η επένδυση της Pfizer για Digital Hub στη Θεσσαλονίκη, αποτελούν τα πρώτα δείγματα της αντιστροφής του κλίματος και της ανάκαμψης των ξένων άμεσων επενδύσεων (ΞΑΕ) στην Ελλάδα. Στον νησιωτικό χώρο, επισημαίνεται η επένδυση της Volkswagen για ηλεκτροκίνηση στην Αστυπάλαια. Παράλληλα, δημιουργούνται σταδιακά οι προϋποθέσεις για την αντιστροφή του κύματος φυγής εγκεφάλων (brain drain) που παρατηρήθηκε στα χρόνια της δημοσιονομικής κρίσης, ανοίγοντας προοπτικές εργασίας σε τομείς αιχμής.

Παρά τους υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης που καταγράφηκαν κατά την περίοδο πριν την κρίση (με μέσους ετήσιους ρυθμούς ανάπτυξης του ΑΕΠ την περίοδο μετά τη νομισματική ένωση και πριν το έτος 2009 κοντά στο 3,5%), η κατάσταση αντιστράφηκε την περίοδο της κρίσης με μέσο ετήσιο ρυθμό συρρίκνωσης του ΑΕΠ -2,2%. Σύμφωνα με στοιχεία από την ΕΛΣΤΑΤ, το ΑΕΠ της χώρας (σε τρέχουσες τιμές) κατά την περίοδο 2013-2016 κατέγραψε μικρές ετήσιες αυξομειώσεις, ενώ την τελευταία 3ετία (2017-2019) κατέγραψε αυξήσεις της τάξης του 2-2,5% (βλέπε και Διάγραμμα 1). Τις ίδιες χρονιές, η **βιομηχανική παραγωγή** κατέγραφε μεταβολές της τάξης του 3,9%, 1,6% και -0,7% αντίστοιχα (γενικός δείκτης). Σε ό,τι αφορά τη συμμετοχή της μεταποίησης στο ΑΕΠ της Ελλάδας, αυτή ανέρχεται σε ποσοστό 8,7% και κατέχει το 2^ο μικρότερο μερίδιο ανάμεσα στις χώρες της Ευρωζώνης για το έτος 2017¹².

Διάγραμμα 4: Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία Βιομηχανίας, Μεταποίησης, Κατασκευών, ως ποσοστό του Α.Ε.Π. στην Ελλάδα και στην ΕΕ28 (2009-2017)

¹² Πηγή: Eurostat , επεξεργασία ΙΟΒΕ, [Προκλήσεις και προοπτικές του τομέα μεταποίησης στην Ελλάδα: Στρατηγικές παρεμβάσεις για ανάπτυξη, Δεκέμβριος 2018](#)

Πηγή: IOBE, Προκλήσεις και προοπτικές του τομέα μεταποίησης στην Ελλάδα: Στρατηγικές παρεμβάσεις για ανάπτυξη, Δεκέμβριος 2018 (βλέπε Υποσημείωση 12).

Το έτος 2019, ο κύκλος εργασιών στη βιομηχανία εμφάνισε μείωση κατά ποσοστό 7,7% σε σχέση με το έτος 2018, όπου είχε επανέλθει στα επίπεδα του έτους 2014, και παρόλο που τις προηγούμενες χρονιές (2017 και 2018) εμφάνισε αυξήσεις σε ποσοστό 8,7% και 9,8% αντίστοιχα (ΕΛΣΤΑΤ). Το έτος 2019 επίσης, καταγράφηκε μείωση στον ακαθάριστο σχηματισμό παγίου κεφαλαίου (επενδύσεις), η οποία ανήλθε σε ποσοστό 4,58% έναντι μείωσης κατά 6,27% του έτους 2018 (Eurostat¹³) σε αντιδιαστολή με την αύξηση που καταγράφηκε στην ΕΕ28 (αντίστοιχα το έτος 2018 αύξηση κατά ποσοστό 4,82% και το έτος 2019 κατά 7,45%). Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά το έτος 2019 οι ακαθάριστες επενδύσεις παγίου κεφαλαίου (ως ποσοστό του ΑΕΠ) ευρίσκονται σε ποσοστό 47% του ευρωπαϊκού μέσου όρου (10,1% , έναντι 21,5% της ΕΕ28). Το σημαντικό μέγεθος της μείωσης επανάφερε τον όγκο των επενδύσεων στο επίπεδο του έτους 2015, ανατρέποντας την πορεία σταδιακής ανάκαμψης που μεσολάβησε τα έτη 2016-2017¹⁴.

Ο ρυθμός αύξησης των πραγματικών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στο πρώτο εξάμηνο του 2019 ήταν σε ποσοστό 4,8% έναντι της αντίστοιχης περιόδου του έτους 2018, με κύριο μοχλό την αύξηση των εξαγωγών υπηρεσιών (κατά ποσοστό 8,0% έναντι αύξησης 1,8% των εξαγωγών αγαθών) εν μέσω αύξησης των εισπράξεων στο ταξιδιωτικό ισοζύγιο του Ισοζυγίου Τρεχουσών Συναλλαγών, κατά ποσοστό 15,3% στο ίδιο διάστημα¹⁵.

Παρόλο που η αξία των εξαγωγών αγαθών αυξήθηκε σημαντικά - κατά 68% σε σταθερές τιμές- οι εξαγωγές παραμένουν σε χαμηλό επίπεδο ως ποσοστό του ΑΕΠ και το εμπορικό ισοζύγιο παραμένει ελλειμματικό¹⁶. Πάντως, οι ισχυρές εξαγωγικές επιδόσεις των τελευταίων ετών αναμένεται να μετριαστούν το έτος 2020, λόγω της παρατηρούμενης επιβράδυνσης του ρυθμού ανάπτυξης σε παγκόσμιο επίπεδο και στην Ευρωζώνη από την πανδημία και των επιπτώσεων αυτής στο διεθνές εμπόριο.

¹³ Βλέπε και Eurostat, [Gross fixed capital formation, at current prices](#).

¹⁴ Βλέπε και απάντηση της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας στο πλαίσιο της 1^{ης} εγκυκλίου του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης (αρ. πρωτ. 60072/06.06.2019) για τον «σχεδιασμό του νέου Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης: ΕΣΠΑ 2021-2027 στο πλαίσιο του αναπτυξιακού προγραμματισμού».

¹⁵ Όπως υποσημείωση 14.

¹⁶ Όπως υποσημείωση 11.

Παρόλα αυτά, η συμβολή¹⁷ των μεταποιητικών κλάδων στην οικονομία κατά την περίοδο της κρίσης απολογιστικά εκτιμάται θετική και αναλύεται ως εξής:

- Επίδραση της μεταποίησης στην ελληνική οικονομία: Η συνολική άμεση και έμμεση επίδραση στο ΑΕΠ υπερβαίνει τα πενήντα έξι δισεκατομμύρια ευρώ (56.000.000.000) που αντιστοιχεί στο 31% του εθνικού ΑΕΠ.
- Δημόσια έσοδα: Η δραστηριότητα της ελληνικής μεταποίησης συνεισφέρει άμεσα και έμμεσα στα έσοδα του κράτους: Άμεση συνεισφορά: 4,2 δισεκατομμύρια ευρώ / Συνολική συνεισφορά: 13,3 δισεκατομμύρια ευρώ.
- Επενδύσεις: Οι επενδύσεις στη μεταποίηση ανά απασχολούμενο διατηρήθηκαν περίπου σταθερές κατά τη διάρκεια της κρίσης (περίπου 34.000€ ανά απασχολούμενο), ενώ στο σύνολο της οικονομίας μειώθηκαν κατά σχεδόν 50%. Η βιομηχανία επενδύει σχεδόν έξι (6) φορές περισσότερο ανά εργαζόμενο, απ' ό,τι ο μέσος όρος της οικονομίας. Το έτος 2017 το ύψος των επενδύσεων ξεπέρασε τα €12,2 δισεκατομμύρια ευρώ, φτάνοντας στο υψηλότερο επίπεδο από το έτος 2011.
- Η μεταποίηση στις εξαγωγές: Οι εξαγωγές μεταποιητικών προϊόντων καταγράφουν αυξητική τάση με μέσο ετήσιο ρυθμό σε ποσοστό 5% την περίοδο 2009-2017. Το 87% του συνόλου των εξαγωγών αγαθών της χώρας προέρχονται από τη μεταποίηση (περίοδος 2015-2017) όπου το έτος 2017 σημειώνεται το υψηλότερο μερίδιο από το έτος 2009 (εξαγωγές αξίας 25,4 δισεκατομμύρια ευρώ ή 88,3% του συνόλου των εξαγωγών αγαθών της χώρας). Οι χώρες προορισμοί των εξαγωγών αυξάνονται σταθερά τα τελευταία χρόνια και πέραν των παραδοσιακών. Επίσης, η Ελλάδα δεν εξαρτάται υπερβολικά από καμία μοναδική αγορά εκτός φυσικά από την ενιαία αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα πέντε πρώτα προϊόντα σε αξία εξαγωγών είναι τα προϊόντα διύλισης πετρελαίου, τα τρόφιμα, τα βασικά μέταλλα, τα χημικά προϊόντα και τα φαρμακευτικά προϊόντα.
- Επίδραση στην απασχόληση: 1,2 εκατομμύρια άμεσες και έμμεσες θέσεις εργασίας, είναι η συνολική συνεισφορά του μεταποιητικού τομέα στην απασχόληση, και αντιστοιχεί σε ποσοστό περίπου 30% της απασχόλησης στην Ελλάδα.

Σε ότι αφορά στους πλέον δυναμικούς κλάδους της ελληνικής μεταποίησης, σύμφωνα με τον συνδυασμό των σχετικών κειμένων με την Εθνική Στρατηγική για την επανεκκίνηση – ανάκαμψη της Βιομηχανίας, όπως της παλαιότερης μελέτης για την έξυπνη εξειδίκευση, και μελέτες διεθνών οίκων, οι κλάδοι που διαθέτουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για στήριξη από την ελληνική οικονομία μέσω τομεακών πολιτικών είναι οι εξής¹⁸:

- Αγροδιατροφή
- Αμυντική βιομηχανία
- Φαρμακοβιομηχανία
- Δομικά υλικά – Ηλεκτρολογικός εξοπλισμός – Μέταλλα /μεταλλικές κατασκευές
- Δημιουργικές βιομηχανίες
- Χημικές βιομηχανίες – Βιομηχανία πλαστικών – Συσκευασίες προϊόντων
- Περιβαλλοντική βιομηχανία

¹⁷ Όπως υποσημείωση 12.

¹⁸ Όπως υποσημείωση 14.

- Εφοδιαστική αλυσίδα
- Ελληνική χειροτεχνία

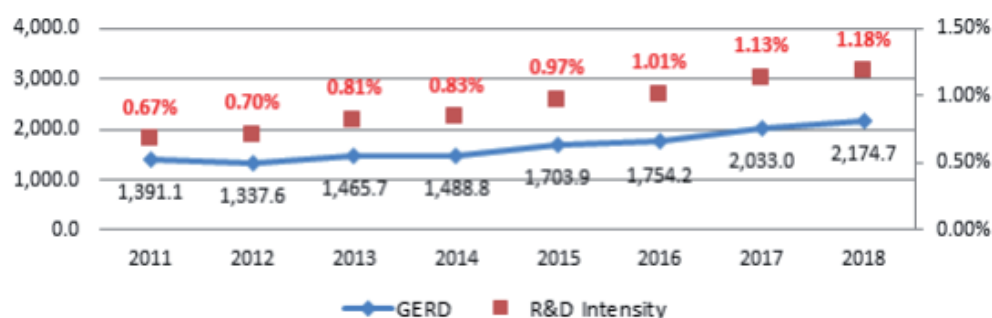
Οι ανωτέρω τομείς εμπλουτίζονται, εξειδικεύονται και συνδυάζονται στο πλαίσιο της επιχειρηματικής ανακάλυψης που είναι σε διαδικασία διαρκούς ανασχεδιασμού, προκειμένου να εντοπίζονται οι εστίες ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος στις οποίες πρέπει να εστιάσει η αναπτυξιακή βιομηχανική πολιτική.

Το ελληνικό σύστημα **Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας** χαρακτηρίζεται από υψηλή ποιότητα έμφυχου δυναμικού και την ύπαρξη νησίδων αριστείας τόσο στους δημόσιους ερευνητικούς φορείς όσο και στον ιδιωτικό τομέα. Παρουσιάζει, επίσης, καλές επιδόσεις όσον αφορά στη συμμετοχή στα συγχρηματοδοτούμενα από την ΕΕ Προγράμματα-Πλαίσιο και σε διεθνή ερευνητικά δίκτυα και έργα του Ευρωπαϊκού Οδικού Χάρτη Ερευνητικών Υποδομών (ESFRI).

Οι προσπάθειες των προηγούμενων ετών, κυρίως με την αξιοποίηση πόρων από τα διαρθρωτικά ταμεία, οδήγησαν σε βελτίωση των επιδόσεων της χώρας σε πολλούς τομείς, δεν κατάφεραν, όμως, να μειώσουν την απόσταση από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, με αποτέλεσμα η Ελλάδα να κατατάσσεται στις χώρες με μέτριες επιδόσεις στην καινοτομία (Moderate Innovator) σύμφωνα με το Innovation Union Scoreboard 2020, με αποτέλεσμα να παραμένει παγιδευμένη ανάμεσα στις χαμηλού κόστους και έντασης γνώσης οικονομίες.

Οι συνολικές δαπάνες για Έρευνα και Ανάπτυξη στην Ελλάδα το έτος 2018 είναι 2.174,7 εκατομμύρια ευρώ, αυξημένες κατά 141,7 εκατομμύρια ευρώ (ποσοστό αύξησης σχεδόν 7%) σε σχέση με το έτος 2017. Οι δαπάνες Έρευνας και Ανάπτυξης συνυπολογίζονται στο ΑΕΠ της χώρας καθώς, σύμφωνα με το αναθεωρημένο Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών ESA 2010, καταγράφονται ως δαπάνες παγίου κεφαλαίου. Η αύξηση των δαπανών Έρευνας και Ανάπτυξης έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση του δείκτη «Ένταση Ε&Α» σε 1,18% το 2018 από 1,13% το 2017 (αύξηση κατά 0,05 ποσοστιαίες μονάδες)¹⁹.

Διάγραμμα 5: Δαπάνες (σε εκατ. €) και Ένταση ΕΤΑΚ (ως ποσοστό του ΑΕΠ)

Πηγή: Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020 (βλέπε Υποσημείωση 19).

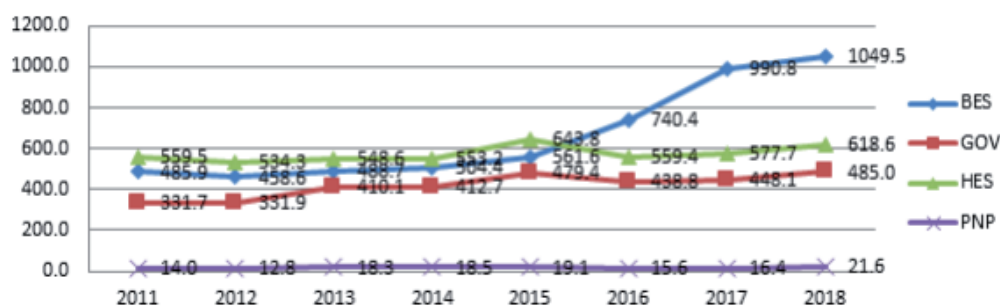
Παρά τις σταθερές αυξήσεις των δημόσιων και ιδιωτικών δαπανών για την έρευνα και την ανάπτυξη ως ποσοστό του ΑΕΠ από το έτος 2010, η Ελλάδα εξακολουθεί να υστερεί έναντι

¹⁹ Ελληνική Δημοκρατία, [Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020, Απρίλιος 2020](#)

του μέσου όρου της ζώνης του ευρώ (1,18% για την Ελλάδα το 2018 έναντι 2,11% για την Ευρωζώνη), πλησιάζοντας παρόλα αυτά τον εθνικό στόχο έντασης έρευνας και ανάπτυξης, ο οποίος ανέρχεται σε 1,30% του ΑΕΠ για το 2020²⁰.

Σε ότι αφορά στους επιμέρους τομείς υλοποίησης των δαπανών, καταγράφεται, παρά τις δυσμενείς οικονομικές συνθήκες, σημαντική αύξηση των δαπανών σε Έρευνα και Ανάπτυξη στον τομέα των Επιχειρήσεων (τομέας BES). Η μείωση της δαπάνης στον κρατικό τομέα (GOV) και στον τομέα της τριτοβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (HES) το έτος 2016 συμπίπτει με τη μεταβατική φάση μεταξύ των Προγραμματικών Περιόδων 2007-2013 και 2014-2020 και δικαιολογείται από την περιορισμένη ενεργοποίηση των χρηματοδοτήσεων του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Διάγραμμα 6: Δαπάνες ΕΤΑΚ ανά κλάδο (σε εκατ. €)

Πηγή: Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων 2020 (βλέπε Υποσημείωση 19).

Η συμβολή του επιχειρηματικού τομέα στις συνολικές δαπάνες εξακολούθησε να είναι η μεγαλύτερη, καθώς ανήλθε σε ποσοστό 0,57% του ΑΕΠ, εκ των οποίων τα δύο τρίτα προέρχονταν από τον τομέα των υπηρεσιών. Η αύξηση της δαπάνης κατά ποσοστό 33,8% για ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων στο δυσμενές οικονομικό περιβάλλον το έτος 2017, ενδεχομένως, οφείλεται στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις έχουν συνειδητά συνδέσει την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους με την αύξηση της ερευνητικής και καινοτομικής τους δραστηριότητας.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν αδυναμίες. Μολονότι η απασχόληση σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης αυξάνεται, η απώλεια εξειδικευμένου ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελεί μείζονα πρόκληση για το ελληνικό σύστημα έρευνας και καινοτομίας. Το έτος 2018, ο αριθμός των ατόμων που συμμετείχαν σε δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης αυξήθηκε συνολικά κατά ποσοστό, περίπου, 7,4%, ενώ η αύξηση στον τομέα της έρευνας ήταν 4,7%²¹. Επίσης, παρά τη σχετικά υψηλή συμμετοχή των επιχειρήσεων σε καινοτόμες δραστηριότητες, ο προσανατολισμός της παραγωγής της πανεπιστημιακής έρευνας δεν είναι κατάλληλος ώστε να στηρίζει τον παραγωγικό τομέα, γεγονός το οποίο καταδεικνύεται από τον χαμηλό αριθμό διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Είναι χαρακτηριστικό ότι καταγράφονται έντεκα διπλώματα ευρεσιτεχνίας της Συνθήκης συνεργασίας για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας ανά εκατομμύριο πληθυσμού το έτος 2014 έναντι εκατόν δύο κατά μέσο όρο στην ΕΕ²². Επιπλέον, εξακολουθούν να υφίστανται μεγάλες διαφορές όσον

²⁰ Όπως υποσημείωση 19.

²¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, [Έκθεση Χώρας – Ελλάδα 2020, SWD \(2020\) 507 final, 26.02.2020](#)

αφορά τις ικανότητες καινοτομίας, λόγω της έλλειψης ισχυρής διακυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένης της χαμηλής διοικητικής ικανότητας και των ανεπαρκών μηχανισμών συντονισμού²³.

Ωστόσο, η συνεχής βελτίωση των επιδόσεων στους τομείς ΕΤΑΚ, η οικονομική σταθερότητα που απολαμβάνει η χώρα μετά την επιτυχή ολοκλήρωση των προγραμμάτων προσαρμογής και η δέσμευση των ελληνικών κυβερνήσεων για την ανάγκη αύξησης των επενδύσεων στην έρευνα, δημιουργεί ζωτικό χώρο αύξησης των κονδυλίων έρευνας και ανάπτυξης (Ε&Α), δημιουργίας νέων χρηματοδοτικών εργαλείων, καθώς και ένα ιδιαίτερα θετικό και ενθαρρυντικό κλίμα για επενδύσεις έντασης γνώσης και ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο. Η έμφαση που δίνεται στον τομέα από την πλευρά των ευρωπαϊκών πολιτικών, όπως άλλωστε αποτυπώνεται στη θεματική συγκέντρωση των πόρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) για την προγραμματική περίοδο 2021-27, αναμένεται να συμβάλλει αποφασιστικά προς την κατεύθυνση αυτή.

Ο Τομέας **Εμπορίου**, παρά τη συρρίκνωση σε απόλυτα νούμερα των μεγεθών την περίοδο της κρίσης, συνεχίζει να αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους τομείς οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα, συμμετέχοντας, σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση του Ελληνικού Εμπορίου (ΙΝ.ΕΜ.Υ. – ΕΕΣΕ, 2019)²⁴, κατά ποσοστό 10,5% στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) της οικονομίας του έτους 2017, έναντι ποσοστών περίπου 12,5% κατά την περίοδο πριν το έτος 2011. Είναι χαρακτηριστικό ότι στον τομέα «χονδρικό και λιανικό εμπόριο, μεταφορές, καταλύματα και υπηρεσίες εστίασης» η χώρα μας για το έτος 2019 καταγράφει σημαντική μείωση στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία από το έτος 2010 κατά ποσοστό 21,7% ενώ η ΕΕ28 καταγράφει αντιθέτως αύξηση κατά 19,1% (Eurostat²⁵).

Η οικονομία της Ελλάδας παραμένει σχετικά κλειστή. Παρά τη σταθερή τάση για μεγαλύτερη εξωστρέφεια, η οποία αποτυπώνεται στον διπλασιασμό του μεριδίου των εξαγωγών ως ποσοστού του ΑΕΠ μετά το έτος 2003, το έτος 2018 οι ελληνικές εξαγωγές ανέρχονταν ακόμη στο 36,1 % του ΑΕΠ, έναντι του 48%, μέσου όρου της ζώνης του ευρώ. Το επίπεδο του συνολικού εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας αποκλίνει συστηματικά από τους ομολόγους της στη ζώνη του ευρώ (βλ. Διάγραμμα 7). Με το αθροιστικό ποσοστό εξαγωγών και εισαγωγών στο 73% του ΑΕΠ το έτος 2018 (έναντι μέσου όρου της ζώνης του ευρώ 92 %), η Ελλάδα καταγράφει την πέμπτη χαμηλότερη επίδοση μεταξύ των μελών της ΕΕ και τη χειρότερη μεταξύ των μικρών χωρών. Τα στοιχεία δείχνουν ότι, παρά τις σημαντικές βελτιώσεις της ανταγωνιστικότητας ως προς το κόστος τα τελευταία χρόνια, παράγοντες όπως οι φραγμοί στον ανταγωνισμό (παρά τις βελτιώσεις που έγιναν) και το υποκείμενο θεσμικό έλλειμμα (συμπεριλαμβανομένης της περιορισμένης χρήσης της εικόνας της χώρας ως «εμπορικού σήματος»), περιορίζουν την αύξηση των εξαγωγών της Ελλάδας. Επιπλέον, σημαντικό εμπόδιο αποτέλεσαν οι εξαιρετικά δυσχερείς πιστωτικές συνθήκες που παρατηρούνται την τελευταία δεκαετία²⁶.

²² Όπως υποσημείωση 21.

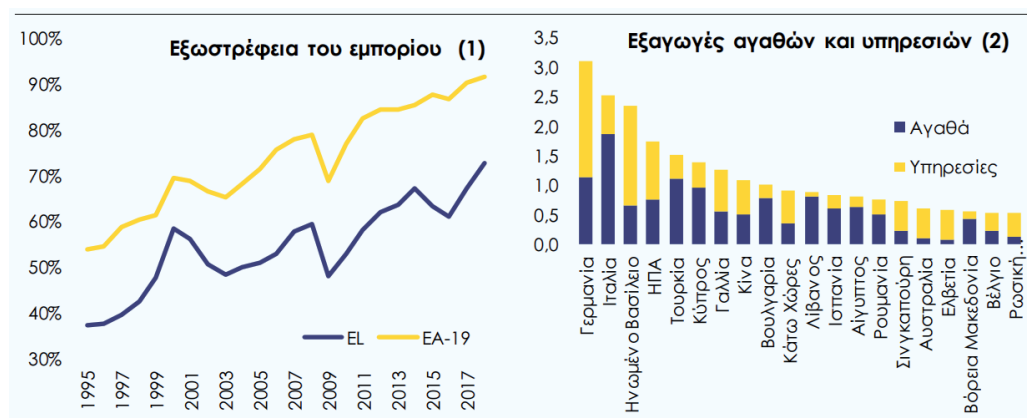
²³ Όπως υποσημείωση 21.

²⁴ Ινστιτούτο Εμπορίου και Υπηρεσιών της ΕΣΣΕ, [Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2019](#)

²⁵ Eurostat, [Gross value added and income A*10 industry breakdowns](#).

²⁶ Όπως υποσημείωση 21.

Διάγραμμα 7: Εξωστρέφεια του εμπορίου και ελληνικές εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ανά χώρα προορισμού ως % του ΑΕΠ

(1) Ως εξωστρέφεια του εμπορίου ορίζεται το ποσοστό εξαγωγών και εισαγωγών επί του ΑΕΠ

(2) Εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών ανά χώρα προορισμού (20 σημαντικότεροι εμπορικοί εταίροι για την Ελλάδα)

Πηγή: Έκθεση Χώρας – Ελλάδα 2020, SWD (2020) 507 final, 26.02.2020 (βλέπε Υποσημείωση 21).

Αντίστοιχα, στον τομέα της απασχόλησης, η συμμετοχή του εμπορίου συνεχίζει να είναι σημαντική, συνεισφέροντας σχεδόν ταυτόσημα ποσοστά στην απασχόληση σε σχέση με την περίοδο προ κρίσης (17,8% το 2005 – 17,3% το 2019, πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, ΕΕΔ 1998 – 2005 & Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου - ΙΝ.ΕΜ.Υ. – ΕΕΣΕ, 2019).

Όπως προκύπτει και από την Ετήσια Έκθεση Ελληνικού Εμπορίου 2019, όπου παρουσιάζονται τα μεγέθη που αφορούν στην απασχόληση, συγκρίνοντας τα έτη 2008 – 2019, προκύπτουν σοβαρές μεταβολές στη σύνθεση της απασχόλησης (κλάδοι αναφοράς: οχήματα, χονδρικό και λιανικό εμπόριο και σύνολο εμπορίου) κυρίως κατά την περίοδο 2008-2013 και με τάση ανάκαμψης κατά τα επόμενα χρόνια, χωρίς όμως να φτάνουν τα επίπεδα προ κρίσης.

Οι γενικότερες επιπτώσεις της μακροχρόνιας οικονομικής κρίσης που είχε ως αποτέλεσμα την αναδιάρθρωση του κλάδου του εμπορίου, οδήγησε σε σημαντική μείωση των αυτοαπασχολούμενων και λιγότερο των εργοδοτών, και σε αύξηση των μισθωτών που απασχολούνται στο λιανικό εμπόριο. Η μείωση του αριθμού εργοδοτών και αυτοαπασχολούμενων και η αύξηση του αριθμού των μισθωτών (οι πολύ μικρές επιχειρήσεις συμμετέχουν κατά ποσοστό 54,4% το έτος 2019 στην απασχόληση σε σχέση με ποσοστά άνω του 62,2% προ κρίσης) προκύπτει από την υψηλή, πλέον, συγκέντρωση της μισθωτής απασχόλησης σε μικρές, μεσαίες και μεγάλες επιχειρήσεις.

Το εμπόριο, το οποίο σε μεγάλο βαθμό στηρίζεται στην ιδιωτική κατανάλωση, επλήγη από την κατά 22,4% πτώση της ιδιωτικής κατανάλωσης, από 161,84 δις ευρώ σε 125,6 δις ευρώ κατά τη περίοδο 2009 – 2018, σχεδόν ταυτόσημη με τη μείωση του ποσοστού της ιδιωτικής κατανάλωσης επί του ΑΕΠ κατά την ίδια χρονική περίοδο (-22,2%). Αντίστοιχα, η πρόσφατη ανάκαμψη της κατανάλωσης συνεισφέρει στην αύξηση των απόλυτων αριθμών συνεισφοράς του εμπορίου στο ΑΕΠ και στην απασχόληση. Σημειώνεται ότι η τρέχουσα υγειονομική κρίση και η υποχρεωτική αναστολή λειτουργίας σε πολλούς τομείς απασχόλησης, συμπεριλαμβανομένου του λιανεμπορίου και πολλών υπηρεσιών,

αναμένεται να έχει αρνητικές συνέπειες στον κλάδο οι οποίες δεν είναι ακόμη εύκολο να προσδιοριστούν.

Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση του Ελληνικού Εμπορίου 2019, που εκπονήθηκε προ της υγειονομικής κρίσης, οι συμπερασματικές παρατηρήσεις στον τομέα του εμπορίου συνοψίζονται παρακάτω:

- Το εμπόριο παρά τις δυσχέρειες του επιχειρηματικού περιβάλλοντος διατηρεί τη συμβολή του στην εθνική οικονομία.
- Η ιδιωτική κατανάλωση μεγεθύνεται για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά (2018 και 2019).
- Η συμβολή της ιδιωτικής κατανάλωσης στο ΑΕΠ μειώνεται, τεκμηριώνοντας τη σταδιακή στροφή προς το νέο παραγωγικό πρότυπο.
- Η μεγέθυνση σε απόλυτα νούμερα της ιδιωτικής κατανάλωσης οφείλεται στη βελτίωση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης λόγω του διευρυμένου εκλογικού κύκλου, στη θετική πορεία των τουριστικών εισπράξεων, στη μείωση των φορολογικών επιβαρύνσεων και στη μεγέθυνση του διαθέσιμου εισοδήματος λόγω της αύξησης του κατώτατου μισθού.
- Οι εξαγωγές συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία τεκμηριώνοντας την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας, ενώ και οι εισαγωγές αυξάνονται ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης της ιδιωτικής κατανάλωσης.
- Η ενίσχυση της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων και η συνακόλουθη αύξηση των εξαγωγών αποτελούν κρίσιμες προϋποθέσεις για τη μεταλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος και την επίτευξη της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Ένα από τα σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις είναι η περιορισμένη πρόσβαση σε εναλλακτικές πηγές χρηματοδότησης.
- Η διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ) συνεχίζει να αποτελεί τη μεγαλύτερη πρόκληση του τραπεζικού συστήματος.

Ως προς τη χωρική διάσταση του εμπορίου, σχεδόν το σύνολο των δραστηριοτήτων του λιανικού εμπορίου και μεγάλο μέρος του χονδρεμπορίου λαμβάνουν χώρα στα αστικά κέντρα της χώρας. Η τόνωση της εμπορικότητας και η διευκόλυνση των καταναλωτών σε ένα αναβαθμισμένο αστικό περιβάλλον, οι κυκλοφοριακές συνθήκες και η καθημερινή τροφοδοσία (city logistics) αποτελούν παραμέτρους τόνωσης της οικονομίας της επισκεψιμότητας στα αστικά κέντρα.

Παράλληλα με το εμπόριο με φυσική παρουσία, τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται ραγδαία το ηλεκτρονικό εμπόριο. Η συμμετοχή του ηλεκτρονικού εμπορίου στις συναλλαγές, αυξάνεται ταχύτατα στο σύνολο της Ευρώπης με διψήφια ποσοστά ετησίως. Το έτος 2019 ο κύκλος εργασιών του κυμαίνεται άνω των 621 δισεκατομμυρίων ευρώ έναντι πεντακοσίων σαράντα επτά δισεκατομμυρίων ευρώ το έτος 2018 (αύξηση κατά ποσοστό 13,6%) και μόλις διακοσίων εβδομήντα εννέα δισεκατομμυρίων ευρώ το έτος 2013. Η ετήσια κατανάλωση ανά κάτοικο στην Ευρώπη έχει ανέλθει σε 1.464 ευρώ (E-Commerce News, June 2019).

Μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχουν σημαντικές διαφοροποιήσεις, με χώρες όπως η Ιρλανδία και η Σουηδία, όπου το ηλεκτρονικό εμπόριο συμμετέχει κατά

ποσοστό 30-35% στις συνολικές πωλήσεις των επιχειρήσεων και χώρες όπως της ΝΑ Ευρώπης με συμμετοχή από 8% (Βουλγαρία) έως 13% (Ελλάδα)²⁷.

Αντίστοιχα, υπάρχουν μεγάλες διαφοροποιήσεις και στα μέσα που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις, με την Ελλάδα να κατέχει την 1η θέση σε πωλήσεις μέσω διαδικτύου (σε ποσοστιαία αναλογία), κυρίως από ηλεκτρονικά καταστήματα (e-shops) των ίδιων των εταιρειών, σε σχέση με τις περισσότερο ισορροπημένες κατανομές μεταξύ web πλατφορμών και EDI (Electronic Data Interchange) σε χώρες με μεγαλύτερο ποσοστό ηλεκτρονικών πωλήσεων (e-sales).

Την εξέλιξη του ηλεκτρονικού εμπορίου στην ελληνική αγορά καταγράφει το Εργαστήριο Ηλεκτρονικού Εμπορίου (ELTRUN). Το ηλεκτρονικό εμπόριο ξεπερνά το όριο των πέντε δισεκατομμυρίων ευρώ το έτος 2019, με μεγάλες ακόμη προοπτικές ανάπτυξης, λόγω της σχετικά χαμηλής θέσης της Ελλάδας σε σχέση με τους μέσους ευρωπαϊκούς δείκτες και με το δεδομένο ότι μόνο το 40% του πληθυσμού πραγματοποιεί ηλεκτρονικές (online) αγορές, έναντι 70-75% των ωριμότερων ευρωπαϊκών αγορών. Η αυξητική τάση του ηλεκτρονικού εμπορίου αναμένεται να καταγραφεί σε ακόμη μεγαλύτερο βαθμό το έτος 2021 και τα επόμενα χρόνια λόγω και της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19.

Ο αριθμός των ελληνικών επιχειρήσεων με ψηφιακό κανάλι πώλησης είναι σχετικά μεγάλος – 7.000, εκ των οποίων τα 2/3 είναι μεσαίες και μεγάλες και το 1/3 είναι μικρές (κάτω των 10 ατόμων) δυναμικές εταιρείες, με κύριο κανάλι πώλησης το ψηφιακό.

Αντίστροφα, ελάχιστες είναι οι επιχειρήσεις, μόλις εκατόν πενήντα, που είναι πιστοποιημένες με το σήμα Trust Mark που παρέχει ο Ελληνικός Σύνδεσμος Ηλεκτρονικού Εμπορίου (GRECA).

Στο χώρο του B2B (Business to Business), περισσότερες από 5.000 ελληνικές επιχειρήσεις πραγματοποιούν τις προμήθειες/αγορές τους ηλεκτρονικά, ενώ 25.000 ελληνικές επιχειρήσεις διακινούν πάνω από είκοσι πέντε εκατομμύρια B2B τιμολόγια, ενώ ο αριθμός αυτός θα αυξηθεί κατόπιν απόφασης της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) για την υποχρεωτική ηλεκτρονική τιμολόγηση από επιχειρήσεις και επαγγελματίες από 1.1.2021, μέτρο, που πέρα από την μείωση της φοροδιαφυγής, αναμένεται να εξοικονομήσει σημαντικά κόστη (άνω του ενός (1) δισεκατομμυρίου ευρώ) για τις επιχειρήσεις.

Τέλος, είναι σημαντικό να τονιστεί η σημασία του φυσικού καταστήματος, καθώς το 1/4 των συνολικών διαδικτυακών αγορών από τους αγοραστές μέσω ηλεκτρονικής (online) αγοράς έγινε, αφού πραγματοποιήθηκε επίσκεψη σε φυσικό κατάστημα. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο ακολουθεί την παγκόσμια τάση, εν κινήσει, πρωτίστως, μέσω κινητού τηλεφώνου (ποσοστό 93%), ενώ η πραγματοποίηση των διαδικτυακών αγορών γίνεται μέσω Ηλεκτρονικού Υπολογιστή (ποσοστό 80%).

Ως προς την **προστασία του καταναλωτή**, η χώρα μας ακολουθεί τις ευρωπαϊκές πολιτικές για το εμπόριο και το ηλεκτρονικό εμπόριο, την προστασία του καταναλωτή, την εποπτεία των αγορών και προϊόντων, καθώς και την εθνική πολιτική για την προώθηση της

²⁷ Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή

επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση του υγιούς ανταγωνισμού. Η πολιτική προάσπισης των δικαιωμάτων των καταναλωτών διασφαλίζει την αποδοτική και εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και επιδιώκει τη διασφάλιση των δικαιωμάτων των καταναλωτών στις εμπορικές συναλλαγές και την παροχή προστασίας στους ευάλωτους καταναλωτές.

Η ανάλυση SWOT που ακολουθεί κωδικοποιεί τα συμπεράσματα της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης για τους τομείς αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων. Περιλαμβάνει συνδυασμένη ανάλυση των ισχυρών σημείων και των αδυναμιών του κάθε τομέα και τη διερεύνηση των ευκαιριών και απειλών που συνδέονται με το εξωτερικό περιβάλλον της χώρας και αποτελεί την αφετηρία για τη διαμόρφωση επιλογών πολιτικής. Επισημαίνεται πως η παρακάτω ανάλυση αποτυπώνει κυρίως τα συμπεράσματα από τις μεσοχρόνιες τάσεις της εξέλιξης της ελληνικής οικονομίας. Είναι βέβαιο πως η εξελισσόμενη οικονομική ύφεση λόγω της πανδημίας και οι μεταβολές που αυτή θα επιφέρει στις προοπτικές και στα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας αυξάνουν την αβεβαιότητα ως προς την ταχύτητα της αναμενόμενης ανάκαμψης.

Πίνακας 2: Συνθετική Ανάλυση Swot Τομέων Παρέμβασης ΥΠΑΝΕΠ

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
- Υψηλό μορφωτικό επίπεδο του πληθυσμού (άνω του ενωσιακού μέσου όρου, ως ποσοστό του πληθυσμού με γνώσεις και τίτλους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης). - Σημαντική παραγωγή γνώσης από επιστημονικό προσωπικό και ανταγωνιστική συμμετοχή του ερευνητικού δυναμικού με ικανότητες δικτύωσης. - Ύπαρξη δυναμικών κλάδων με υψηλό επίπεδο εξειδίκευσης, εξωστρέφειας και ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. - Απλοποιημένες διαδικασίες για την έναρξη μεταποιητικών δραστηριοτήτων - Εξειδίκευση των καινοτομικών δραστηριοτήτων των επιχειρήσεων (καινοτομία προϊόντος ή διαδικασίας) στους τομείς της αγροδιατροφής και βιομηχανίας τροφίμων, των Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών, των υλικών και κατασκευών και των μεταφορών και εφοδιαστικής αλυσίδας. - Η ιδιωτική κατανάλωση που καταγράφει θετικούς ρυθμούς μεγέθυνσης, με ελαφρώς μειωμένη ποσοστιαία συμμετοχή στο ΑΕΠ - Ο σχετικά μεγάλος αριθμός των ελληνικών επιχειρήσεων με ψηφιακό κανάλι πώλησης— 7.000, εκ των οποίων τα 2/3 είναι μεσαίες και μεγάλες και το 1/3 είναι μικρές (κάτω των 10 ατόμων) δυναμικές εταιρείες, με κύριο κανάλι πώλησης το ψηφιακό. - Η πληροφόρηση που παρέχεται στους καταναλωτές μέσω της χρήσης του διαδικτύου και η βελτίωση της καταναλωτικής κουλτούρας, αποτέλεσμα εν	- Συστηματικά χαμηλές παραγωγικές επενδύσεις. - Χαμηλό ποσοστό δαπανών Ε.ΤΑ.Κ. ως ποσοστό του ΑΕΠ. - Περιορισμένοι αμιγώς εθνικοί πόροι για δραστηριότητες Ε.ΤΑ.Κ. Μεγάλη εξάρτηση από τις ευρωπαϊκές χρηματοδοτήσεις σε επίπεδο σχεδιασμού και εφαρμογής πολιτικών Ε.ΤΑ.Κ. - Κατακερματισμός της ερευνητικής προσπάθειας και υποδομών, έλλειψη κρίσιμης μάζας τους. - Χαμηλές επιδόσεις σε εξαγωγές προϊόντων μέσης και υψηλής τεχνολογίας. - Μικρή συσχέτιση μεταξύ ζήτησης και προσφοράς Ε.ΤΑ.Κ. από την πλευρά των επιχειρήσεων και του ερευνητικού τομέα. - Πολύ χαμηλή διείσδυση ευρυζωνικών δικτύων. - Έντονες περιφερειακές ανισότητες, τόσο ως προς το ΑΕΠ όσο και ως προς τις επιδόσεις Ε.ΤΑ.Κ. - Πολύπλοκο γραφειοκρατικό πλαίσιο διαχείρισης έργων Ε.ΤΑ.Κ. και περιορισμένη διοικητική ικανότητα φορέων διαχείρισης Ε.ΤΑ.Κ, κυρίως σε περιφερειακό επίπεδο. - Μεγάλες ελλείψεις επαρκούς υποστήριξης επιχειρηματικών καινοτομικών εγχειρημάτων μετά την κατοχύρωση διανοητικής ιδιοκτησίας. - Σημαντικό πλήθος πολύ μικρών επιχειρήσεων με υποτυπώδες επίπεδο

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
πολλοίς της απώλειας εισοδήματος λόγω κρίσης. - Οι υψηλές προδιαγραφές και οι ρυθμιστικές αρχές που υπάρχουν τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο για την πιστοποίηση, την εποπτεία, την ποιότητα και τον έλεγχο των επιχειρήσεων, των αγορών και των προϊόντων καθώς και την επιβολή μέτρων / κυρώσεων. - Η ύπαρξη θεσμικών εργαλείων, ρυθμιστικών αρχών και φορέων προστασίας του καταναλωτή (όπως Γραμμή Καταναλωτή, Συνήγορος του Καταναλωτή, Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων, Κέντρο Προστασίας Καταναλωτή, πλατφόρμες σε ιστοσελίδες ΟΤΑ) - Η θέσπιση ειδικών νομοθετικών διατάξεων σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο που προασπίζει τα δικαιώματα των καταναλωτών	οργάνωσης, ανεπαρκή επιχειρηματική κουλτούρα και εξωστρέφεια και περιορισμένη ενσωμάτωση έρευνας, καινοτομίας και νέων τεχνολογιών. - Ταυτόχρονα, ιδιαίτερα μικρό ποσοστό πολύ μεγάλων επιχειρήσεων που να μπορούν να διαδραματίσουν ρόλο πολλαπλασιαστή. - Αδύναμος παραγωγικός ιστός της βιομηχανίας. - Περιορισμένοι κλάδοι τεχνολογικής εξειδίκευσης και «βαριάς» βιομηχανίας. - Υψηλή εξάρτηση από παραδοσιακές μορφές ενέργειας και χαμηλός βαθμός ενσωμάτωσης της ενεργειακής εξοικονόμησης και της κυκλικής οικονομίας. - Ανάπτυξη πολλών επιχειρήσεων σε μη οργανωμένους υποδοχείς με αδυναμίες στη λειτουργία, διαχείριση, προώθηση, δικτύωση, διανομή και πρόσβαση σε αγορές. - Ισχνές επιδόσεις (με λίγες εξαιρέσεις) στη μετατροπή των αποτελεσμάτων της εφαρμοσμένης έρευνας σε παραγωγή προϊόντων και διαδικασιών. - Έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού (ιδίως στους τομείς των νέων τεχνολογιών) λόγω της φυγής εγκεφάλων (brain drain), αλλά και σε αρκετές περιπτώσεις ανθρώπινο δυναμικό με σημαντικές ανάγκες βελτίωσης της κατάρτισης και των δεξιοτήτων τους. - Χαμηλός βαθμός αντικατάστασης του μηχανολογικού/τεχνολογικού εξοπλισμού της ελληνικής βιομηχανίας που αποτελεί

ΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ	ΑΔΥΝΑΤΑ ΣΗΜΕΙΑ
	σημαντικό παράγοντα για τη χαμηλή παραγωγικότητα της εργασίας στην Ελλάδα - Η λειτουργία του λιανικού εμπορίου υπό συνθήκες συμφόρησης των αστικών κέντρων. - Υψηλά διοικητικά βάρη για τις επιχειρήσεις. - Χαμηλή δυναμικότητα εγχώριας αγοράς στο διεθνές περιβάλλον και γεωγραφική απόσταση από μεγάλες αγορές. - Ανεπάρκειες δικτύωσης σε αγορές εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
- Αξιοποίηση της γεωστρατηγικής θέσης της χώρας στο ΝΑ άκρο της Ε.Ε., στα Βαλκάνια και στον χώρο της Μεσογείου. - Αξιοποίηση πόρων των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων, του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας και των λοιπών χρηματοδοτικών εργαλείων και μηχανισμών στήριξης σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. - Αξιοποίηση των ευνοϊκών ρυθμίσεων στο πλαίσιο της εθνικής αλλά και της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, λόγω πανδημίας. - Η υγειονομική κρίση ανέδειξε τη ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών για την κάλυψη νέων κοινωνικών αναγκών, όπως την παροχή περισσότερων υπηρεσιών εξ αποστάσεως και την ανάπτυξη προϊόντων για τη διευκόλυνση της νέας εργασιακής πραγματικότητας. - Αυστηρότερο διεθνές θεσμικό πλαίσιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη και την προστασία του περιβάλλοντος. - Αξιοποίηση τεχνολογικών λύσεων και εφαρμογών διαδικτύου. - Η ολοκλήρωση του χωρικού σχεδιασμού και των πολιτικών χρήσεων γης που ευνοούν τις επενδύσεις και τη δημιουργία οργανωμένων χώρων υποδοχής επιχειρηματικών – εμπορευματικών χρήσεων.	- Η σημαντική ύφεση παγκοσμίως, στην Ευρωζώνη αλλά και σε εθνικό επίπεδο λόγω της πανδημίας και των επιπτώσεων αυτής στην οικονομία. - Η αναπτυξιακή υστέρηση, παρά τους πρόσφατους θετικούς ρυθμούς οικονομικής μεγέθυνσης σε εθνικό επίπεδο, που έχει αντίκτυπο στους ενδογενείς μηχανισμούς δημιουργίας εισοδήματος και ρευστότητας, στις επενδύσεις, στην απασχόληση, στην ανταγωνιστικότητα, στη μείωση της κατανάλωσης και στην υψηλή εξάρτηση από τις ξένες επενδύσεις. - Μείωση εξειδικευμένου προσωπικού ως αποτέλεσμα του brain drain και ετεροαπασχόληση των νέων επιστημόνων (brain waste). - Δυσμενείς συνέπειες της δημογραφικής γήρανσης. - Υστέρηση στην προσαρμογή του εθνικού συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης στις εξελίξεις και τις απαιτήσεις πιστοποίησης και εξειδίκευσης. - Διακυμάνσεις στο κόστος παραγωγής λόγω τιμών πρώτων υλών και πρωτογενών πηγών ενέργειας με μεγάλη εξάρτηση από συμβατικές πηγές. - Υψηλά ανταγωνιστικό διεθνές περιβάλλον και γειτνίαση με χώρες με σημαντικά φθηνότερη εσωτερική αγορά. - Πολύπλοκο περιβάλλον όσον αφορά στις διαδικασίες λειτουργίας της αγοράς και ανεπάρκειες όσον αφορά τον ρυθμιστικό ρόλο της Πολιτείας που αποθαρρύνουν την επιχειρηματικότητα και τις νέες επενδύσεις (ζητήματα θεσμικού πλαισίου, χωροθετήσεις, διαχείριση γης, ασταθές φορολογικό σύστημα, έλλειψη φορολογικών κινήτρων σε ότι αφορά στην υλοποίηση νέων επιχειρηματικών ιδεών, γραφειοκρατία, μη αποτελεσματική λειτουργία των δημόσιων φορέων που εποπτεύουν την ίδρυση των νέων επιχειρήσεων, αναποτελεσματικότητα και σημαντικές καθυστερήσεις στην επίλυση των διαφορών κ.α.).

ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ	ΑΠΕΙΛΕΣ
- Θεσμοθέτηση της προγραμματικής διαδικασίας για τους εθνικούς πόρους του ΠΔΕ.	- Επιφυλακτικότητα των επιχειρήσεων για νέες επενδύσεις και πρωτοβουλίες ένταξης νέων τεχνολογιών, καινοτομίας και αξιοποίηση αποτελεσμάτων της έρευνας. - Οι στρεβλώσεις που προκύπτουν από παράτυπες, παράνομες πράξεις ή ενέργειες που εμποδίζουν τον υγιή ανταγωνισμό (παραεμπόριο, ηλεκτρονική απάτη, παραβατικές ή αθέμιτες πρακτικές και συμπεριφορές). - Αστάθεια στην ευρύτερη περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου και της Μέσης Ανατολής, εντάσεις στην περιοχή του Αιγαίου.

1.4. Αποτίμηση αναμενόμενων αποτελεσμάτων από ήδη υλοποιούμενα και σε εξέλιξη έργα (Εθνικού & Συγχρηματοδοτούμενου Σκέλους) ανά τομέα παρέμβασης

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων αποτελεί το βασικό εργαλείο χρηματοδότησης της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας και έχει την ευθύνη για τη στήριξη της πραγματικής οικονομίας. Οι πόροι που διατέθηκαν την τελευταία πενταετία (2015-2020) μέσω ΠΔΕ για την επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων στους τομείς των υποδομών, της επιχειρηματικότητας, του ανθρώπινου κεφαλαίου και της Αυτοδιοίκησης, για την ολοκλήρωση των έργων ΕΣΠΑ 2007 – 2013 και για την υλοποίηση του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 ανέρχονται συνολικά σε 27,5 δις ευρώ²⁸.

1.4.1. Τομέας Ιδιωτικές Επενδύσεις – Στρατηγικές Επενδύσεις –Συμπράξεις Δημοσίου & Ιδιωτικού Τομέα

Η αποεπένδυση που έλαβε χώρα κατά τη διάρκεια της κρίσης -ιδιωτικές, δημόσιες και ξένες επενδύσεις μειώθηκαν σημαντικά- δημιούργησε μεγάλα επενδυτικά κενά στην Ελλάδα, όπως προσδιορίζονται στο Παράρτημα Δ της Έκθεσης Χώρας 2019 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής²⁹, έχοντας ως αποτέλεσμα την απώλεια εξειδικευμένου ανθρώπινου κεφαλαίου προς το εξωτερικό και φυσικού κεφαλαίου, επηρεάζοντας την απασχόληση, μειώνοντας την παραγωγικότητα και αδυνατίζοντας τις προοπτικές ανάπτυξης της οικονομίας. Οι επενδύσεις, αφού κατέγραψαν μία ασθενική ανάκαμψη τη διετία 2015-2017, έφτασαν ως ποσοστό του ΑΕΠ στο χαμηλότερο επίπεδό τους (11,2%) το έτος 2018 (χαμηλότερες στην ΕΕ), όταν προ κρίσης (2008) αντιπροσώπευαν το 22,9% του ΑΕΠ.

Τέλος, λόγω του ύψους των μη εξυπηρετούμενων δανείων των τραπεζών, πολλαπλάσιου του ευρωπαϊκού μέσου όρου, η αγορά εξακολουθεί να στερείται της αναγκαίας ρευστότητας. Η δυσκολία των επιχειρήσεων - δικαιούχων (ειδικά δε των ΜΜΕ) να λάβουν χρηματοδότηση ή εγγυητική επιστολή από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και η ασθενής στήριξη της επιχειρηματικής καινοτομίας με εμπροσθοβαρή χρηματοδότηση αποτελεί βασικό πρόβλημα στην ανάπτυξη της οικονομικής δραστηριότητας. Οι πρόσφατες νομοθετικές πρωτοβουλίες για την αναμόρφωση του πτωχευτικού δικαίου και την παροχή δεύτερης ευκαιρίας³⁰, το σχέδιο «Ηρακλής»,³¹ καθώς και η επίσπευση της εκδίκασης των εκκρεμών υποθέσεων του ν. 3869/2010 (Α'130) αναμένεται να βελτιώσουν την εικόνα, αν

²⁸ Εγκύκλιοι Οδηγιών για την έγκριση και χρηματοδότηση του ΠΔΕ.

²⁹ Οι βασικές επενδυτικές προτεραιότητες για στήριξη από την Πολιτική Συνοχής τη νέα Προγραμματική περίοδο προσδιορίζονται στο Παράρτημα Δ της Έκθεσης Χώρας για την Ελλάδα το 2019 και περιλαμβάνουν τις μεταφορές και την εφοδιαστική αλυσίδα, τη βιώσιμη αναγέννηση των αστικών και των πλέον μειονεκτουσών και υποβαθμισμένων περιοχών, την ενεργειακή απόδοση και τις υποδομές, την προστασία του περιβάλλοντος, τις ψηφιακές τεχνολογίες, την απασχόληση, τις δεξιότητες, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την κοινωνική ένταξη και την ενσωμάτωση, την υγεία, την έρευνα και την ανάπτυξη, κυρίως μέσω της ανάπτυξης στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης σε τομείς όπως τα γεωργικά προϊόντα και ο τουρισμός. Βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή (02/2019), [Έκθεση Χώρας 2019-Ελλάδα, SWD\(2019\) 1007 final](#)

³⁰ ν. 4738/2020 (Α' 207) «Ρύθμιση οφειλών και παροχή δεύτερης ευκαιρίας και άλλες διατάξεις».

³¹ ν. 4649/2019 (Α' 206) «Σχέδιο «Ηρακλής» - «Πρόγραμμα παροχής εγγύησης σε τιτλοποιήσεις πιστωτικών ιδρυμάτων».

και παραμένει η αβεβαιότητα των επιπτώσεων της υγειονομικής κρίσης στον πιστωτικό τομέα.

Ως κύρια χρηματοδοτικά εργαλεία για την ενίσχυση του επενδυτικού περιβάλλοντος και της ιδιωτικής οικονομίας απαριθμούνται διαχρονικά:

- Οι αναπτυξιακοί νόμοι το περιεχόμενο των οποίων προσδιορίζει τη σύνδεση πολιτικών και οικονομικών προτεραιοτήτων για το παραγωγικό μοντέλο της χώρας
- Η διαδικασία Στρατηγικών Επενδύσεων που επιφέρουν ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα σημαντικής εντάσεως στη συνολική εθνική οικονομία
- Οι Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα και
- Οι κρατικές ενισχύσεις στο πλαίσιο συγχρηματοδότησης από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) ως προς το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του ΠΔΕ.

Παροχή ενισχύσεων μέσω των αναπτυξιακών νόμων

Οι αναπτυξιακοί/επενδυτικοί νόμοι, ως το θεσμικό πλαίσιο παροχής ενισχύσεων, τίθενται σε εφαρμογή μετά από ανακοίνωση στις υπηρεσίες της ΕΕ και με δεδομένο ότι το περιεχόμενο των διατάξεών τους είναι εναρμονισμένο με τα οριζόμενα στους ισχύοντες κάθε φορά Κανονισμούς της Ε.Ε. για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των άρθρων 107 και 108 της Συνθήκης για την Λειτουργία της ΕΕ και τον αντίστοιχο Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων για την Ελλάδα. Κατά το χρονικό διάστημα της διαδικασίας σχεδιασμού του ΤΠΑ, υλοποιούνται επενδυτικά σχέδια που έχουν ενταχθεί τόσο σε παλαιότερους όσο και στον τελευταίο σε ισχύ αναπτυξιακό νόμο.

Από την εφαρμογή των αναπτυξιακών- επενδυτικών νόμων τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια (ν. 3299/2004 Α'261, ν. 3908/2011 Α'8, ν. 4146/2013 Α'90, ν. 4399/2016 Α'117), διαπιστώνεται ότι τα κίνητρα διαχρονικά στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στην ενίσχυση της υγιούς επιχειρηματικότητας, στη μείωση του κόστους των επιχειρήσεων, στην αύξηση της απασχόλησης, στη δημιουργία πρόσθετων επενδύσεων και στην αύξηση των φορολογικών εσόδων. Μια ιδιαίτερα σημαντική εξέλιξη του τελευταίου νόμου ήταν η μεγαλύτερη έμφαση στα λεγόμενα «οριζόντια» κίνητρα, τα οποία στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στην έξυπνη ανάπτυξη, που περιλαμβάνει την εκπαίδευση (ενθάρρυνση για μάθηση και γενικότερη βελτίωση των δεξιοτήτων), την έρευνα/καινοτομία (δημιουργία νέων προϊόντων/ υπηρεσιών) και την ανάπτυξη της ψηφιακής κοινωνίας. Τα σύγχρονα κίνητρα, επίσης, στοχεύουν στη βιώσιμη ανάπτυξη (ενεργειακά αποδοτικές δομές επιχειρηματικής δράσης), στην προσέλκυση και ενδυνάμωση του υπάρχοντος ανθρώπινου κεφαλαίου, στην ενδυνάμωση νεοφυών επιχειρήσεων, στην αποκατάσταση υπαρχουσών μη αξιοποιημένων ή παρωχημένων βιομηχανικών δομών³².

Συνολικά ανά καθεστώς ενισχύσεων τα στοιχεία πληρωμών για τους τελευταίους αναπτυξιακούς νόμους παρατίθενται στον παρακάτω πίνακα.

³² Βλέπε και [Αιτιολογική Έκθεση του Ν. 4399/2016](#).

Πίνακας 3: Συγκεντρωτικά Στοιχείων Πληρωμών Αναπτυξιακών Νόμων 2015-2019

Τίτλος	2015	2016	2017	2018	2019	Σύνολο ανά καθεστώς
ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΒΙΟΜΗΧ., ΒΙΟΤΕΧΝ., ΞΕΝΟΔ. ΚΛΠ. ΕΠΙΧ. ν. 2601/98.	63.314,02	143.000,00	700.000,00	70.000,00	1.313.466,83	2.289.780,85
ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΒΙΟΜ. ΒΙΟΤΕΧΝ. ΞΕΝΟΔ. ΚΛΠ. ΕΠΙΧ. ν. 3299/04	46.661.188,85	18.005.357,82	126.106.503,18	18.005.357,82	39.020.252,19	247.798.659,86
ΔΑΠΑΝΕΣ ΠΑΣΗΣ ΦΥΣΕΩΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΩΝ	59.980,22	266.541,92	201.791,33	827.729,14	133.932,87	1.489.975,48
ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΜΙΚΡΩΝ Φ/Β ΙΣΧΥΟΣ 20 ΚV ν. 3299/04	9.300.301,33	3.578.317,85	14.374.329,94	1.432.887,99	1.319.142,88	30.004.979,99
ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ν. 3908/2011	28.571.833,11	21.273.377,45	62.309.937,68	61.719.882,73	54.624.060,18	228.499.091,15
ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ν. 4399/2016 (ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ 108645/17.10.16)	-	-	-	-	12.817.965,62	12.817.965,62
ΝΕΕΣ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΕΣ ΜΜΕ ν. 4399/2016 (ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ 108644/17.10.16)	-	-	-	-	11.646.459,29	11.646.459,29
ΣΥΝΟΛΟ	84.656.617,53	43.266.595,04	203.692.562,13	82.055.857,68	120.875.279,86	534.546.912,24

Πηγή: Στοιχεία Πληρωμών Εθνικού Σκέλους ΠΔΕ 2015-2019 ανά ΣΑΕ 024 & ΣΑΕ 027/ΚΑΕ, Επεξεργασία

Επισημαίνεται ότι, οι ανάγκες χρηματοδότησης των αναπτυξιακών νόμων εξαρτώνται από την πρόοδο υλοποίησης του κάθε επενδυτικού σχεδίου, γεγονός που δυσχεραίνει σημαντικά τις μακροπρόθεσμες προβλέψεις.

Περαιτέρω, αναφέρεται ότι με το άρθρο 220 του ν. 4635/2019 (Α' 167), επενδυτικά σχέδια που έχουν ενταχθεί στον ν. 4399/2016 (Α' 117) δύνανται να ενταχθούν στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος του ΠΔΕ.

Περαιτέρω, με την παρ. 1 του άρθρου 39 του ν. 4605/2019 (Α' 52) θεσμοθετήθηκε ένα ευνοϊκότερο περιβάλλον προσέλκυσης ξένων κεφαλαίων, μέσω χορήγησης ενισχύσεων για επιχειρήσεις που υπάγονται στις διατάξεις του α.ν. 89/1967 (Α' 132) και δημιουργούν στην Ελλάδα μεγάλες μονάδες παροχής ενδοομιλικών κοινών υπηρεσιών. Παράλληλα, επεκτάθηκε η δυνατότητα χορήγησης ενισχύσεων όσον αφορά την ανάπτυξη νέας δραστηριότητας και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης σε εγκατεστημένα στην Ελλάδα υποκαταστήματα αλλοδαπών εταιριών, καθώς και σε ημεδαπές εταιρίες.

Η εφαρμογή του ανωτέρω θεσμικού πλαισίου δεν έχει ακόμα εκκινήσει, συνεπώς δεν έχουν παραχθεί αποτελέσματα προς αξιολόγηση ενώ αντίστοιχα είναι ιδιαιτέρως δυσχερής η δυνατότητα πρόβλεψης των χρηματοδοτικών αναγκών κατά τα επόμενα έτη.

Στρατηγικές Επενδύσεις

Στρατηγικές Επενδύσεις, νοούνται οι παραγωγικές επενδύσεις που, λόγω της στρατηγικής τους βαρύτητας για την εθνική ή και την τοπική οικονομία, μπορούν να επιφέρουν ποσοτικά και ποιοτικά αποτελέσματα σημαντικής εντάσεως στη συνολική εθνική οικονομία και προάγουν την έξοδο της χώρας από την οικονομική κρίση. Οι Στρατηγικές Επενδύσεις αφορούν, ιδίως, στην κατασκευή, ανακατασκευή, επέκταση, αναδιάρθρωση, εκσυγχρονισμό ή στη διατήρηση υφιστάμενων υποδομών, εγκαταστάσεων και δικτύων:

- στη βιομηχανία,
- στην ενέργεια,
- στον τουρισμό,
- στις μεταφορές και επικοινωνίες,
- στην παροχή υπηρεσιών υγείας,
- στη διαχείριση απορριμμάτων,
- σε έργα υψηλής τεχνολογίας και καινοτομίας,
- στον τομέα εκπαίδευσης,
- στον τομέα του πολιτισμού,
- στον πρωτογενή τομέα και στη μεταποίηση αγροδιατροφικών προϊόντων και
- στην παροχή υπηρεσιών, εν γένει, του τριτογενούς τομέα.

Με το άρθρο 14 του ν. 4608/2019 (Α' 66), προβλέφθηκε η δυνατότητα παροχής ενισχύσεων με τη μορφή επιχορήγησης, οι οποίες συνίστανται στην παροχή χρηματικού ποσού για την κάλυψη τμήματος των ενισχυόμενων δαπανών και προσδιορίζονται ως ποσοστό επ' αυτών, για τις επενδύσεις που χαρακτηρίζονται ως στρατηγικές, με απόφαση της Διυπουργικής Επιτροπής Στρατηγικών Επενδύσεων (Δ.Ε.Σ.Ε.), ως εξής:

α) Ενισχύσεις για την πρόσληψη εργαζομένων σε μειονεκτική θέση και ατόμων με αναπηρία και

β) Ενισχύσεις για έργα έρευνας και ανάπτυξης.

Η εφαρμογή του ανωτέρω θεσμικού πλαισίου δεν έχει ακόμα εκκινήσει, συνεπώς δεν έχουν παραχθεί αποτελέσματα προς αξιολόγηση, ενώ, αντίστοιχα, είναι ιδιαιτέρως δυσχερής η δυνατότητα πρόβλεψης των χρηματοδοτικών αναγκών κατά τα επόμενα έτη.

Συμπράξεις Δημοσίου & Ιδιωτικού Τομέα

Οι Συμπράξεις Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ) του ν. 3389/2005 (Α' 232) έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων ή και την παροχή υπηρεσιών αρμοδιότητας δημόσιων φορέων, αποτελούν έργα υψηλής προτεραιότητας και εντάσσονται στο θεσμικό πλαίσιο των ΣΔΙΤ κατόπιν απόφασης υπαγωγής της Διυπουργικής Επιτροπής Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΔΕΣΔΙΤ), η οποία, επιπλέον, αποφασίζει την ένταξη στο Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (σε κωδικό του δημόσιου φορέα και κυρίου του έργου ή σε κωδικό του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων) του καταβλητέου στους ιδιωτικούς φορείς συμβατικού ανταλλάγματος. Συνεπώς, απαιτείται σημαντικός βαθμός ευελιξίας για ένταξη έργων ΣΔΙΤ στο Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης κατόπιν σχετικών αποφάσεων της ΔΕΣΔΙΤ.

Οι ΣΔΙΤ είναι κατά κύριο λόγο μακροχρόνιες συμβάσεις που συγχρηματοδοτούνται από τους ιδιωτικούς φορείς και τον δημόσιο τομέα και θα πρέπει να εξασφαλίζεται η απρόσκοπτη χρηματοδότηση της αποπληρωμής τους. Λόγω του μακροχρονίου χαρακτήρα των σχετικών νομικών δεσμεύσεων που αναλαμβάνονται, οι φορείς θα πρέπει να τις λαμβάνουν υπόψη στον μακροπρόθεσμο προγραμματισμό τους και να δίνουν προτεραιότητα στη χρηματοδότησή τους, στο πλαίσιο των περιορισμών του ορίου πιστώσεων του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ του εκάστοτε φορέα.

Η ένταξη νέων και συνεχιζόμενων έργων ΣΔΙΤ στο ΠΔΕ, καθώς και η κατανομή πιστώσεων και χρηματοδότησης απαιτούν πρόταση του φορέα, συνοδευόμενη από τη σύμφωνη γνώμη της Γενικής Γραμματείας Ιδιωτικών Επενδύσεων και Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα.

Δράσεις Κρατικών Ενισχύσεων στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ

Η βασικότερη πηγή χρηματοδότησης των επενδυτικών πρωτοβουλιών των επιχειρήσεων για το ΕΣΠΑ 2014-2020 είναι το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑΝΕΚ) και οι αντίστοιχοι Άξονες των Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων (ΠΕΠ).

Σε επίπεδο πλήθους έργων, είναι ενταγμένα 19.567 έργα κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας και της απασχόλησης με προϋπολογισμό δημόσιας δαπάνης 1,64 δισ. €.

1.4.2. Τομέας Βιομηχανίας

Στον τομέα της βιομηχανίας, στην προηγούμενη περίοδο δεν υπήρχε υπό την αρμοδιότητα της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας ενιαίο πρόγραμμα για τη βιομηχανία και την μεταποίηση. Ως εκ τούτου, η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας, ενώ έχει ευρύτερο ρόλο στη στήριξη των επιχειρήσεων και της επιχειρηματικότητας, λειτουργούσε ως φορέας γνωμοδότησης και παρουσίασης προτάσεων προς τους αντίστοιχους φορείς διαχείρισης. Με την έννοια αυτή, στο πλαίσιο του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων είναι εγγεγραμμένα και χρηματοδοτούνται τα παρακάτω έργα:

- Ειδικά Επενδυτικά Σχέδια του ν. 3299/2004 (Α' 261),
- Πολυετή Επιχειρηματικά Σχέδια του ν. 3299/2004,
- Δαπάνες διαδικασιών ελέγχου των επενδυτικών σχεδίων του ν. 3299/04,
- Αποζημιώσεις επιχειρήσεων από πλημμύρες και λοιπές θεομηνίες σύμφωνα με το άρθρο 36 του ν. 2459/1997 (Α' 17),
- Επιχορήγηση Ελληνικής Βιομηχανίας Ζάχαρης Α.Ε. σύμφωνα με την παρ. 5 του άρθρου 23 του ν. 4587/2018 (Α' 218),
- Βιοτεχνικό Πάρκο Θεσπρωτίας,

- Επιχορήγηση του Εθνικού Συστήματος Υποδομών Ποιότητας (ΕΣΥΠ) για επεμβάσεις για τη βελτίωση της λειτουργίας και της βιωσιμότητάς του και
- Υποχρεώσεις που προκύπτουν έναντι επιχειρήσεων στο πλαίσιο αιτημάτων θεραπείας ή αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ).

Στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020 η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας δραστηριοποιείται σε έργα που αφορούν στο Εθνικό Παρατηρητήριο για τις ΜΜΕ, στην ανάπτυξη των λειτουργιών Εποπτείας της Αγοράς, στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Άσκησης Δραστηριοτήτων και Ελέγχων (ΟΠΣ ΑΔΕ), στην καταγραφή και κωδικοποίηση των άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων, έργα που είναι σε εξέλιξη και θα συνεχιστούν με τις απαραίτητες προεκτάσεις και στην επόμενη περίοδο. Επιπρόσθετα, η ως άνω υπηρεσία πρότεινε και υποστήριξε την ωρίμανση μίας σειράς δράσεων άμεσων ενισχύσεων προς τις ΜΜΕ στο πλαίσιο του ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 που στοχεύουν στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ με έμφαση στη μεταποίηση και την καινοτομία, καθώς και στη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος της βιομηχανίας.

Όσον αφορά τη δημιουργία και διατήρηση ευνοϊκού επιχειρηματικού περιβάλλοντος, η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας συντονίζει και προωθεί τη μεταρρύθμιση για την απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης και την εποπτεία της αγοράς. Η φιλοσοφία της μεταρρύθμισης συμπυκνώνεται στη μετατόπιση από τον εκ των προτέρων έλεγχο και την αδειοδότηση, στην καταρχήν ελεύθερη άσκηση δραστηριότητας και στον εκ των υστέρων έλεγχο, με βάση την εκτίμηση κινδύνου και την εισαγωγή και αξιοποίηση νέων διοικητικών εργαλείων και ψηφιοποίηση των σχετικών διαδικασιών.

Η μεταρρύθμιση προωθείται επί τη βάσει τριών πυλώνων:

- α. Της απλούστευσης των διαδικασιών αδειοδότησης για μεγάλο μέρος των οικονομικών δραστηριοτήτων.
- β. Της ανάπτυξης και εφαρμογής ενός νέου θεσμικού πλαισίου για την εποπτεία και τον έλεγχο των οικονομικών δραστηριοτήτων και την αγορά προϊόντων και
- γ. Της ανάπτυξης ενός Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ-ΑΔΕ), το οποίο θα υποστηρίζει την ψηφιοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης και εποπτείας.

Στο πλαίσιο αυτό, η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας εισήγαγε ήδη απλοποιημένες διαδικασίες για την έναρξη μεταποιητικών δραστηριοτήτων. Οι πρόσφατες μεταρρυθμιστικές-αναπτυξιακές παρεμβάσεις επέφεραν σημαντική επιτάχυνση στις διαδικασίες γνωστοποιήσεων εγκατάστασης και λειτουργίας βιομηχανικών δραστηριοτήτων, στοιχείο που σημειώνεται στα δυνατά σημεία της περιόδου. Για την επόμενη περίοδο η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας επιδιώκει την άσκηση ενός περισσότερο εξωστρεφούς και προωθητικού ρόλου, ώστε να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και στις απαιτήσεις των στόχων, των πολιτικών και των συνεργιών της ευρωπαϊκής πολιτικής για τη βιομηχανία με ορόσημο το έτος 2030.

Σε γενικές γραμμές, για τον τομέα της βιομηχανίας η προσπάθεια που γίνεται υπερβαίνει την υποστήριξη των μεταποιητικών δραστηριοτήτων και επεκτείνεται στην ανάπτυξη και

διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της χώρας, στη δημιουργία επιχειρηματικών υποδομών, στη δημιουργία ενός απλού και φιλικού κανονιστικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος και στην στήριξη των ΜΜΕ, στην ψηφιοποίηση της βιομηχανίας και εν γένει της παραγωγικής βάσης, στην ενίσχυση της βιομηχανικής και επιχειρηματικής καινοτομίας, στην ανάδειξη των ανερχόμενων βιομηχανικών τεχνολογιών και τεχνολογιών ευρείας εφαρμογής, στη στήριξη των επιχειρήσεων για τη δημιουργία λειτουργικών εθνικών αλυσίδων αξίας και για τη συμμετοχή τους σε υπερεθνικές αλυσίδες αξίας, στην προώθηση της βιώσιμης ανάπτυξης και της προστασίας του περιβάλλοντος - με έμφαση στη κυκλική οικονομία, τη βιομηχανική συμβίωση και στην εν γένει ανάπτυξη της περιβαλλοντικής επιχειρηματικότητας – και στη γενικότερη εποπτεία της αγοράς.

1.4.3. Τομέας Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας

Το έλλειμμα ανταγωνιστικότητας που εξακολουθεί να εμφανίζει η χώρα, υποδηλώνει χαμηλή παραγωγικότητα που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στο έλλειμμα καινοτομίας, όπως αποτυπώνεται σε σειρά διεθνών δεικτών. Παρά την αυξητική τάση που παρουσιάζουν οι δαπάνες έρευνας και ανάπτυξης στην Ελλάδα από το έτος 2012 και μετά, οι δεσμοί μεταξύ επιστημονικού και επιχειρηματικού κόσμου στην Ελλάδα παραμένουν ασθενείς. Η ενδυνάμωση του τριγώνου γνώσης εκπαίδευση-έρευνα-καινοτομία συνεχίζει να αποτελεί ζητούμενο, αλλά και απαραίτητη προϋπόθεση για την ενίσχυση της αναπτυξιακής πορείας της χώρας.

Από τις σχετικές εκθέσεις για την Ελλάδα διαφαίνεται ότι υπάρχει αδυναμία διασύνδεσης των επιχειρήσεων με την έρευνα και την καινοτομία και αξιοποίησης των αποτελεσμάτων της έρευνας και καινοτομίας από την οικονομία.

Η ύπαρξη Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης αποτέλεσε μία από τις προϋποθέσεις (αιρεσιμότητες) για τη χρηματοδότηση δράσεων στον τομέα της έρευνας και καινοτομίας στο ΕΣΠΑ 2014-2020. Στην Ελλάδα εκπονήθηκαν μία (1) εθνική και δεκατρείς (13) περιφερειακές στρατηγικές έξυπνης εξειδίκευσης. Κατά την υλοποίηση των στρατηγικών σημαντική πρόκληση αποτέλεσε ο συντονισμός του κέντρου και των περιφερειών, η αποφυγή επικαλύψεων και τελικώς η επίτευξη του καλύτερου δυνατού αποτελέσματος.

Η δομή της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης περιλαμβάνει οριζόντιες συνιστώσες (ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, δημιουργία υποδομών έρευνας και καινοτομίας, αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρουν αναδυόμενοι τεχνολογικοί τομείς, αριστεία στην έρευνα, ανάπτυξη ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού, διασύνδεση της επιστήμης με την κοινωνία, παραγωγή νέας γνώσης, διεθνής συνεργασία) και έχει συγκεκριμένη τομεακή διάσταση, η οποία προέκυψε μέσα από την εφαρμογή της επιχειρηματικής ανακάλυψης. Οι τομείς προτεραιότητας είναι:

- Αγροδιατροφή
- Βιοεπιστήμες και Υγεία - Φάρμακα

- Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
- Ενέργεια
- Περιβάλλον και βιώσιμη ανάπτυξη
- Μεταφορές και εφοδιαστική αλυσίδα
- Υλικά – Κατασκευές
- Πολιτισμός – Τουρισμός – Πολιτιστικές και Δημιουργικές Βιομηχανίες (ΠΔΒ)

Η στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης απαιτεί επιλογές σχετικές με τους οικονομικούς τομείς, τις τεχνολογίες και τα πεδία έρευνας στα οποία θα δοθεί προτεραιότητα. Η επιλογή των στόχων της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης συνδέεται άρρηκτα με τη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης, δεδομένου ότι οι επενδύσεις θα εστιάζουν στις προτεραιότητες της στρατηγικής έξυπνης εξειδίκευσης, οι οποίες έχουν αναδειχθεί μέσω της διαδρομής αυτής.

Στο πλαίσιο αυτό, η εφαρμογή της εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (RIS3) βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη με στόχο την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και τη διασύνδεση της έρευνας με την επιχειρηματικότητα.

Επιπρόσθετα:

- Δημιουργήθηκε το Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας με κύριο στόχο την υποστήριξη του ανθρώπινου ερευνητικού δυναμικού στη χώρα.
- Υλοποιήθηκε σειρά εμβληματικών πρωτοβουλιών σε επιστημονικούς τομείς με δυναμική καινοτομίας, όπως το Εθνικό Δίκτυο Ιατρικής Ακριβείας στην ογκολογία, τα καρδιαγγειακά νοσήματα και τις γενετικές νευροεκφυλιστικές παθήσεις, το Εθνικό Δίκτυο Αγροδιατροφικός και το Εθνικό Δίκτυο Κλιματικής Αλλαγής.
- Εξασφαλίστηκε διευρυμένη συμμετοχή της Ελλάδας στην Ευρωμεσογειακή πρωτοβουλία PRIMA και τη χρηματοδότηση των ελληνικών φορέων που συμμετέχουν επιτυχώς στις προκηρύξεις του.
- Οι μέχρι τώρα επιδόσεις των δημόσιων ερευνητικών φορέων και των επιχειρήσεων στην επιτυχή διεκδίκηση ερευνητικών έργων από τις προσκλήσεις του Horizon 2020 είναι πολύ καλές.
- Δημιουργήθηκαν νέες ευκαιρίες χρηματοδότησης δράσεων ΕΤΑΚ από το Ταμείο Χαρτοφυλακίου Equifund³³.

Επιπλέον, διαπιστώνεται ότι η αύξηση κατά ποσοστό 33,8% της δαπάνης για ΕΤΑΚ των επιχειρήσεων στο δυσμενές οικονομικό περιβάλλον για το έτος 2017, ενδεχομένως, οφείλεται στο γεγονός ότι οι επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν πλέον την αύξηση της ερευνητικής και εν γένει καινοτομικής δραστηριότητάς τους ως βασικό εργαλείο για την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητάς τους, και επίσης αξιοποιούν καλύτερα τα διαθέσιμα εργαλεία. Αναμένεται, κατά συνέπεια, μέσω και της ιδιωτικής μόχλευσης που θα προέλθει επιπρόσθετα προς τους παραπάνω δημόσιους πόρους, αυξημένη χρηματοδότηση της ΕΤΑΚ από τις επιχειρήσεις. Τονίζεται ότι ο επιμέρους στόχος που έχει τεθεί για το έτος 2020, για

³³ Για περισσότερα βλέπε <https://equifund.gr/>

Έρευνα και Ανάπτυξη από τις επιχειρήσεις σε ποσοστό 0,38% του ΑΕΠ, έχει ήδη ξεπεραστεί με βάση τα στοιχεία του έτους 2017³⁴.

Τέλος, σημαντική πρωτοβουλία στον Τομέα Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία στην Ελλάδα είναι και η πρωτοβουλία Elevate Greece, αποτελώντας την επίσημη ψηφιακή πύλη για τις νεοφυείς επιχειρήσεις, η οποία έχει ως στόχο τη χαρτογράφηση νεοφυών επιχειρήσεων και την υποστήριξη της ανάπτυξής τους, με απώτερο σκοπό την ανάδειξη ενός ισχυρού οικοσυστήματος καινοτομίας³⁵.

1.4.4. Τομέας Εμπόριο & Προστασία Καταναλωτή

Στον τομέα του εμπορίου & της προστασίας του καταναλωτή χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ τα παρακάτω έργα:

- Λειτουργική και επικοινωνιακή επέκταση της εφαρμογής e-Katanolitis
- Παραμετροποίηση Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Περιφερειακών Αυτοδιοικήσεων ΟΠΣ ΠΑ - Λειτουργική Περιοχή Εμπορίου
- Προμήθεια και εγκατάσταση σταθμών ελέγχου για την πάταξη του παράνομου εμπορίου και της παραοικονομίας
- Προμήθεια υπηρεσιών υποστήριξης του τηλεφωνικού κέντρου της γραμμής 1520 για την αντιμετώπιση της κατεπείγουσας και απρόβλεπτης κρίσιμης κατάστασης που διαμορφώθηκε λόγω της διασποράς της νόσου του κορωνοϊού COVID-19
- Παροχή Υπηρεσιών Νομικής Υποστήριξης της ΓΓΕΠΚ στο πλαίσιο υλοποίησης του πρωτογενούς και δευτερογενούς δικαίου των δημοσίων συμβάσεων
- Διασφάλιση της αδιάλειπτης και ορθής λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ).

Ιδιαίτερα σημαντικές δράσεις που υλοποιήθηκαν και υλοποιούνται από τη ΓΓΕΠΚ στο πλαίσιο παλαιότερων, αλλά και του τρέχοντος ΕΣΠΑ, είναι:

- Η συντήρηση και διεύρυνση λειτουργίας του Γενικού Εμπορικού Μητρώου (ΓΕΜΗ), καθώς και η αναβάθμιση του ρόλου των Επιμελητηρίων σε καταστήματα μίας στάσης (one-stop-shops).
- Λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ) καθώς και του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (ΚΗΜΔΗΣ).
- Σχεδιασμός και υλοποίηση της εφαρμογής Ηλεκτρονικών Καταλόγων στο ελληνικό σύστημα ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων.
- Στο πλαίσιο του Προγράμματος Horizon 2020 (H2020), υλοποιείται έργο μεταφοράς τεχνογνωσίας στη ΓΓΕΠΚ, προκειμένου να υλοποιήσει Κέντρο Καινοτομίας Δημοσίων Συμβάσεων.
- Στην κατεύθυνση της πράσινης ανάπτυξης και στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού προγράμματος MED, η ΓΓΕΠΚ συμμετείχε στην υλοποίηση έργου ανταλλαγής

³⁴ Γενική Γραμματείας Έρευνας και Καινοτομίας (πρώην ΓΓΕΤ), [Εθνική Έκθεση Παρακολούθησης Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης Έτους 2018](#)

³⁵ Βλέπε περισσότερα στο [Elevate Greece, National Startup Point](#)

τεχνογνωσίας, με έμφαση στις πράσινες ηλεκτρονικές προμήθειες στην ΕΕ και ειδικότερη στόχευση στην ενεργειακή ανακαίνιση των δημόσιων κτιρίων.

- Σχεδιασμός δράσεων για τη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των μηχανισμών εποπτείας των παραγόμενων και διακινούμενων προϊόντων στην ελληνική αγορά και του παραεμπορίου.
- Σχεδιασμός υλοποίησης ενός σύγχρονου και δυσλειτουργικού κέντρου υποδοχής και διαχείρισης καταγγελιών του καταναλωτή σε αντικατάσταση του υπάρχοντος μηχανισμού γραμμής παραπόνων 1520.

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι και τα Επιμελητήρια, ως φορείς στήριξης της επιχειρηματικότητας, έχουν υλοποιήσει και υλοποιούν έργα προϋπολογισμού περίπου ογδόντα εκατομμυρίων ευρώ (80.000.000.000), που χρηματοδοτούνται από το ΠΔΕ.

2. Η αναπτυξιακή στρατηγική για την Περίοδο 2021-2025

2.1. Ανάλυση στρατηγικής τομέα - Προσδιορισμός και ιεράρχηση ειδικών αναπτυξιακών στόχων του τομέα – Αντιστοίχιση με αναπτυξιακούς στόχους και ειδικούς στόχους ΕΠΑ

Η αναπτυξιακή στρατηγική του Υπουργείου Ανάπτυξης & Επενδύσεων για την προγραμματική περίοδο 2021 – 2025 υπηρετεί τον κεντρικό στόχο για την ελληνική οικονομία που είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας (δηλαδή της σχετικής συμμετοχής των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στο εθνικό προϊόν), καθώς και η στενότερη σύνδεση της παραγωγής με την τεχνολογία και την καινοτομία. Η στροφή της οικονομίας προς αυτή την κατεύθυνση θα πραγματοποιηθεί με τρόπο συμβατό με τους κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους της χώρας.

Η επίτευξη της βιώσιμης ευημερίας προϋποθέτει την αλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος με τη συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας, της εξωστρέφειας και της διεθνούς ανταγωνιστικότητας. Ο κεντρικός αυτός στόχος συναρτάται άμεσα με την αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής, την ενσωμάτωση καινοτομίας και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της για την αξιοποίηση των προκλήσεων της 4ης βιομηχανικής επανάστασης και της πράσινης ανάπτυξης. Οι επιδιώξεις αυτές απαιτούν ισχυρό και αποτελεσματικό ερευνητικό τομέα, σύγχρονο επιχειρηματικό περιβάλλον, συνθήκες υγιούς ανταγωνισμού, ποιοτικές και αποδοτικές υπηρεσίες εκ μέρους της δημόσιας διοίκησης, σύγχρονους μηχανισμούς και εργαλεία σύζευξης παραγωγής και έρευνας.

Ο **κύριος στρατηγικός στόχος** του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων είναι η στήριξη και η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας και η ενίσχυση του μετασχηματισμού κυρίως του τομέα της μεταποίησης, με έμφαση στην ποιότητα των συντελεστών παραγωγής και λειτουργίας της, ώστε να αποτελέσει κινητήριο δύναμη της εξωστρεφούς οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης στη χώρα.

Βασική συνθήκη για την ανάπτυξη της **επιχειρηματικότητας** είναι η ενίσχυση του επενδυτικού περιβάλλοντος μέσω της ανάπτυξης νέων επενδυτικών ευκαιριών και βελτίωσης του επιχειρηματικού και χρηματοδοτικού πλαισίου. Μετά από την παρατεταμένη οικονομική ύφεση των τελευταίων ετών και τις αρνητικές καθαρές επενδύσεις από τον ιδιωτικό τομέα, η ταχεία αύξηση των ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων είναι ο πλέον καθοριστικός μοχλός για την ανάκαμψη. Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης κινητοποιεί με όλους τους τρόπους την επιχειρηματικότητα, τις ΜΜΕ, στηρίζει τις ελληνικές και ξένες επενδύσεις και επιδιώκει τη μέγιστη μόχλευση των διατιθέμενων δημόσιων πόρων (ΣΔΙΤ, χρηματοδοτικά εργαλεία). Η χρηματοδότηση των επενδυτικών σχεδίων που έχουν υπαχθεί στα κίνητρα των αναπτυξιακών νόμων και η ολοκλήρωση τους είναι κεντρική επιλογή του Προγράμματος.

Επιπλέον των ανωτέρω, και ειδικότερα στον τομέα της βιομηχανίας, αναδεικνύονται ως κρίσιμα στοιχεία της ανάπτυξης η προσαρμογή στις προκλήσεις της 4ης βιομηχανικής

επανάστασης (Βιομηχανία 4.0), η ενσωμάτωση στην παραγωγική διαδικασία νέων τεχνολογικών συντελεστών, παραγωγικών πρακτικών και προτύπων, η ενδυνάμωση της εξαγωγικής ικανότητας και της εξωστρεφούς δυναμικής για την προώθηση της διεθνοποίησης των επιχειρήσεων, και η αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εργαζομένων και των επιχειρηματιών. Έμφαση απαιτείται να δοθεί:

- στην έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την αξιοποίηση των παραγόμενων παραγωγικών γνώσεων ως βάση βιομηχανικής και επιχειρηματικής καινοτομίας στην παραγωγική διαδικασία,
- στην παραγωγική διασύνδεση και την ένταξη σε διεθνείς αλυσίδες αξίας,
- στην αξιοποίηση οικονομιών και ωφελειών που προκύπτουν ως συνέπεια των γεωγραφικών βιομηχανικών συγκεντρώσεων, καθώς και ως αποτέλεσμα της οικοδόμησης ευρύτερων οικοσυστημάτων συνεργαζόμενων επιχειρήσεων και
- στην ανάπτυξη τεχνολογιών και την ενίσχυση επιχειρήσεων και πρωτοβουλιών στους τομείς της κυκλικής οικονομίας, της ενεργειακής εξοικονόμησης και της κλιματικής αλλαγής. Η υποβοήθηση του αναπτυξιακού μετασχηματισμού της βιομηχανίας απαιτείται να υποστηριχθεί από εξειδικευμένο προσωπικό σε οριζόντιες αλλά και κλαδικές εξειδικεύσεις ιδίως στους κλάδους υψηλής προτεραιότητας και τους τομείς παραγωγικής αιχμής.

Στον τομέα **Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας** αναγνωρίζονται ως κρίσιμοι παράγοντες ανάπτυξης η περαιτέρω ενεργή συμμετοχή της οικονομίας στην παραγωγή νέας έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, ιδιαίτερα σε τομείς αιχμής, και η προσαρμογή των παραγωγικών της συνιστωσών στις εξελίξεις, τόσο σε όρους λειτουργίας όσο και σε όρους παραγωγής και ένταξης καινοτόμων και τεχνολογικά εξελιγμένων προϊόντων και υπηρεσιών. Έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην ανάπτυξη και υποστήριξη φορέων, επιχειρήσεων και ερευνητικών δομών, στη συνεργασία τους και στη σύνδεση των αποτελεσμάτων της έρευνας με την παραγωγή και την κοινωνία. Σημαντικό ρόλο προς αυτή την αναπτυξιακή κατεύθυνση διαδραματίζουν οι συνεργατικοί σχηματισμοί και η αξιοποίηση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού. Επιπλέον, η διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης θα πρέπει να ακολουθεί όλο το εύρος των αναπτυξιακών στόχων για την ενίσχυση και την αξιοποίηση της έρευνας στις επιχειρήσεις, συνεισφέροντας στην προαγωγή και ευρεία εφαρμογή και της μη τεχνολογικής καινοτομίας.

Όσον αφορά στον τομέα του **εμπορίου και της προστασίας του καταναλωτή**, σημαντικές παράμετροι της επιχειρούμενης αναπτυξιακής αλλαγής αποτελούν η τόνωση της εξωστρέφειας και η ενδυνάμωση της υποστήριξης και της ομαλής λειτουργίας του εμπορίου (επιχειρήσεων και καταναλωτών) για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων της ελληνικής αλλά και παγκόσμιας οικονομίας, η αναβάθμιση της εμπορικότητας, της ελκυστικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε αστικά κέντρα της χώρας, καθώς και η ενίσχυση της προστασίας του καταναλωτή τόσο σε επίπεδο ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης όσο και των μηχανισμών ελέγχου, εποπτείας και εφαρμογής. Σημαντική παράμετρο και σε αυτόν τον τομέα αποτελεί η ανάπτυξη και ενσωμάτωση τεχνολογικών λύσεων και ψηφιακών εφαρμογών.

Η παραπάνω στρατηγική καθιστά ως καταλληλότερη την επιλογή διαμόρφωσης της δομής του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του ΥΠΑΝΕΠ σε τέσσερα υποπρογράμματα ανά τομέα πολιτικής και ένα υποπρόγραμμα Υποστήριξης-Τεχνικής Βοήθειας Προγράμματος. Το κάθε υποπρόγραμμα επιδιώκει συγκεκριμένους αναπτυξιακούς στόχους και περιλαμβάνει επιλεγμένες κατηγορίες δράσεων αντίστοιχα με τους τομείς ευθύνης και τις καθ' ύλην αρμοδιότητες της κάθε Γενικής Γραμματείας (Ιδιωτικών Επενδύσεων και ΣΔΙΤ, Βιομηχανίας, Έρευνας & Καινοτομίας και Εμπορίου & Προστασίας Καταναλωτή). Η πλήρης δομή του προγράμματος και η σύνδεση των υποπρογραμμάτων/αξόνων με τους αναπτυξιακούς στόχους του ΕΠΑ παρατίθεται στο Παράρτημα.

Δεδομένων των ανωτέρω, οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι μπορεί να επαναλαμβάνονται στα Υποπρογράμματα, απαντώντας σε διαφορετικές κατηγορίες παρεμβάσεων που εφαρμόζονται από τις Γενικές Γραμματείες του Υπουργείου.

Υποπρόγραμμα Α: Ενίσχυση επιχειρηματικότητας / δημιουργία φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του υποπρογράμματος Α είναι οι εξής:

- Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων
- Προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων
- Ενίσχυση στρατηγικών επενδύσεων
- Ενίσχυση συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα
- Βελτίωση μηχανισμών υποστήριξης ΜΜΕ.

Υποπρόγραμμα Β: Ενίσχυση της βιομηχανίας

Οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του υποπρογράμματος Β είναι οι εξής:

- Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων
- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ
- Προσαρμογή της ελληνικής βιομηχανίας στις προκλήσεις της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης και της διεθνοποίησης
- Εκσυγχρονισμός βιομηχανικών και τεχνολογικών υποδομών για την προσέλκυση επενδύσεων
- Ενίσχυση τομεακών σχεδίων ανάπτυξης
- Ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς βιομηχανικών προϊόντων
- Αναβάθμιση και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Εθνικού Συστήματος Υποδομών Ποιότητας
- Αναβάθμιση και βελτίωση εθνικού συστήματος διανοητικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας.

Υποπρόγραμμα Γ: Ενίσχυση της Έρευνας, Καινοτομίας & Τεχνολογίας

Οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του Υποπρογράμματος Γ είναι οι εξής:

- Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής (συμπεριλαμβάνονται υποδομές και συνεργατικά σχήματα)
- Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα
- Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
- Συστάδες ανάπτυξης.

Υποπρόγραμμα Δ: Στήριξη του εμπορίου και προστασία καταναλωτή

Οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του υποπρογράμματος Δ είναι οι εξής:

- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του υγιούς ανταγωνισμού
- Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στήριξης και αναβάθμισης της εμπορικότητας στα αστικά κέντρα
- Προστασία του καταναλωτή και πληροφόρηση επιχειρήσεων

Υποπρόγραμμα Ε: Υποστήριξη –Τεχνική Βοήθεια Προγράμματος

Οι επιδιώξεις του υποπρογράμματος Ε είναι οι εξής:

- Επιχορηγήσεις εποπτευόμενων φορέων βάσει νόμου
- Διαμόρφωση και λειτουργία συστημάτων και διαδικασιών διοίκησης και συντονισμού, και υποστήριξη της εφαρμογής του ΕΠΑ και του συνόλου των επιμέρους προγραμμάτων του
- Διαμόρφωση και λειτουργία συμπληρωματικών ή/ και εξειδικευμένων εργαλείων διαχείρισης, και υποστήριξη της υλοποίησης του ΤΠΑ.
- Τεχνική βοήθεια ΕΠΑ και ΤΠΑ.

Η ανάλυση του υποπρογράμματος 5 γίνεται παρακάτω στο Κεφάλαιο 3 – Υποστήριξη Προγράμματος.

2.2. Άξονες προτεραιότητας - Συσχέτιση με προτεραιότητες ΕΠΑ - Περιγραφή κατηγοριών έργων και δράσεων, που θα περιληφθούν ανά προτεραιότητα ΕΠΑ - Τεκμηρίωση της ανάγκης χρηματοδότησης από ΕΠΑ – Καθεστώς ενίσχυσης - Δείκτες εκροών - Δυνητικοί δικαιούχοι

- Οι άξονες προτεραιότητας του ΤΠΑ που αντιστοιχούν στις προτεραιότητες του ΕΠΑ είναι οι εξής:

Υπό τον αναπτυξιακό στόχο ΕΠΑ «Έξυπνη Ανάπτυξη»:

- Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
- Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα
- Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
- Συστάδες ανάπτυξης
- Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα
- Δημόσια Διοίκηση και Ψηφιοποίηση ο
- Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης

Υπό τον αναπτυξιακό στόχο ΕΠΑ «Πράσινη Ανάπτυξη»:

- Στήριξη ΑΠΕ-Συμπαραγωγή,
- Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων,
- Πρόληψη και διαχείριση κινδύνων,

Υπό τον αναπτυξιακό στόχο ΕΠΑ «Εξωστρέφεια»:

- Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές

Στον επόμενο πίνακα παρουσιάζονται ανά Υποπρόγραμμα οι ενδεικτικές κατηγορίες έργων και δράσεων που θα υλοποιηθούν.

Πίνακας 4: Συσχέτιση Υποπρογραμμάτων με ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων

Υποπρόγραμμα	Άξονες προτεραιότητας	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
Υποπρόγραμμα Α: Ενίσχυση επιχειρηματικότητας / δημιουργία φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος	1.5 Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα 2.2 Στήριξη ΑΠΕ – συμπαραγωγή 2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων 5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων (ν. 3299/2004)
		Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων (ν. 3908/2011)
		Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων (ν. 4399/2016 και 4712/2020)
		Προσέλκυση ξένων κεφαλαίων
		Ενίσχυση στρατηγικών επενδύσεων
		Υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων μέσω ΣΔΙΤ
		Οργάνωση και λειτουργία δομών στήριξης επιχειρήσεων
		Δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων επενδύσεων & συνεπενδύσεων
Υποπρόγραμμα Β: Ενίσχυση της βιομηχανίας	1.4 Συστάδες ανάπτυξης 2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων 5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	Επενδυτικά κίνητρα σε επιχειρήσεις και εκσυγχρονισμός παραγωγικών φορέων
		Δράσεις ενίσχυσης βιομηχανικής και επιχειρηματικής καινοτομίας, της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ
		Ανάπτυξη μηχανισμών για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας
		Δράσεις για την προσαρμογή της βιομηχανίας στις νέες τεχνολογίες στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού
		Δράσεις για την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης και της κυκλικής οικονομίας
		Δράσεις για αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στη βιομηχανία
		Δράσεις για την υποστήριξη της διεθνοποίησης των μεταποιητικών επιχειρήσεων
		Δράσεις προσέλκυσης επενδύσεων, επέκτασης ή/ και εκσυγχρονισμού των υποδομών υφισταμένων Οργανωμένων Υποδοχέων Μεταποιητικών και Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων, καθώς και ίδρυσης νέων Ο.Υ.Μ.Ε.Δ.
		Δράσεις εξυγίανσης άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων
		Δράσεις για την υποστήριξη πολιτικών βιομηχανικής μετάβασης σε κρίσιμους τομείς της βιομηχανίας και την ενσωμάτωση ανερχόμενων τεχνολογιών ευρείας εφαρμογής και ανερχόμενων βιομηχανικών τεχνολογιών στην παραγωγική βάση

Υποπρόγραμμα	Άξονες προτεραιότητας	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
Υποπρόγραμμα Γ: Ενίσχυση της έρευνας και Καινοτομίας		Δράσεις στήριξης βιομηχανικών οικοσυστημάτων
		Οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση του συστήματος εποπτείας της αγοράς βιομηχανικών προϊόντων
		Ανάπτυξη/Επέκταση ψηφιακών εργαλείων και πληροφοριακών συστημάτων
		Οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση του συστήματος υποδομών ποιότητας - Αναβάθμιση και στήριξη των εθνικών υποδομών ποιότητας του Εθνικού Συστήματος Ποιότητας της χώρας στους τομείς της τυποποίησης, διαπίστευσης, πιστοποίησης (εργαστήρια-φορείς πιστοποίησης) και μετρολογίας
		Κίνητρα για την εφαρμογή συστημάτων και σημάτων ποιότητας. Βράβευση επιχειρήσεων -Αριστεία ποιότητας παραγωγικών διεργασιών και προϊόντων
		Οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Βιομηχανικής και Διανοητικής Ιδιοκτησίας – Σύνδεση με το εθνικό σύστημα ποιότητας
	1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής 1.2 Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα 1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις 1.4 Συστάδες ανάπτυξης	Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
		Δράσεις αντιμετώπισης της φυγής εγκεφάλων (brain drain)
		Δράσεις υποστήριξης των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων και των ερευνητικών δομών των ΑΕΙ, σε κτιριακό επίπεδο και σε εξοπλισμό
		Δράσεις μεταφοράς προηγμένων τεχνολογικών λύσεων στη δημόσια διοίκηση με γνώμονα την αρτιότερη λειτουργία της και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών
		Δράσεις οι οποίες αφορούν την αξιοποίηση των επιστημονικών αποτελεσμάτων στρατηγικών τομέων παρέμβασης
		Συνέργειες επιχειρήσεων και ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων
		Ανάπτυξη και βιώσιμη λειτουργία συστάδων καινοτομίας

Υποπρόγραμμα	Άξονες προτεραιότητας	Ενδεικτικές Κατηγορίες Δράσεων
Υποπρόγραμμα Δ: Στήριξη του εμπορίου και προστασία καταναλωτή	1.5 Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα 1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση 1.8 Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης	Δράσεις υποστήριξης της ομαλής λειτουργίας του εμπορίου (επιχειρήσεων και καταναλωτών), για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων της ελληνικής αλλά και παγκόσμιας οικονομίας
		Δράσεις αναβάθμισης της παρουσίας των επιχειρήσεων και ανάδειξης των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό
		Δράσεις στήριξης της επιχειρηματικότητας και του ηλεκτρονικού εμπορίου
		Δράσεις εκσυγχρονισμού των δημοσίων συμβάσεων
		Αναβάθμιση της εμπορικότητας, της ελκυστικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε αστικά κέντρα της χώρας
		Μεταφορά προηγμένων τεχνολογικών λύσεων στη δημόσια διοίκηση με γνώμονα την αρτιότερη λειτουργία της και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών
		Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των καταναλωτών και επιχειρήσεων
		Δημιουργία ηλεκτρονικών μέσων/ψηφιακών εργαλείων και δράσεων για την ενημέρωση, την πρόληψη και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών
		Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών

Επισημαίνεται ότι σε όλα τα υποπρογράμματα θα υπάρχει η δυνατότητα να χρηματοδοτηθούν δράσεις ενισχύσεων επιχειρήσεων λόγω εκτάκτων συνθηκών, όπως για αποζημιώσεις λόγω φυσικών καταστροφών και εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων. Αυτής της φύσης οι δράσεις την παρούσα περίοδο καλύπτονται από πιστώσεις της Γενικής Γραμματείας Βιομηχανίας και είναι απαραίτητο να διασφαλιστεί η αδιάλειπτη και έγκαιρη ανταπόκριση σε τυχόν επόμενες αντίστοιχες συνθήκες, χωρίς παρεμπόδιση των αναπτυξιακών στόχων του προγράμματος και εντός του εγκεκριμένου προϋπολογισμού.

Τεκμηρίωση ανάγκης χρηματοδότησης από ΕΠΑ

Η εφαρμογή της πολυετούς αναπτυξιακής στοχοθεσίας του ΥΠΑΝΕΠ σε κεντρικό επίπεδο απαιτεί την αξιοποίηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων και επιλογών και τη βέλτιστη κατανομή των περιορισμένων πόρων του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ. Το παραπάνω έχει αυξημένη σημασία σε μια συγκυρία επανακαθορισμού του αναπτυξιακού πλαισίου των ΕΔΕΤ λόγω των επιπτώσεων της πανδημίας και της χρονικής στιγμής λήξης της προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Συνεπώς, προκρίνεται η ενεργοποίηση των πόρων του ΕΠΑ με τη διάθεση αυτών τόσο σε συνεχιζόμενα όσο και σε νέα έργα που μπορούν να αποφέρουν το μέγιστο δυνατό αναπτυξιακό αποτέλεσμα.

Λαμβάνοντας υπόψη:

- τις προτάσεις εξυγίανσης του ανεκτέλεστου προϋπολογισμού του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ από δαπάνες που δεν φέρουν αναπτυξιακό/επενδυτικό πρόσημο,
- την αξιολογική κατάταξη, σε επίπεδο φορέων χρηματοδότησης, των ανεκτέλεστων έργων που φέρουν αναπτυξιακό πρόσημο, ανάλογα με την εκτιμώμενη συμβολή τους στην αναπτυξιακή προσπάθεια,
- τη θέσπιση ενός πλαισίου αναπτυξιακού προγραμματισμού, σε επίπεδο τομέων δραστηριότητας,
- την πενταετή διάρκεια του προγραμματισμού με τους διαλαμβανόμενους σε αυτόν κανόνες σχεδιασμού, αξιολόγησης και δημοσιότητας,

Τεκμηριώνεται η ανάγκη χρηματοδότησης των αναπτυξιακών στόχων των υποπρογραμμάτων του ΤΠΑ για τους παρακάτω λόγους:

- ΥΠ Α: Μια πολύ σημαντική στόχευση του ΤΠΑ είναι η ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων με την εφαρμογή καθεστώτων ενισχύσεων ιδιωτικών επενδύσεων για την περιφερειακή και οικονομική ανάπτυξη της χώρας (αναπτυξιακοί νόμοι). Ένα μεγάλο μέρος του ΤΠΑ συναποτελεί το μεγαλύτερο μέρος των ΣΑΕ που σχετίζονται με αναπτυξιακούς νόμους. Τα παρεχόμενα κίνητρα περιλαμβάνουν κυρίως επιχορήγηση παγίων, φορολογική απαλλαγή, επιδότηση χρηματοδοτικής μίσθωσης, επιδότηση κόστους δημιουργούμενης απασχόλησης, χρηματοδοτικά εργαλεία και ταχεία αδειοδότηση. Για πρώτη φορά, επίσης, προβλέπεται στο ΤΠΑ να χρηματοδοτηθούν καθεστώτα προσέλκυσης άμεσων ξένων επενδύσεων. Τέλος, σημαντικό ρόλο έχουν οι ΣΔΙΤ αξιοποιώντας την τεχνογνωσία και την αποτελεσματικότητα του ιδιωτικού τομέα, ενώ παράλληλα το δημόσιο διατηρεί ισχυρό εποπτικό ρόλο.
- ΥΠ Β: Ο τομέας της βιομηχανίας, αφορά κατά κύριο λόγο τις ενισχύσεις των ιδιωτικών επενδύσεων που παρέχονται κατ' εφαρμογή των αναπτυξιακών νόμων αντικατοπτρίζοντας το αυξημένο ενδιαφέρον για την ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων. Επιπλέον, προβλέπεται η ανάληψη νέων επενδυτικών πρωτοβουλιών για την υποστήριξη και την προσαρμογή των ΜΜΕ στις ανάγκες / προοπτικές της Βιομηχανίας 4.0, ανάπτυξη ικανοτήτων, αξιοποίηση ανθρώπινου δυναμικού, βελτίωση της λειτουργίας της ΓΓΒ και εποπτευόμενων φορέων ως προς την ανταπόκριση στις προκλήσεις του έτους 2030.

- ΥΠ Γ: Οι πόροι του υποπρογράμματος 3 για τον τομέα της Έρευνας και Καινοτομίας καλύπτουν δράσεις υποστήριξης των κατά νόμο αρμοδιοτήτων της ΓΓΕΚ (πέραν των λειτουργικών της αναγκών), όπως η αξιολόγηση των ερευνητικών ιδρυμάτων (Ε.Ι.) και η υποστήριξη της λειτουργίας του Εθνικού Συμβουλίου Έρευνας, Τεχνολογίας και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΕΚ) και των Τομεακών Επιστημονικών Συμβουλίων (ΤΕΣ), καθώς και δράσεις υποστήριξης των ερευνητικών ιδρυμάτων και των ΑΕΙ, όπως η αναβάθμιση των υποδομών των Ε.Ι. και οι εμβληματικές δράσεις στην αγροδιατροφή, την ιατρική ακριβείας και την κλιματική αλλαγή. Ο τομέας της Έρευνας και Τεχνολογίας εκτός από το ΕΣΠΑ αξιοποιεί στο μέγιστο τα χρηματοδοτικά εργαλεία του προγράμματος HORIZON και άλλων Ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών.
- ΥΠ Δ: Ο τομέας εμπορίου και προστασίας καταναλωτή περιλαμβάνει δράσεις υποστήριξης ομαλής λειτουργίας του εμπορίου (επιχειρήσεων και καταναλωτών) εν μέσω της τρέχουσας συγκυρίας που επέφερε η αντιμετώπιση της πανδημίας. Παράλληλα, ενισχύεται με δράσεις αντιμετώπισης επίμονων δομικών αδυναμιών της αγοράς με στόχο τη βιώσιμη ανάπτυξη και την ενίσχυση της ανθεκτικότητάς της.

Είδος ενίσχυσης – Δείκτες εκροών – Δυνητικοί δικαιούχοι

Στους παρακάτω πίνακες παρατίθεται η πληροφορία ανά υποπρόγραμμα και άξονα προτεραιότητας.

Οι δείκτες εκροών του Προγράμματος είτε περιλαμβάνονται στο ενιαίο σύστημα παρακολούθησης δεικτών ΕΣΠΑ 2014-2020 και αναφέρονται με τον αντίστοιχο ορισμό και κωδικό, είτε ορίζονται νέοι, όταν απαιτείται. Οι κοινοί δείκτες εκροών του ενιαίου συστήματος αναγράφονται με τη μορφή π.χ. «CO01: Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται». Οι ειδικοί δείκτες εκροών του Ενιαίου Συστήματος αναγράφονται με τη μορφή π.χ. «T4220: Αριθμός δράσεων για ανάπτυξη εργαλείων και παροχή υπηρεσιών υποστήριξης – καθοδήγησης». Οι νέοι δείκτες αναγράφονται χωρίς κωδικοποίηση.

Υποπρόγραμμα Α: Ενίσχυση επιχειρηματικότητας / δημιουργία φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων • Προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων • Ενίσχυση στρατηγικών επενδύσεων • Ενίσχυση συμπράξεων δημοσίου και ιδιωτικού τομέα • Βελτίωση μηχανισμών υποστήριξης ΜΜΕ
Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων (ν. 3299/2004) • Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων (ν. 3908/2011) • Επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων (ν. 4399/2016 και 4712/2020) • Προσέλκυση ξένων κεφαλαίων • Ενίσχυση στρατηγικών επενδύσεων • Υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων μέσω ΣΔΙΤ • Οργάνωση και λειτουργία δομών στήριξης επιχειρήσεων • Δημιουργία χρηματοδοτικών εργαλείων επενδύσεων και συνεπενδύσεων
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση / Μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής
Δείκτες εκροών	• CO01: Αριθμός Επιχειρήσεων που ενισχύονται: τετρακόσιες ενενήντα επτά (497) • Αριθμός ΣΔΙΤ που επιχορηγούνται: τέσσερις (4) • T4220: Αριθμός δράσεων για ανάπτυξη εργαλείων και παροχή υπηρεσιών υποστήριξης – καθοδήγησης: μία (1)
Δυνατοί δικαιούχοι	• Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ

Υποπρόγραμμα Β: Ενίσχυση της βιομηχανίας

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων • Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ • Προσαρμογή της ελληνικής βιομηχανίας στις προκλήσεις της ψηφιακής και πράσινης μετάβασης και της διεθνοποίησης • Εκσυγχρονισμός βιομηχανικών και τεχνολογικών υποδομών για την προσέλκυση επενδύσεων • Ενίσχυση τομεακών σχεδίων ανάπτυξης
Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Επενδυτικά κίνητρα σε επιχειρήσεις και εκσυγχρονισμός παραγωγικών φορέων • Δράσεις ενίσχυσης βιομηχανικής και επιχειρηματικής καινοτομίας, της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας των ΜΜΕ • Ανάπτυξη μηχανισμών για τη στήριξη της επιχειρηματικότητας • Δράσεις για την προσαρμογή της βιομηχανίας στις νέες τεχνολογίες στο πλαίσιο του ψηφιακού μετασχηματισμού • Δράσεις για την προώθηση της πράσινης ανάπτυξης και της κυκλικής οικονομίας • Δράσεις για αναβάθμιση των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού στη βιομηχανία • Δράσεις για την υποστήριξη της διεθνοποίησης των μεταποιητικών επιχειρήσεων • Δράσεις προσέλκυσης επενδύσεων επέκτασης ή/και εκσυγχρονισμού των υποδομών υφισταμένων Οργανωμένων Υποδοχέων Μεταποιητικών κα Επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων, καθώς και ίδρυσης νέων Ο.Υ.Μ.Ε.Δ • Δράσεις εξυγίανσης άτυπων βιομηχανικών συγκεντρώσεων • Δράσεις για την υποστήριξη πολιτικών βιομηχανικής μετάβασης σε κρίσιμους τομείς της βιομηχανίας και την ενσωμάτωση ανερχόμενων τεχνολογιών ευρείας εφαρμογής και ανερχόμενων βιομηχανικών τεχνολογιών στην παραγωγική βάση • Δράσεις στήριξης βιομηχανικών οικοσυστημάτων
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση / Μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής
Δείκτες εκρώων	• CO01 : Αριθμός επιχειρήσεων που ενισχύονται: δεκατέσσερις (14) • Αριθμός τομεακών σχεδίων ανάπτυξης: δύο (2)
Δυνητικοί δικαιούχοι	Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς βιομηχανικών προϊόντων • Αναβάθμιση και βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών του Εθνικού Συστήματος Υποδομών Ποιότητας • Αναβάθμιση και βελτίωση εθνικού συστήματος διανοητικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας
--	---

Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση του συστήματος εποπτείας της αγοράς βιομηχανικών προϊόντων • Ανάπτυξη/Επέκταση ψηφιακών Εργαλείων και Πληροφοριακών Συστημάτων • Οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση του συστήματος υποδομών ποιότητας - Αναβάθμιση και στήριξη των εθνικών υποδομών ποιότητας του Εθνικού Συστήματος Ποιότητας της χώρας στους τομείς της τυποποίησης, διαπίστευσης, πιστοποίησης (εργαστήρια-φορείς πιστοποίησης) και μετρολογίας • Κίνητρα για την εφαρμογή συστημάτων και σημάτων ποιότητας. Βράβευση επιχειρήσεων – Αριστεία ποιότητας παραγωγικών διεργασιών και προϊόντων • Οργανωτική και λειτουργική αναβάθμιση του Εθνικού Συστήματος Βιομηχανικής και Διανοητικής Ιδιοκτησίας – Σύνδεση με το ρθνικό σύστημα ποιότητας
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση
Δείκτες εκρμών	• T4627: Αριθμός έργων δημιουργίας ή αναβάθμισης συστημάτων ΤΠΕ για την υποστήριξη οριζόντιων λειτουργιών των δημόσιων φορέων: τρία (3)
Δυνητικοί δικαιούχοι	• Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ

Υποπρόγραμμα Γ: Ενίσχυση της έρευνας και Καινοτομίας

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής
Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών προγραμμάτων σε τομείς αιχμής • Δράσεις αντιμετώπισης του brain drain • Δράσεις υποστήριξης των ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων και των ερευνητικών δομών των ΑΕΙ, σε κτιριακό επίπεδο και σε εξοπλισμό
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση
Δείκτες εκροών	• T2251: Αριθμός έργων αναβάθμισης ερευνητικών υποδομών: έξι (6) • T4958: Αριθμός ωφελουμένων από δράσεις ενίσχυσης της έρευνας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση: πεντακόσιοι (500) • T4225: Αριθμός ερευνητικών υποδομών που ενισχύονται: δέκα (10)
Δυνητικοί δικαιούχοι	• Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ
Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα
Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Δράσεις μεταφοράς προηγμένων τεχνολογικών λύσεων στη δημόσια διοίκηση με γνώμονα την αρτιότερη λειτουργία της και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών.
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση
Δείκτες Εκροών	• T4627: Αριθμός έργων δημιουργίας ή αναβάθμισης συστημάτων ΤΠΕ για την υποστήριξη οριζόντιων λειτουργιών των δημόσιων φορέων: οκτώ (8)
Δυνητικοί δικαιούχοι	• Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ
Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις
Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Δράσεις οι οποίες θα αφορούν την αξιοποίηση των επιστημονικών αποτελεσμάτων στρατηγικών τομέων παρέμβασης • Συνέργειες επιχειρήσεων και ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση / Μέσο χρηματοοικονομικής τεχνικής
Δείκτες εκροών	• CO28: Αριθμός Επιχειρήσεων που ενισχύονται για να εισάγουν νέα προϊόντα στην αγορά: δεκαπέντε (15) • CO26: Αριθμός επιχειρήσεων που συνεργάζονται με ερευνητικά ιδρύματα: δεκαέξι (16)
Δυνητικοί δικαιούχοι	• Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Συστάδες ανάπτυξης
Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Ανάπτυξη και βιώσιμη λειτουργία συστάδων καινοτομίας
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση / Μέσο Χρηματοοικονομικής Τεχνικής
Δείκτες εκροών	• Αριθμός συνεργατικών σχημάτων (clusters) και δικτύων που δημιουργούνται: ένα (1)
Δυνητικοί δικαιούχοι	• Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ

Υποπρόγραμμα Δ: Στήριξη του εμπορίου και προστασία καταναλωτή

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του υγιούς ανταγωνισμού • Ολοκληρωμένες παρεμβάσεις στήριξης και αναβάθμισης της εμπορικότητας στα αστικά κέντρα
Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Δράσεις υποστήριξης της ομαλής λειτουργίας του εμπορίου για την αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων της ελληνικής αλλά και παγκόσμιας οικονομίας • Δράσεις αναβάθμισης της παρουσίας των επιχειρήσεων και ανάδειξης των ελληνικών προϊόντων στο εξωτερικό • Αναβάθμιση της εμπορικότητας, της ελκυστικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε αστικά κέντρα της χώρας • Δράσεις στήριξης της επιχειρηματικότητας και του ηλεκτρονικού εμπορίου • Δράσεις εκσυγχρονισμού του πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση / Κρατική ενίσχυση
Δείκτες εκρών	• T4218: Υποστηριζόμενα σχέδια για δημιουργία νέων επιχειρήσεων: δύο (2) • T4240: Δικαιούχοι που ενισχύονται από ενέργειες υποστήριξης της διοικητικής τους οργάνωσης και ενίσχυσης της διαχειριστικής τους επάρκειας: δύο (2) • Εργαλεία προώθησης της εξωστρέφειας ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στους εννέα στρατηγικούς τομείς της χώρας: ένα (1)
Δυνητικοί δικαιούχοι	• Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ

Ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι που εξυπηρετούνται	• Προστασία του καταναλωτή και πληροφόρηση επιχειρήσεων
Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων	• Μεταφορά προηγμένων τεχνολογικών λύσεων στη Δημόσια Διοίκηση με γνώμονα την αρτιότερη λειτουργία της και την καλύτερη εξυπηρέτηση των πολιτών • Δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των καταναλωτών και επιχειρήσεων • Δημιουργία ηλεκτρονικών μέσων/ψηφιακών εργαλείων και δράσεων για την ενημέρωση, την πρόληψη και την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών • Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών
Είδος ενίσχυσης	Επιχορήγηση
Δείκτες εκροών	• CO022: Αριθμός Έργων που αφορούν Δημόσιες Διοικήσεις ή δημόσιες υπηρεσίες σε εθνικό περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο: ένα (1) • T4627: Αριθμός έργων δημιουργίας ή αναβάθμισης συστημάτων ΤΠΕ για την υποστήριξη οριζόντιων λειτουργιών των δημόσιων φορέων: δύο (2)
Δυνητικοί δικαιούχοι	• Υπηρεσίες και εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ

2.3. Τεκμηρίωση συμβολής των αξόνων προτεραιότητας στην επίτευξη των στόχων του ΕΠΑ

Η δημιουργία και η διάδοση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας αποτελούν βασική κινητήρια δύναμη για την αύξηση της παραγωγικότητας. Η Ελλάδα στοχεύει στη βελτίωση των επιδόσεων της στον τομέα της καινοτομίας και στη δημιουργία του περιβάλλοντος εκείνου όπου θα αξιοποιείται το αποτέλεσμα της ερευνητικής παραγωγής προς όφελος της οικονομίας. Βασική επιλογή αποτελεί η επιχορήγηση επενδυτικών σχεδίων με στοχευμένα καθεστώτα ενίσχυσης, προκειμένου να ανταποκριθεί η χώρα στις εξαιρετικά κρίσιμες προκλήσεις που τίθενται τόσο από το διεθνές περιβάλλον, όσο και από τη διάρθρωση του εγχώριου παραγωγικού συστήματος.

Παράλληλα, οι δράσεις που προωθούνται στοχεύουν να αντιμετωπίσουν τον χαμηλό βαθμό ψηφιακής ωριμότητας των ελληνικών επιχειρήσεων και το σημαντικό έλλειμμα ως προς την υιοθέτηση του ηλεκτρονικού εμπορίου και των ηλεκτρονικών συνδέσεων (π.χ. ηλεκτρονική τιμολόγηση, διασύνδεση με πελάτες και προμηθευτές κτλ.). Οι επενδύσεις στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων εξυπηρετούν τον στόχο του παραγωγικού μετασχηματισμού της οικονομίας. Μέσω των επενδύσεων προς τη Βιομηχανία 4.0, μπορεί να επιτευχθεί η λειτουργία των επιχειρήσεων με νέα επιχειρηματικά μοντέλα και να υποστηριχθεί ο μετασχηματισμός τους. Επιπλέον, ο ψηφιακός μετασχηματισμός έχει θετικό αποτέλεσμα ως προς το κόστος της παραγωγής, την οργάνωση και την επικοινωνία των συστημάτων που είναι παράγοντες διασφάλισης της μακροπρόθεσμης οικονομικής ανάπτυξης.

Για τον μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας προϋπόθεση αποτελεί ο μετασχηματισμός και η αύξηση του μεγέθους των ΜΜΕ, ώστε να ανταποκριθούν στις προκλήσεις και ευκαιρίες του νέου επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Οι ελληνικές επιχειρήσεις καλούνται να αναπτυχθούν και παράλληλα να προσαρμοστούν υπό τους όρους πολιτικών όπως της βιομηχανικής μετάβασης, Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας, κ.ά. Βασική, επομένως, επιλογή για τη χώρα αποτελεί η ενίσχυση της τεχνολογικής προσαρμογής των ΜΜΕ, της δυνατότητάς τους για υιοθέτηση καινοτομιών, της ψηφιοποίησης και της στροφής τους σε φιλικές προς το περιβάλλον διεργασίες και προϊόντα με στόχο την αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας, την αύξηση της εξαγωγικής τους επίδοσης και την είσοδο σε (νέες) διεθνείς αγορές.

Παράλληλα, προκειμένου να αυξηθεί η ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ, η οποία είναι εν πολλοίς συνυφασμένη με το μέγεθός τους, είναι επιβεβλημένη η εστίαση στην παραγωγική μεγέθυνση, η οποία είναι βασική συνθήκη για την επίτευξη οικονομικών κλίμακας. Η μεγέθυνση των επιχειρήσεων διευκολύνει την εξωστρέφεια και δημιουργεί σταθερές θέσεις εργασίας. Σε αυτήν την κατεύθυνση βασική επιλογή αποτελεί η βελτίωση της ικανότητας των επιχειρήσεων για καινοτομία και ανταγωνιστικότητα και η ενθάρρυνση των συνεργατικών σχημάτων.

Έμφαση θα δοθεί στη συνεργασία δυναμικών επιχειρήσεων από κοινού με ερευνητικές ομάδες της χώρας στους τομείς στόχους μέσω μίας αποτελεσματικής διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης και στην ανάπτυξη και αξιοποίηση μηχανισμών σύνδεσης με

άλλες επιχειρήσεις (π.χ. μέσω πλατφορμών και δικτύων συνεργασίας) ή με ερευνητικές δομές (π.χ. μέσω innovation agents).

Επιπλέον, θα ενισχυθεί η συνεργασία επιχειρήσεων που βρίσκονται στα πρώτα στάδια της ανάπτυξής τους και η καλλιέργεια εταιρικών σχέσεων με μεγαλύτερες και καθιερωμένες εταιρείες με σκοπό τη μεγέθυνση και στήριξή τους.

Η μετάβαση προς ένα νέο παραγωγικό μοντέλο προϋποθέτει και την ικανότητα του ανθρώπινου δυναμικού να αναπτύξει ή και να επαναπροσδιορίσει τις δεξιότητές του. Στο πλαίσιο ενός ενιαίου σχεδιασμού για τις ανάγκες μετασχηματισμού των επιχειρήσεων, στο ΤΠΑ θα ληφθεί μέριμνα ώστε οι δράσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού που θα χρηματοδοτηθούν από το ΕΣΠΑ, να εμφανίσουν τη μεγαλύτερη δυνατή συνέργεια με τα επενδυτικά πεδία που προκύπτουν από τη διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης.

Η δημιουργία ερευνητικής τεχνογνωσίας και λύσεων ΤΠΕ, καθώς και η μεταφορά προηγμένων τεχνολογιών στον δημόσιο τομέα θα οδηγήσουν σε αύξηση των ψηφιακών υπηρεσιών του δημόσιου τομέα με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και διαλειτουργικότητας των συστημάτων, με αποτέλεσμα την καλύτερη εξυπηρέτηση του πολίτη και τη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος. Επισημαίνεται ότι στο πλαίσιο του ΤΠΑ θα χρηματοδοτηθεί το μέρος των λύσεων ΤΠΕ που προκύπτουν από εμβληματικές δράσεις για την έρευνα και δεν θα υπάρξει αλληλοεπικάλυψη με αντίστοιχα προγράμματα του ΕΣΠΑ.

2.4. Χρονοδιάγραμμα Υλοποίησης νέων έργων/δράσεων

Το Τομεακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων θα έχει εμπροσθοβαρή εφαρμογή, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις τόσο της προηγούμενης δημοσιονομικής κρίσης όσο και αυτής που προέκυψε από την εξάπλωση της πανδημίας του κορωνοϊού COVID-19. Θα καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε τα νέα έργα και δράσεις να ενεργοποιηθούν το συντομότερο δυνατό. Στην προοπτική αυτή θα συμβάλει και η μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων.

3. Υποστήριξη –Τεχνική Βοήθεια Προγράμματος

Η εφαρμογή του 1^{ου} αναπτυξιακού προγραμματισμού του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης βασίζεται τόσο στη στήριξη των φορέων πολιτικής μέσα από ήδη υφιστάμενα εργαλεία και δομές, όσο και στην εξαρχής διαμόρφωση, ανάπτυξη και λειτουργία νέων ρυθμιστικών πλαισίων, διαδικασιών και συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου.

Η εφαρμογή του ΕΠΑ προϋποθέτει ιδίως τη λειτουργία ενός συνεκτικού και αποτελεσματικού συστήματος διοίκησης, παρακολούθησης, ελέγχου και αξιολόγησης των παρεμβάσεων, το οποίο θα εγγυάται την ορθή υλοποίηση του προγραμματισμού και την επίτευξη των προσδοκώμενων αποτελεσμάτων.

Μέχρι σήμερα, μέσω της εφαρμογής αντίστοιχων συγχρηματοδοτούμενων παρεμβάσεων στη χώρα μας, έχει αποκτηθεί σημαντική εμπειρία σχετικά με την ανάπτυξη και εφαρμογή παρόμοιων συστημάτων. Η εμπειρία, αλλά και οι αστοχίες του παρελθόντος, αξιοποιήθηκαν κατάλληλα για τη δημιουργία, στο πλαίσιο του ΕΠΑ, του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) που διασφαλίζει τη διαφάνεια και τη σαφήνεια των διαδικασιών.

Παράλληλα, βασική μέριμνα αποτελεί η συμβατότητα με τις διαδικασίες του ΠΔΕ, αλλά και των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, ώστε να διασφαλίζεται, π.χ. η ευκολία μετάβασης ενός έργου από το εθνικό στο συγχρηματοδοτούμενο σκέλος και το αντίστροφο όταν αυτό απαιτείται.

Ο σχεδιασμός και η πλήρης ανάπτυξη του ΣΔΕ αποτέλεσαν πρωταρχική και θεμελιώδη ανάγκη, καθώς και κρίσιμο παράγοντα επιτυχημένης υλοποίησης του ΕΠΑ 2021-2025, δεδομένης μάλιστα της αποκεντρωμένης διαχείρισης των ΤΠΑ και ΠΠΑ με ευθύνη των Υπουργών και Περιφερειάρχων που εποπτεύουν τις οικείες Υπηρεσίες Διαχείρισης, καθώς με το ΣΔΕ εξασφαλίζεται ότι:

- όλα τα έργα εντάσσονται με τους ίδιους κανόνες,
- όλες οι Υπηρεσίες Διαχείρισης υλοποιούν τα έργα με τις ίδιες διαδικασίες και
- τα εγκεκριμένα ΤΠΑ και ΠΠΑ υλοποιούνται με βάση τον αρχικό σχεδιασμό τους και κατ' επέκταση συμβάλλουν στην επίτευξη των αναπτυξιακών στόχων του ΕΠΑ, ενώ τηρούνται οι αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Παράλληλα, όλες οι διαδικασίες στο πλαίσιο του ΕΠΑ πρόκειται να υποστηρίζονται από Πληροφοριακό Σύστημα (ΠΣ). Ιδιαίτερα τα δεδομένα, που αφορούν στην υλοποίηση και παρακολούθηση του ΕΠΑ και των Προγραμμάτων του, θα καταχωρούνται σε αυτό. Κατ' αναλογία με όσα ισχύουν για τη διαμόρφωση του ΣΔΕ, και η πλήρης ανάπτυξη του ΠΣ ΕΠΑ θα εξελίσσεται παράλληλα με την έναρξη εφαρμογής του ΕΠΑ και των προγραμμάτων του. Κατά το ίδιο διάστημα θα επεκτείνονται οι λειτουργίες και οι εφαρμογές του συστήματος και θα αναπτύσσονται οι αναγκαίες διεπαφές, ενώ θα προσδιορίζεται σε κάθε στάδιο ο τρόπος αξιοποίησης της τεχνολογικής υποδομής υφιστάμενων εφαρμογών για το

Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και τα συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα, από τη λειτουργία των οποίων μπορεί να αντληθεί σημαντική και αξιοποιήσιμη εμπειρία.

Επιπλέον των ανωτέρω, το υποπρόγραμμα συμπεριλαμβάνει τις εξειδικευμένες εκείνες εφαρμογές και δράσεις που κρίνονται αναγκαίες για την υλοποίηση των ειδικότερων στόχων και προτεραιοτήτων του ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ.

Η εξαρχής διαμόρφωση, ανάπτυξη και λειτουργία των παραπάνω ρυθμιστικών πλαισίων, διαδικασιών και συστημάτων διαχείρισης, απαιτεί την ανάγκη προσαρμογής για την Υπηρεσία Συντονισμού, αλλά και τις δομές διαχείρισης του ΕΠΑ και των προγραμμάτων του. Στο πλαίσιο αυτό αναμένεται να δημιουργηθούν σημαντικές απαιτήσεις κατάλληλης στελέχωσης, αναζήτησης εξειδικευμένης γνώσης, εξοπλισμού, δημοσιότητας, ενημέρωσης καθώς και εκπαίδευσης στελεχών, έτσι ώστε, αφενός οι εμπλεκόμενοι φορείς να ανταπεξέλθουν στις νέες προκλήσεις και αφετέρου να διασφαλιστεί η παροχή επαρκούς υποστήριξης προς την πολιτική ηγεσία για τον ορθό σχεδιασμό και την επίτευξη των στόχων.

Όλα τα παραπάνω αποτελούν αντικείμενο της τεχνικής βοήθειας που προβλέπεται για το ΕΠΑ και τα ΤΠΑ - ΠΠΑ στο άρθρο 134 του ν. 4635/2019 (Α' 167), με περιεχόμενο ενέργειες που αφορούν τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό, την προετοιμασία, τη διαχείριση, την παρακολούθηση, την αξιολόγηση, τη δημοσιότητα, την εφαρμογή και τον έλεγχο των προγραμμάτων, καθώς και δραστηριότητες για την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας της Υπηρεσίας Συντονισμού, των Υπηρεσιών Διαχείρισης και των δικαιούχων για την υλοποίησή τους.

Πέραν όμως της τεχνικής βοήθειας, το υποπρόγραμμα περιλαμβάνει και δράσεις στήριξης των εποπτευόμενων φορέων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο σημείο β) της παρ. 1 του άρθρου 3 της υπ' αρ. 95189/2020 (Β' 3961) απόφασης του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων «Κατάρτιση και Υποβολή Τομεακών και Περιφερειακών Προγραμμάτων (ΤΠΑ/ΠΠΑ) του Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης προγραμματικής περιόδου 2021 – 2025». Το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων για την εκπλήρωση του κεντρικού ρόλου του σε σχέση με τον στρατηγικό και επιχειρησιακό σχεδιασμό, τον προγραμματισμό και την υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας, αλλά και των επιμέρους τομεακών αρμοδιοτήτων του έχει τη δυνατότητα να βασίζεται, μεταξύ άλλων, και στην υποστήριξη από εποπτευόμενους φορείς αναφορικά με:

- την αποκέντρωση ή/και την αποτελεσματική διαχείριση και εφαρμογή των προγραμμάτων υλοποίησης των πολιτικών,
- την ενίσχυση της στελέχωσης και της εκπαίδευσης του προσωπικού,
- την ανάπτυξη συστημάτων & εργαλείων και τη μεταφορά τεχνογνωσίας,
- τη διασφάλιση της συμβουλευτικής, διαχειριστικής & τεχνικής υποστήριξης δικαιούχων,
- την εκπόνηση μελετών και εφαρμοσμένων αναλύσεων με στόχο την παροχή κατευθύνσεων για τον σχεδιασμό των πολιτικών.

Το υποπρόγραμμα επικεντρώνεται στην υποστήριξη της αποτελεσματικής υλοποίησης του συνόλου των στόχων και των προτεραιοτήτων του ΕΠΑ και των προγραμμάτων του, μεριμνώντας ιδιαίτερα για τη διασφάλιση της ανάπτυξης των συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου, και τη λειτουργία των δομών διαχείρισης. Θα στηρίξει, ειδικότερα, την ενίσχυση της διοικητικής – διαχειριστικής ικανότητας της Υπηρεσίας Συντονισμού, της Δι.Δι.Ε.Π και των Υπηρεσιών Διαχείρισης όλων των Προγραμμάτων του ΕΠΑ.

3.1. Περιγραφή ενδεικτικών δράσεων – Δείκτες εκροών – Δυνητικοί δικαιούχοι

Το υποπρόγραμμα περιλαμβάνει 2 άξονες προτεραιότητας, οι οποίοι υποστηρίζουν το σύνολο των στόχων και των προτεραιοτήτων του αναπτυξιακού σχεδιασμού:

- ΑΠ1: Διοικητική υποστήριξη
- ΑΠ2: Τεχνική βοήθεια

Άξονας προτεραιότητας 6.1: Διοικητική υποστήριξη

Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες των φορέων πολιτικής που καταρτίζουν και υλοποιούν τα προγράμματα του ΕΠΑ, δημιουργείται διακριτός άξονας προτεραιότητας. Οι δράσεις του άξονα προτεραιότητας περιλαμβάνουν ενδεικτικά:

- Επιχορήγηση φορέων εντός και εκτός γενικής κυβέρνησης, εποπτευόμενων και άλλων νομικών προσώπων, σύμφωνα με το θεσμικό τους πλαίσιο.
- Την επιχορήγηση/χρηματοδότηση φορέων/νομικών προσώπων/οργανισμών – συμπεριλαμβανομένων και διεθνών οργανισμών – για την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων που αναλαμβάνουν σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στους τομείς ευθύνης του ΥΠΑΝΕΠ.

Άξονας προτεραιότητας 6.2: Τεχνική βοήθεια

Στο πλαίσιο του άξονα προτεραιότητας περιλαμβάνονται οι αναγκαίες ενέργειες που αποσκοπούν στη διαμόρφωση και υποστήριξη των συστημάτων και διαδικασιών των δομών συντονισμού και διαχείρισης καθώς και στην ενίσχυση της διοικητικής – διαχειριστικής επάρκειας και λειτουργίας των φορέων του ΕΠΑ συνολικά και του ΤΠΑ του ΥΠΑΝΕΠ, προκειμένου να προετοιμάσουν, να εφαρμόσουν και να παρακολουθήσουν το ΕΠΑ και τα προγράμματα της προγραμματικής περιόδου 2021 – 2025 σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονιστικού πλαισίου του ΕΠΑ.

Οι κατηγορίες ενεργειών στο πλαίσιο του άξονα θα αφορούν ιδίως στα εξής:

- Ανάπτυξη θεσμικού πλαισίου, συστημάτων και εργαλείων οργάνωσης της διαχείρισης και του ελέγχου.

Στο πλαίσιο των ενεργειών αυτών περιλαμβάνεται η δυνατότητα υποστήριξης της Υπηρεσίας Συντονισμού του ΕΠΑ / ΔιΔιΕΠ, της Υπηρεσίας Διαχείρισης του ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ και της ΜΟΔ ΑΕ αναφορικά με την ολοκλήρωση και εφαρμογή του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου του ΕΠΑ. Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων:

- Η σταδιακή πλήρης συγκρότηση του συνόλου των υπηρεσιών/φορέων που αναλαμβάνουν τις αρμοδιότητες διαχείρισης, ελέγχου και συντονισμού.
 - Η ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος του ΕΠΑ, για την υποστήριξη της εφαρμογής και παρακολούθησης του ΕΠΑ και των προγραμμάτων.
 - Η ανάπτυξη των υπόλοιπων διαδικασιών που δεν έχουν ολοκληρωθεί κατά την μεταβατική περίοδο, ώστε να αντιμετωπίζονται η αναγκαιότητα πλήρους λειτουργικής κάλυψης των νέων Συστημάτων Διαχείρισης και Ελέγχου, καθώς και η κάλυψη των ειδικότερων αναγκών του ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ.
 - Η υποστήριξη της υλοποίησης του ΕΠΑ και των προγραμμάτων του. Ενδεικτικά: προμήθεια υλικοτεχνικού εξοπλισμού, αγορά ή/και ανάπτυξη λογισμικού, δαπάνες μετακινήσεων, δαπάνες εμπειρογνομόνων, εξασφάλιση εξωτερικών συμβουλευτικών υπηρεσιών και συμβούλων τεχνικής υποστήριξης σε εξειδικευμένα θέματα, ανάπτυξη και διάχυση μεθόδων οργάνωσης, αγορά και συνδρομές ειδικών εφαρμογών και δικτύων, παραγωγή εκπαιδευτικών πακέτων και αντίστοιχων εκπαιδευτικών εργαλείων, οργάνωση ή/και συμμετοχή σε συνέδρια, ημερίδες, συναντήσεις εργασίας, εκδηλώσεις, σεμινάρια στην Ελλάδα ή το εξωτερικό.
 - Σχεδιασμός συστήματος διοικητικών επαληθεύσεων, επιτόπιων επιθεωρήσεων και ελέγχων που πρέπει να διενεργούνται από την αρμόδια, κατά περίπτωση, υπηρεσία, προκειμένου να επιβεβαιώνεται η πορεία της ορθής υλοποίησης των έργων.
 - Σχεδιασμός συστήματος επιτόπιων επιθεωρήσεων σε έργα που χρηματοδοτήθηκαν ή χρηματοδοτούνται από εθνικούς πόρους.
 - Εκπόνηση μελετών μεθοδολογικού πλαισίου για την υλοποίηση των ελέγχων, επιθεωρήσεων, και ανάπτυξη μεθοδολογίας αξιολόγησης ευρημάτων από ελέγχους, επιθεωρήσεις, και εντοπισμού συστηματικών σφαλμάτων που απαιτούν προτάσεις βελτίωσης του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου.
- Στήριξη της επάρκειας των δυνητικών δικαιούχων.
 - Διενέργεια επαληθεύσεων – επιθεωρήσεων – ελέγχων, ιδίως σύμφωνα με τις παρ. Β & Γ του άρθρου 129 του ν. 4635/2019.
- Ενδεικτικές κατηγορίες ενεργειών αποτελούν:
- Διενέργεια επαληθεύσεων/επιτόπιων επιθεωρήσεων/ελέγχων συμπεριλαμβανόμενης της παροχής συμβουλευτικής στήριξης και της κάλυψης δαπανών εμπειρογνομόνων που συμμετέχουν σε ομάδες ελέγχου ή/και ορκωτών λογιστών/ελεγκτικών εταιριών, για την ανάθεση σε αυτές της διενέργειας ελέγχων.
- Πληροφόρηση και δημοσιότητα

Περιλαμβάνονται ενδεικτικά οι αναγκαίες ενέργειες πληροφόρησης, προβολής και δημοσιότητας που απευθύνονται τόσο σε ενδιαφερόμενους φορείς (δημόσιες αρχές, επαγγελματικές οργανώσεις, κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι, μη κυβερνητικές οργανώσεις κ.λπ.), όσο και στην κοινή γνώμη σχετικά με:

- Την παροχή πληροφόρησης για όλα τα προγράμματα, συμπεριλαμβανομένων πληροφοριών σχετικών με την εξέλιξη της υλοποίησης τους.
 - Την ενημέρωση των δυνητικών δικαιούχων σχετικά με ευκαιρίες χρηματοδότησης στο πλαίσιο των προγραμμάτων.
 - Την τήρηση των υποχρεώσεων δημοσιότητας που προβλέπονται από την ισχύουσα νομοθεσία (ενδεικτικά, δημοσίευση προσκλήσεων – προκηρύξεων) για τις δράσεις του ΤΠΑ του Υπουργείου.
- Υποστήριξη των Υπηρεσιών συντονισμού, κατάρτισης και διαχείρισης του ΕΠΑ και των Προγραμμάτων του.

Μέσω των παρεμβάσεων αυτών υποστηρίζεται ιδίως η διασφάλιση της λειτουργίας/υποστήριξης των δομών/υπηρεσιών συντονισμού, κατάρτισης και διαχείρισης του ΕΠΑ και των Προγραμμάτων του με κατάλληλο και υψηλών προσόντων προσωπικό, ικανό να ανταπεξέλθει στις ανάγκες της υλοποίησης, της διαχείρισης, της παρακολούθησης, της ενημέρωσης και της επικοινωνίας, του ελέγχου και της αξιολόγησης του ΕΠΑ και των επιμέρους προγραμμάτων. Το στελεχιακό δυναμικό των εν λόγω δομών/υπηρεσιών απαιτείται να έχει αυξημένη εξειδίκευση, εμπειρία και υπευθυνότητα για την αποδοτική και αποτελεσματική υλοποίηση του ΕΠΑ 2021-2025. Στις ενδεικτικές δράσεις περιλαμβάνονται οι προβλεπόμενες στις παρ. 1 και 2 του άρθρου 136 του ν. 4635/2019.

Τέλος, συμπεριλαμβάνεται και η τεχνική βοήθεια μεταβατικής περιόδου του ΕΠΑ, της Διεύθυνσης Διαχείρισης Εθνικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων.

Άξονας προτεραιότητας ΤΠΑ	Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων
Διοικητική υποστήριξη	Επιχορήγηση φορέων εντός και εκτός γενικής κυβέρνησης, εποπτευόμενων και άλλων νομικών προσώπων, σύμφωνα με το θεσμικό τους πλαίσιο.
	Επιχορήγηση – χρηματοδότηση νομικών προσώπων / φορέων σύμφωνα με το θεσμικό πλαίσιο του ΠΔΕ και του ΕΠΑ, για την υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων – έργων που χρηματοδοτούνται από το ΕΠΑ.
Τεχνική βοήθεια	Ανάπτυξη θεσμικού πλαισίου, συστημάτων και εργαλείων για τη διαχείριση του ΕΠΑ και των προγραμμάτων του στο σύνολό τους και εξειδίκευση των

Άξονας προτεραιότητας ΤΠΑ	Ενδεικτικές κατηγορίες δράσεων
	ανωτέρω για τις ανάγκες υλοποίησης του ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ
	Υποστήριξη της λειτουργίας και των υπηρεσιών συντονισμού, κατάρτισης και διαχείρισης του ΕΠΑ και του ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ, και ενίσχυση της ικανότητας διαχείρισης και παρακολούθησης των παρεμβάσεων τους.
	Υποστήριξη της υλοποίησης του ΕΠΑ και του ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ
	Υπηρεσίες σχεδιασμού και υλοποίησης δράσεων επαληθεύσεων, επιθεωρήσεων και ελέγχων
	Δράσεις μετάβασης στην επόμενη προγραμματική περίοδο
	Πληροφόρηση/Δημοσιότητα
	Δράσεις ωρίμανσης και εξειδίκευσης των παρεμβάσεων του ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ

Οι δράσεις του υποπρογράμματος θα παρακολουθούνται με τη χρήση δεικτών εκρών³⁶, ενδεικτικά των εξής :

Δείκτης	Μονάδα Μέτρησης
Υποστηρικτικά εργαλεία για την οργάνωση/ διαχείριση που δημιουργούνται ή αναβαθμίζονται*	Αριθμός
Αριθμός εκδηλώσεων (ενεργειών ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης)*	Αριθμός
Μελέτες, εμπειρογνωμοσύνες, έρευνες, αξιολογήσεις*	Αριθμός
Αριθμός επιχορηγούμενων φορέων	Αριθμός
Δικαιούχοι φορείς πράξεων που υποστηρίζονται*	Αριθμός
Μελέτες, εμπειρογνωμοσύνες, έρευνες, αξιολογήσεις*	Αριθμός

Η καταγραφή και ανάλυση των σχετικών δεικτών θα περιλαμβάνονται στις Εκθέσεις που θα συντάσσει η Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος.

Το υποπρόγραμμα «Υποστήριξη -Τεχνική βοήθεια προγράμματος», εκτός από την υποστήριξη της εφαρμογής του ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ, υποστηρίζει το σύνολο των αναπτυξιακών στόχων και των προτεραιοτήτων του ΕΠΑ, προβλέποντας οριζόντιου τύπου υποστήριξη και

³⁶ Οι δείκτες με αστερίσκο προέρχονται από τον ΠΙΝΑΚΑ 21 «Ομογενοποιημένοι δείκτες εκρών τεχνικής βοήθειας στο ΟΠΣ ΕΣΠΑ» του «Ενιαίου Συστήματος Παρακολούθησης Δεικτών ΕΣΠΑ 2014-20».

έργα (ΟΠΣ, συστήματα – θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης – παρακολούθησης – ελέγχου, δημοσιότητα στρατηγικές μελέτες κλπ). Ως εκ της φύσης του και σύμφωνα με τους στόχους του, οι δυνητικοί δικαιούχοι του υποπρογράμματος είναι κυρίως:

- Η Υπηρεσία διαχείρισης του ΤΠΑ και λοιπές υπηρεσίες του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων,
- η Υπηρεσία Συντονισμού του ΕΠΑ, και
- η ΜΟΔ ΑΕ, εποπτευόμενοι φορείς του ΥΠΑΝΕΠ.

4. Προϋπολογισμός Προγράμματος

4.1. Χρηματοδοτικός πίνακας με κατανομή ανά έτος και προτεραιότητα

Ο συνολικός προϋπολογισμός του ΤΠΑ του ΥΠΑΝΕΠ ανέρχεται στα οκτακόσια ογδόντα πέντε εκατομμύρια ευρώ (885.000.000) (μη συμπεριλαμβανομένων των ποσών των αποθεματικών και των ειδικών προγραμμάτων ανάπτυξης), σύμφωνα με το εγκεκριμένο με την Π.Υ.Σ. 38/2020 (Α' 174) Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης για το 2021-2025. Στον παρακάτω Πίνακα παρουσιάζεται η κατανομή του εγκεκριμένου προϋπολογισμού του ΤΠΑ σε ενδεικτικές κατηγορίες Δράσεων ανά άξονα προτεραιότητας και κατ' έτος.

ΤΟΜΕΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ		ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ (σε ευρώ)					
A/A	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ/ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΕΠΑ/ ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ ΤΠΑ/ΔΡΑΣΕΙΣ	ΕΤΗ					
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Α: Ενίσχυση επιχειρηματικότητας / δημιουργία φιλικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος	2021	2022	2023	2024	2025	ΣΥΝΟΛΟ
1	1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	7.000.000	3.000.000	0,00	0,00	0,00	10.000.000
1.5	1.5 Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα	7.000.000	3.000.000	0,00	0,00	0,00	10.000.000
1.5.1	ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΞΕΝΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ						
1.5.2	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ						
1.5.3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ						
2	2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	59.500.000	25.500.000	0,00	0,00	0,00	85.000.000
2.2	2.2 Στήριξη ΑΠΕ – συμπαράγωγή	1.750.000	750.000,00	0,00	0,00	0,00	2.500.000
2.2.1	ΑΠΕ - ΣΥΜΠΑΡΑΓΩΓΗ						
2.2.2	Ενισχύσεις Ν.3299/04 Μικρών Φ/Β ισχύος έως και 100 Kw						
2.3	2.3 Διαχείριση στερεών και υγρών αποβλήτων	57.750.000	24.750.000	0,00	0,00	0,00	82.500.000
2.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΜΕΛΕΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΣΤΕΡΕΩΝ ΚΑΙ ΥΓΡΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ						
2.3.2	Επιχορήγηση της ΔΙΑΔΥΜΑ ΑΕ για το έργο Μελέτη, Χρηματοδότηση, Κατασκευή, Συντήρηση και Λειτουργία Υποδομών του Ολοκληρωμένου Συστήματος Διαχείρισης Απορριμάτων (ΟΣΔΑ) Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας με ΣΔΙΤ						
5	5. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	407.400.00	174.600.000	0,00	0,00	0,00	582.000.000
5.8	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	407.400.000	174.600.000	0,00	0,00	0,00	582.000.000

5.8.1	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΩΝ ΝΟΜΩΝ						
5.8.2	ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ						
5.8.3	Ενισχύσεις Βιομ., Βιοτεχν., Ξενοδ. Κλπ Επιχ. Ν.3299/04						
5.8.4	Νέος Επενδυτικός Νόμος 3908/2011						
5.8.5	Ενισχύσεις Βιομ., Βιοτεχν., Ξενοδ. Κλπ Επιχ. Ν.2601-98						
5.8.6	Ενισχύσεις Βιομ., Βιοτεχν., Μεταλλ., Ξενοδ. Επιχειρήσεων Ν.1892/90						
6	6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000	3.000.000,
6.1	6.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	600.000	600.000	600.000	600.000	600.000	3.000.000
6.1.1	ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ						
6.1.2	ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΓΝΩΜΟΔ. ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ & ΟΡΓ. ΕΛΕΓΧΟΥ						
6.1.3	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ						
6.1.4	ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ						
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Α							680.000.000
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Β: Ενίσχυση της Βιομηχανίας	2021	2022	2023	2024	2025	ΣΥΝΟΛΟ
1	1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	700.000	300.000	0,00	0,00	0,00	1.000.000
1.4	1.4 Συστάδες ανάπτυξης	700.000	300.000	0,00	0,00	0,00	1.000.000
1.4.1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΑΔΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ						
1.4.2	Βιοτεχνικό πάρκο Θεσπρωτίας (Π.Κ. 2001ΣΕ02720000)						
2	2. ΠΡΑΣΙΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	6.650.000	2.850.000	0,00	0,00	0,00	9.500.000
2.4	2.4 Πρόληψη & διαχείριση κινδύνων	6.650.000	2.850.000	0,00	0,00	0,00	9.500.000
2.4.4	ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΕΣ ΘΕΟΜΗΝΙΕΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 36 ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 2459/1997 ΟΠΩΣ ΙΣΧΥΕΙ						
5	5. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	60.900.000	26.100.000	0,00	0,00	0,00	87.000.000
5.8	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	60.900.000	26.100.000	0,00	0,00	0,00	87.000.000
5.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ						
5.8.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΕΛΚΥΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ (ΟΥΜΕΔ)						
5.8.3	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ ΑΤΥΠΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ						

5.8.4	ΕΙΔΙΚΑ ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ Ν. 3299/2004 (παρ. 1, άρθρο 3)						
5.8.5	ΠΟΛΥΕΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΤΟΥ Ν. 3299/2004 (παρ. 1, άρθρο 3)						
6	6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	500.000
6.1	6.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000	500.000
6.1.3	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΦΟΡΕΩΝ						
6.1.4	ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ ΓΝΩΜΟΔ. ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ & ΟΡΓ. ΕΛΕΓΧΟΥ						
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Β							98.000.000
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Γ: Ενίσχυση της Έρευνας, Καινοτομίας & Τεχνολογίας	2021	2022	2023	2024	2025	ΣΥΝΟΛΟ
1	1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	36.750.000	15.750.000	0,00	0,00	0,00	52.500.000
1.1	1.1 Δημιουργία επιλεγμένων κεντρικών ερευνητικών κέντρων και προγραμμάτων σε τομείς αιχμής	35.000.000	15.000.000	0,00	0,00	0,00	50.000.000
1.1.1	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΛΕΓΜΕΝΩΝ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΣΕ ΤΟΜΕΙΣ ΑΙΧΜΗΣ						
1.1.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ BRAIN DRAIN						
1.1.3	ΔΡΑΣΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΟΜΩΝ ΑΕΙ, ΣΕ ΚΤΗΡΙΑΚΟ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟ						
1.1.4	ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΕΘΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΔΙΚΤΥΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΚΡΙΒΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ ΑΛΛΑΓΗΣ						
1.2	1.2 Δημιουργία ερευνητικής τεχνολογίας και λύσεων ΤΠΕ στον δημόσιο τομέα	700.000	300.000	0,00	0,00	0,00	1.000.000
1.2.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΛΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΗΝ ΑΡΤΙΟΤΕΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ						
1.3	1.3 Προώθηση αποτελεσμάτων έρευνας, καινοτομίας και τεχνολογίας στις επιχειρήσεις	700.000	300.000	0,00	0,00	0,00	1.000.000
1.3.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΩΝ ΤΟΜΕΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ						
1.3.2	ΣΥΝΕΡΓΕΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΦΟΡΕΩΝ						
1.4	1.4 Συστάδες ανάπτυξης	350.000	150.000	0,00	0,00	0,00	500.000

1.4.1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΣΥΣΤΑΔΩΝ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ						
6	6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	300.000	200.000	0,00	0,00	0,00	500.000
6.1	6.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	300.000	200.000	0,00	0,00	0,00	500.000
6.1.4	ΔΑΠΑΝΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ						
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Γ							53.000.000
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Δ: Στήριξη του εμπορίου και Προστασία του καταναλωτή	2021	2022	2023	2024	2025	ΣΥΝΟΛΟ
1	1. ΕΞΥΠΝΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	6.965.000	2.985.000	0,00	0,00	0,00	9.950.000
1.5	1.5 Βιομηχανική μετάβαση και επιχειρηματικότητα	700.000	300.000	0,00	0,00	0,00	2.000.000
1.5.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ						
1.5.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ						
1.6	1.6 Δημόσια διοίκηση και ψηφιοποίηση	350.000	150.000	0,00	0,00	0,00	500.000
1.6.1	ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΠΡΟΗΓΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΛΥΣΕΩΝ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΜΕ ΓΝΩΜΟΝΑ ΤΗΝ ΑΡΤΙΟΤΕΡΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΑΛΥΤΕΡΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ						
1.6.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ ΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ						
1.6.3	ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ / ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ, ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΣΥΜΦΕΡΟΝΤΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ						
1.6.4	ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΕΛΕΓΚΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ						
1.8	1.8 Ψηφιακή διασύνδεση μονάδων δημόσιας διοίκησης	4.515.000	1.935.000	0,00	0,00	0,00	7.450.000
1.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΨΗΦΙΑΚΟΥ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ/Περιοχή Εμπορίου						
5	5. ΕΞΩΣΤΡΕΦΕΙΑ	1.400.000	600.000	0,00	0,00	0,00	2.000.000
5.8	5.8 Ενίσχυση των επιχειρήσεων για αύξηση της εξωστρέφειας στις εθνικές και διεθνείς αγορές	1.400.000	600.000	0,00	0,00	0,00	2.000.000
5.8.1	ΔΡΑΣΕΙΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΗΣ ΟΜΑΛΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ (ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΩΝ), ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΠΡΟΚΛΗΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ						

	ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ						
5.8.2	ΔΡΑΣΕΙΣ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ						
5.8.3	ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΤΗΤΑΣ, ΤΗΣ ΕΛΚΥΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΕ ΑΣΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ						
6	6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	50.000
6.2	6.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000	50.000
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Δ							12.000.000
	ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Ε: Υποστήριξη-Τεχνική βοήθεια του Προγράμματος	2021	2022	2023	2024	2025	ΣΥΝΟΛΟ
6	6. ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	29.400.000	12.600.000	0,00	0,00	0,00	42.000.000
6.1	6.1 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ	28.000.000	12.000.000	0,00	0,00	0,00	40.000.000
6.1.1	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ ΦΟΡΕΩΝ ΕΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΚΤΟΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ, ΕΠΟΠΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ, ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΤΟΥΣ ΠΛΑΙΣΙΟ						
6.1.2	ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΗ/ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΦΟΡΕΩΝ/ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ/ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ - ΣΥΜΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ - ΓΙΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΟΥ ΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΟ ΙΣΧΥΟΝ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΟΥΣ ΤΟΜΕΙΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΤΟΥ ΥΠΑΝΕΠ						
6.2	6.2 ΤΕΧΝΙΚΗ ΒΟΗΘΕΙΑ	400.000	400.000	400.000	400.000	400.000	2.000.000
6.2.1	ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΘΕΣΜΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ, ΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΟΥ ΕΠΑ ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΣΤΟ ΣΥΝΟΛΟ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΩ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ						
6.2.2	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΥ, ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΑ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΥΠΑΝΕΠ, ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΙΚΑΝΟΤΗΤΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥΣ						

6.2.3	ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΟΥ ΕΠΑ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΥΠΑΝΕΠ	
6.2.4	ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ ΔΡΑΣΕΩΝ ΕΠΑΛΗΘΕΥΣΕΩΝ, ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΛΕΓΧΩΝ	
6.2.5	ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΠΟΜΕΝΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ	
6.2.6	ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ / ΔΗΜΟΣΙΟΤΗΤΑ	
6.2.7	ΔΡΑΣΕΙΣ ΩΡΙΜΑΝΣΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΙΔΙΚΕΥΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΤΠΑ ΥΠΑΝΕΠ.	
ΣΥΝΟΛΟ ΥΠΟΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ Ε		42.000.000
ΣΥΝΟΛΟ ΤΠΑ		885.000.000

(*) Σημείωση: ΔΡΑΣΗ: αφορά ομοειδή έργα (συμπληρώνεται με κεφαλαία).

5. Συμβολή του ΤΠΑ στην εφαρμογή δημόσιων πολιτικών

5.1. Συμβατότητα ΤΠΑ με ΕΠΑ

Σύμφωνα με τις προδιαγραφές κατάρτισης του ΤΠΑ, οι άξονες προτεραιότητας ταυτίζονται με τις προτεραιότητες του ΕΠΑ, ενώ οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι του αφορούν στην εξειδίκευση των ειδικών στόχων του ΕΠΑ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, συσχετίζονται οι άξονες προτεραιότητας, οι ειδικοί αναπτυξιακοί στόχοι και οι προτεινόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων με τους αναπτυξιακούς και ειδικούς στόχους του ΕΠΑ.

5.2. Συμβατότητα στρατηγικής με άλλες στρατηγικές του τομέα

Βιομηχανία

Η βιομηχανική ανάπτυξη αποτελεί πεδίο συναρμοδιότητας αρκετών υπουργείων σε διάφορες πτυχές της. Την κεντρική αρμοδιότητα έχει μεν η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, αλλά τα θέματα ενέργειας, χωροταξίας και περιβαλλοντικής αδειοδότησης είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, τα θέματα φορολογίας είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Οικονομικών, ενώ τα θέματα κατάρτισης, εργασιακών σχέσεων και ασφαλιστικού συστήματος είναι αρμοδιότητα του Υπουργείου Εργασίας.

Οι αρμοδιότητες της ΓΓΒ αφορούν, μεταξύ άλλων, θέματα αδειοδοτήσεων, οργανωμένων υποδοχέων μεταποιητικών κα επιχειρηματικών Δραστηριοτήτων (Ο.Υ.Μ.Ε.Δ), πολιτικής ποιότητας, ελέγχου αγοράς. Η ΓΓΒ επίσης συμβάλλει ενεργά στον σχεδιασμό και την υλοποίηση δημόσιων πολιτικών για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και των ΜΜΕ.

Η Γενική Γραμματεία Βιομηχανίας αναδιαμορφώνει με την Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας τη νέα στρατηγική για την έξυπνη εξειδίκευση της χώρας για τη βιομηχανία, καθώς και μέτρα για την εκπλήρωση των κριτηρίων του αναγκαίου πρόσφορου όρου για τη διακυβέρνηση των στρατηγικών έξυπνης εξειδίκευσης στο πλαίσιο του ΕΖΠΑ 2021-2027.

Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία (ΕΤΑΚ)

Η στρατηγική του ΤΠΑ που αφορά στην Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία είναι συμβατή με την εθνική στρατηγική για την έρευνα που συντάχθηκε για τη νέα προγραμματική περίοδο 2021-2027. Παράλληλα, είναι πλήρως συμβατή με την εθνική στρατηγική έξυπνης εξειδίκευσης (RIS3), η οποία στοχεύει στην εστιασμένη παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας με βασικό πυλώνα την έρευνα, την τεχνολογική ανάπτυξη και την καινοτομία. Επιδιώκει την αποτελεσματική, αποδοτική και συνεργατική χρήση των (περιορισμένων) διαθέσιμων πόρων στην κατεύθυνση της ενίσχυσης της καινοτομίας, της αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού, καθώς και την ανάδειξη ή τη δημιουργία ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων σε στρατηγικούς, δυναμικούς και εξωστρεφείς κλάδους της οικονομίας. Η RIS3 αντιμετωπίζει το σύστημα καινοτομίας μέσα από μια ολιστική προσέγγιση στην οποία, μεταξύ άλλων, αναδεικνύεται και η σημασία των Ερευνητικών

Υποδομών ως κύριο δομικό στοιχείο του και ως «επένδυση για το μέλλον». Η προσέγγιση αυτή συνάδει, άλλωστε, και με τις ευρωπαϊκές πολιτικές όπως αποτυπώνονται στο πλαίσιο της εμβληματικής πρωτοβουλίας «Ένωση Καινοτομίας» της πολιτικής «Ευρώπη 2020» και του Ευρωπαϊκού Χώρου Έρευνας και του Πολυετούς Επενδυτικού Σχεδίου Ενίσχυσης των Ερευνητικών Υποδομών.

Εμπόριο και Προστασία του Καταναλωτή

Η χώρα ακολουθεί και κινείται στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών αλλά και διεθνών κατά περίπτωση πολιτικών για το εμπόριο και το ηλεκτρονικό εμπόριο, την προστασία του καταναλωτή, την εποπτεία των αγορών και προϊόντων, καθώς και της εθνικής στρατηγικής της για την προώθηση της επιχειρηματικότητας και την ενίσχυση του ανταγωνισμού. Η στρατηγική κατεύθυνση των δράσεων στον τομέα του εμπορίου που προτείνεται στο παρόν ΤΠΑ εντάσσεται στο πλαίσιο της εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής (βλέπε και στοιχεία που αναφέρονται στο Κεφ. 1.2), όπου τονίζεται η σημασία του εμπορίου, των εξαγωγών και της εξωστρέφειας στο εγχώριο παραγωγικό σύστημα και την ελληνική οικονομία.

Ειδικότερα ως προς την προστασία του καταναλωτή, η πολιτική προώθησης της καταναλωτικής συνείδησης και της προάσπισης των δικαιωμάτων των καταναλωτών διασφαλίζει την αποδοτική και εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και επιδιώκει την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των καταναλωτών έναντι τυχόν αθέμιτων εμπορικών πρακτικών. Η στρατηγική που προτείνεται στο παρόν ΤΠΑ συνάδει με τις παραπάνω παραμέτρους στο βαθμό που προκρίνεται ένα υψηλό επίπεδο ενημέρωσης του καταναλωτή και η αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων προστασίας του, με τρόπο που να ενισχύεται η οικοδόμηση εμπιστοσύνης του καταναλωτή, αλλά και η ανάπτυξη της υγιούς επιχειρηματικότητας και του υγιούς ανταγωνισμού.

Επενδυτικό περιβάλλον

Η στρατηγική του Προγράμματος είναι ενταγμένη στη συνολική αναπτυξιακή πολιτική της χώρας. Είναι απολύτως συμβατή με τις κατευθύνσεις της νέας Προγραμματικής Περιόδου 2021-2027 και ειδικότερα με τις δράσεις που επιδιώκουν την ενίσχυση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, την ανάπτυξη δεξιοτήτων για την έξυπνη εξειδίκευση, τη βιομηχανική μετάβαση και την επιχειρηματικότητα, την ενίσχυση των ικανοτήτων έρευνας και καινοτομίας και την αξιοποίηση των προηγμένων τεχνολογιών.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δράσεις που περιλαμβάνονται στο εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων και είναι σε αντιστοιχία με τις κατευθύνσεις του σχεδίου ανάπτυξης για την ελληνική οικονομία και τη στρατηγική προτεραιότητα για στροφή της οικονομίας προς την έξυπνη ανάπτυξη. Η κεντρική επιδίωξη είναι η βελτίωση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας της οικονομίας, η οποία υποστηρίζεται καθοριστικά από την ανάπτυξη των ικανοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και από την ενίσχυση του ρόλου της τεχνολογίας και καινοτομίας στην παραγωγή. Το ΤΠΑ θα υποστηρίξει μεγάλο πλήθος επιχειρήσεων ιδιαίτερα του μεταποιητικού τομέα, προκειμένου να ενισχύσουν τη θέση τους στον διεθνή ανταγωνισμό.

5.3. Συνέπειες των μεγάλων έργων στην οικονομία με βάση τον νόμο 4635/2019

Εκ των αντικειμένων αρμοδιότητας του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων δεν περιλαμβάνονται μεγάλα έργα στο Πρόγραμμα.

5.4. Συμπληρωματικότητα με πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων περιλαμβάνει δύο σκέλη, το συγχρηματοδοτούμενο σκέλος και το σκέλος με εθνικούς πόρους. Το παρόν Πρόγραμμα αφορά στις δράσεις που θα χρηματοδοτηθούν από εθνικούς πόρους.

Παράλληλα, εκ του αντικειμένου του, ο αναπτυξιακός σχεδιασμός διέπεται από τις αρχές της συμπληρωματικότητας προς τις συγχρηματοδοτούμενες από την Ευρωπαϊκή Ένωση παρεμβάσεις και επομένως διενεργείται παράλληλα και σε κάθε περίπτωση λαμβάνει υπόψη του την πορεία εξέλιξης της τρέχουσας προγραμματικής περιόδου, αλλά και τα αποτελέσματα της διαδικασίας σχεδιασμού των τομεακών και των περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων του ΕΣΠΑ 2021-2027.

Ως προς την τρέχουσα προγραμματική περίοδο, η αποτίμηση των αποτελεσμάτων από ήδη υλοποιούμενα και σε εξέλιξη έργα (Εθνικού & Συγχρηματοδοτούμενου Σκέλους) στους τομείς ευθύνης του Υπουργείου παρουσιάστηκε στο Κεφ. 1.4 και ως ένα βαθμό τεκμηριώνει και τη συμπληρωματικότητα των δράσεων.

Ο σχεδιασμός του ΕΣΠΑ 2021-2027 ευρίσκεται στη φάση οριστικοποίησης. Η ευρωπαϊκή αναπτυξιακή πολιτική, που περιγράφεται μέσα από κανονιστικά κείμενα και την οποία θα εφαρμόσουν τα Ευρωπαϊκά Ταμεία και θεσμικά όργανα, καλύπτεται από πέντε (5) Στόχους Πολιτικής (ΣΠ).

Οι πέντε (5) Στόχοι Πολιτικής είναι:

- **ΣΠ1)** μια εξυπνότερη Ευρώπη μέσω της προώθησης του καινοτόμου και έξυπνου οικονομικού μετασχηματισμού,
- **ΣΠ2)** μια πιο πράσινη Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές άνθρακα μέσω της προώθησης της δίκαιης μετάβασης σε καθαρές μορφές ενέργειας, των πράσινων και μπλε επενδύσεων, της κυκλικής οικονομίας, της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή, της πρόληψης και της διαχείρισης των κινδύνων,
- **ΣΠ3)** μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη μέσω της ενίσχυσης της κινητικότητας και των περιφερειακών διασυνδέσεων ΤΠΕ,

- **ΣΠ4)** μια πιο κοινωνική Ευρώπη μέσω της υλοποίησης του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων,
- **ΣΠ5)** μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της μέσω της προώθησης της βιώσιμης και ολοκληρωμένης ανάπτυξης των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών, καθώς και μέσω της στήριξης τοπικών πρωτοβουλιών.

Οι τομείς ευθύνης του Υπουργείου απαντώνται κατεξοχήν στους Στόχους Πολιτικής 1 και 2 και δευτερευόντως στον Στόχο Πολιτικής 5.

5.5. Συμβατότητα με άλλες δημόσιες πολιτικές

Κατά την υλοποίηση του ΤΠΑ λαμβάνεται υπόψη το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία εντάσσοντας απαιτήσεις προσβασιμότητας στις τεχνικές προδιαγραφές των έργων και προβλέποντας τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων προς την Οδηγία 882/2019 όπου αυτό απαιτείται.

6. Οριζόντιες Αρχές

Σύμφωνα με την παρ.4 του άρθρου 120 του ν. 4635/2019 (Α' 166), στις διαδικασίες του αναπτυξιακού προγραμματισμού καθώς και κατά την υλοποίηση του ΤΠΑ του, τηρούνται οι αρχές και οι κανόνες της εθνικής και ενωσιακής νομοθεσίας, καθώς και των διεθνών συμφωνιών τις οποίες έχει κυρώσει η Ελλάδα, ιδίως, όσον αφορά το περιβάλλον, το χωροταξικό σχεδιασμό, τη βιώσιμη ανάπτυξη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την προσβασιμότητα χωρίς διακρίσεις, ιδίως, των ευπαθών ομάδων όπως τα άτομα με αναπηρία, την άρση και αποτροπή ανισοτήτων, τον ανταγωνισμό, καθώς και τις κρατικές ενισχύσεις.

6.1. Συμβολή ΤΠΑ στη Βιώσιμη Ανάπτυξη

Οι προτεινόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων στο ΤΠΑ του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων αναμένεται να δράσουν θετικά ως προς τη βιώσιμη ανάπτυξη για τον λόγο ότι ενσωματώνουν τη διάσταση μιας αναπτυξιακής προσέγγισης που αναμένεται να εφαρμοστεί με μέριμνα για την προστασία του περιβάλλοντος και τη διαφύλαξη των πόρων, ώστε να μην τίθεται σε κίνδυνο η βιωσιμότητα και η ανάπτυξη των μελλοντικών γενεών, περιλαμβάνοντας οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές πτυχές οι οποίες αλληλοενισχύονται.

6.2. Συμβολή ΤΠΑ στην ισότητα ευκαιριών και κατάργηση των διακρίσεων

Κατά την υλοποίηση των δράσεων του ΤΠΑ τους θα ληφθεί μέριμνα για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και την αποφυγή κάθε διάκρισης.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του ΤΠΑ διασφαλίζεται κατά το δυνατόν:

Η ισότητα των ευκαιριών και της ενεργού συμμετοχής μέσω ενός ενιαίου στρατηγικού σχεδίου για την επιχειρηματικότητα. Πιο αναλυτικά αναφορικά με το αντικείμενο των παρεμβάσεων, οι ενισχύσεις ιδιωτικών επενδύσεων θα παρέχουν κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε ανθρώπινο κεφάλαιο, την προαγωγή της κινητικότητας και την ενθάρρυνση της καινοτομίας.

Η ισότιμη πρόσβαση στην αγορά εργασίας και η βελτίωση των προοπτικών απασχόλησης με την δημιουργία ευκαιριών απασχόλησης για σημαντικό αριθμό πτυχιούχων υψηλής κατάρτισης. Ειδικότερα τόσο μέσω του Τομέα Ενίσχυσης Βιομηχανίας όσο και μέσω του Τομέα Ενίσχυσης της Έρευνας δίνεται η δυνατότητα αντιμετώπισης του brain drain και δημιουργίας συνθηκών brain gain.

Η καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φυλετικής, εθνικής καταγωγής, θρησκείας ή αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού.

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις έχουν σαφή στόχευση την βελτιστοποίηση της ποιότητας και εν γένει τις προοπτικές υποστήριξης του παραγωγικού τομέα για την ενίσχυση της

ανταγωνιστικότητας σε διεθνές επίπεδο ή να αποσκοπεί στην παραγωγή και ενσωμάτωση των ερευνητικών αποτελεσμάτων που θα απαντούν σε ευρύτερες οικονομικές και κοινωνικές προτεραιότητες. Επιπλέον, κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και εφαρμογής του ΤΠΑ προβλέπεται επίσης η ανάληψη πρόσθετων πρωτοβουλιών για:

Την ενεργό συμμετοχή – δημόσια διαβούλευση στη διαδικασία σχεδιασμού των κατηγοριών παρέμβασης

Τη χρήση εξειδικευμένων κριτηρίων για την τήρηση της αρχής της ισότητας των ευκαιριών και της μη διάκρισης, καθώς και την ενίσχυση της προσβασιμότητας κατά τη διαδικασία ένταξης, παρακολούθησης και χρηματοδότησης των παρεμβάσεων.

6.3. Συμβολή ΤΠΑ στην ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών

Οι προτεινόμενες κατηγορίες παρεμβάσεων στο ΤΠΑ είναι ουδέτερες ως προς τη διάκριση των φύλων. Κατά το σχεδιασμό και εφαρμογή των δράσεων προβλέπεται επίσης η κατά το δυνατόν ισόρροπη συμμετοχή ανδρών και γυναικών.

6.4. Αναμενόμενη συνέπεια στο περιβάλλον

Το ΤΠΑ αναμένεται να συμβάλει θετικά στο περιβάλλον, δεδομένου ότι, λαμβάνοντας υπόψη τις αρχές της βιώσιμης ανάπτυξης, διασφαλίζεται η προώθηση των απαιτήσεων περιβαλλοντικής προστασίας, αποδοτικότητας των πόρων και μετριασμού της κλιματικής αλλαγής.

Ειδικότερα, το ΤΠΑ περιλαμβάνει δράσεις οι συνέπειες των οποίων αναμένονται να συντελέσουν θετικά (μεμονωμένα ή σε συνέργεια με άλλες δράσεις) ως προς το περιβάλλον. Τέτοιες δράσεις είναι:

- Η ενσωμάτωση και αξιοποίηση τεχνολογικών, ψηφιακών λύσεων και πληροφοριακών συστημάτων
- Η προώθηση της κυκλικής οικονομίας και της πράσινης ανάπτυξης/οικονομίας
- Η ενίσχυση της οργανωμένης χωρικής συγκέντρωσης βιομηχανικών και ερευνητικών/καινοτόμων δραστηριοτήτων και
- Η αναβάθμιση της εμπορικότητας, της ελκυστικότητας και της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε αστικά κέντρα της χώρας.

7. Υπηρεσία διαχείρισης του Προγράμματος – Οργάνωση και αρμοδιότητες – Θεσμικό πλαίσιο

Για την υλοποίηση του Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων έχει επιλεγεί ένα σύστημα διαχείρισης, το οποίο εξασφαλίζει την υλοποίηση του ΤΠΑ κατά τον πλέον αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο στη δεδομένη περίοδο προγραμματισμού.

Σύμφωνα με το νόμο και το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ) του ΕΠΑ ορίζεται μια Υπηρεσία Διαχείρισης (ΥΔ) ως υπεύθυνη για τη διαχείριση του συνολικού Προγράμματος. Συγκεκριμένα, ως Υπηρεσία Διαχείρισης του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων είναι η Διεύθυνση Διαχείρισης Εθνικού Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων (Δι.Δι.Ε.Π.), της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Επενδύσεων, της Γενικής Γραμματείας Δημοσίων Επενδύσεων και Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ), με αντίστοιχη προσαρμογή του θεσμικού της πλαισίου.

Κύρια αρμοδιότητα της είναι η διαχείριση του Προγράμματος και ο συντονισμός της υλοποίησης των πέντε υποπρογραμμάτων του, ώστε να διασφαλιστούν η έγκαιρη ενεργοποίηση των δράσεων του και η εμπρόθεσμη υλοποίηση των έργων με βάση το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου.

Η ΥΔ ασκεί το σύνολο των αρμοδιοτήτων όπως ορίζονται στα άρθρα 129 και 132 του ν. 4635/2019. Σύμφωνα με αυτά, η ΥΔ, μεταξύ άλλων, εκδίδει Προσκλήσεις και μεριμνά για δημοσιότητα και διαφάνεια. Οι Προσκλήσεις περιλαμβάνουν όλα τα απαραίτητα στοιχεία ενημέρωσης των Δικαιούχων που έχουν την αρμοδιότητα υλοποίησης των έργων προς χρηματοδότηση σχετικά με τους όρους χρηματοδότησής τους από το ΤΠΑ/ΠΠΑ, τα κριτήρια αξιολόγησης και τυχόν επιπλέον πληροφορίες. Για την ένταξη συγκεκριμένων έργων, όπως έργα στρατηγικής σημασίας, κατά την έννοια της παρ. 9 του αρ. 119, ν. 4635/2019, έργων για τα οποία ο Δικαιούχος είναι συγκεκριμένος λόγω αποκλειστικής αρμοδιότητας υλοποίησης, έργων Τεχνικής βοήθειας και ό,τι άλλο προβλέπεται επ' αυτού στο ΣΔΕ, δεν απαιτείται η έκδοση Πρόσκλησης αλλά η Ανακοίνωση της πρόθεσης χρηματοδότησης.

Ειδικά για την περίοδο ενεργοποίησης του ΤΠΑ 2021-2025, η ΥΔ δύναται να διαμορφώνει τους όρους των Προσκήσεων σε συνεργασία με τις αρμόδιες Υπηρεσίες των αντίστοιχων Υποπρογραμμάτων Γενικών Γραμματειών και στη συνέχεια εκδίδει Ανακοίνωση πρόθεσης χρηματοδότησης προς δυνητικούς Δικαιούχους. Οι Δικαιούχοι, δηλαδή οι Υπηρεσίες των αντίστοιχων Γενικών Γραμματειών, εκδίδουν Πρόσκληση/Προκήρυξη προς τους τελικούς αποδέκτες της χρηματοδότησης να υποβάλλουν προτάσεις. Οι Δικαιούχοι, δηλαδή οι Υπηρεσίες των αντίστοιχων Γενικών Γραμματειών, αξιολογούν, εγκρίνουν ή απορρίπτουν με βάση τα προβλεπόμενα στο ΣΔΕ. Η αντίστοιχη Γενική Γραμματεία και οι Υπηρεσίες της παρακολουθούν τους αποδέκτες της χρηματοδότησης για την εμπρόθεσμη υλοποίηση του φυσικού και οικονομικού αντικείμενου της εγκεκριμένης πρότασής τους. Η Υπηρεσία Διαχείρισης του Προγράμματος ελέγχει την αντίστοιχη Υπηρεσία της αρμόδιας Γενικής Γραμματείας.

Με το σύστημα αυτό εξασφαλίζεται ο συντονισμός της υλοποίησης των υποπρογραμμάτων, ο έλεγχος της υλοποίησης με βάση τον προγραμματισμό μέσω της ΥΔ και βεβαίως η αξιολόγηση και η έγκριση προτάσεων έργων από τις οικείες Γενικές Γραμματείες που διαθέτουν την αναγκαία τεχνογνωσία.

Για την επίτευξη των στόχων του Προγράμματος, η Υπηρεσία Διαχείρισης θα ενεργοποιήσει το ΤΠΑ αμέσως μετά την έγκρισή του, καλώντας τις Γενικές Γραμματείες του Υπουργείου να της υποβάλουν τον συνολικό προγραμματισμό ενεργοποίησης των δράσεων τους και τον άμεσο ετήσιο προγραμματισμό τους. Στον εν λόγω προγραμματισμό γίνεται ρητή αναφορά στο δικαιούχο του έργου/δράσης (υπηρεσία) και τίθεται η στοχοθεσία εργασιών, τόσο σε επίπεδο Γενικών Γραμματειών, όσο και σε επίπεδο Υπηρεσίας Διαχείρισης.

Ειδικότερα, με βάση τον ετήσιο προγραμματισμό των Γενικών Γραμματειών η Υπηρεσία Διαχείρισης προγραμματίζει τις προσκλήσεις που καλείται να εκδώσει, προκειμένου να υποβληθούν τα Τεχνικά Δελτία Έργων, να ενταχθούν τα έργα στο ΕΠΑ και να δρομολογηθεί η υλοποίησή τους.

Οι Γενικές Γραμματείες ή οι λοιποί δικαιούχοι καλούνται, στον χρόνο που έχουν προδιαγράψει στον προγραμματισμό, να έχουν εξειδικεύσει ή/και ωριμάσει τα έργα/ τις δράσεις, που θα αποτελέσουν το αντικείμενο της πρόσκλησης από την Υπηρεσία Διαχείρισης, ώστε να αποφευχθούν καθυστερήσεις.

Τόσο η Υπηρεσία Διαχείρισης, όσο και οι Γενικές Γραμματείες θα οργανωθούν και θα στελεχωθούν κατάλληλα, ώστε να εξασφαλιστεί η αποτελεσματική και αποδοτική διαχείριση του Τομεακού Προγράμματος και των επιμέρους δράσεων, σύμφωνα με το ΣΔΕ.

8. Κριτήρια επιλογής έργων

Η αξιολόγηση των προτάσεων χρηματοδότησης είναι κομβικό σημείο της διαδικασίας ένταξης έργων στο ΤΠΑ. Η ένταξη έργων που υποβάλλουν οι καλούμενοι δυνητικοί δικαιούχοι σε συνέχεια σχετικής πρόσκλησης³⁷ που εκδίδει η ΥΔ, στηρίζεται στην εφαρμογή κριτηρίων επιλογής.

Τα κριτήρια επιλογής ορίζονται στις ανωτέρω προσκλήσεις και κατηγοριοποιούνται σε «ομάδες κριτηρίων». Σύμφωνα με το άρθρο 129 του ν. 4365/2019, τα κριτήρια εξειδικεύονται περαιτέρω στο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου και κατηγοριοποιούνται, κατ' ελάχιστον, στις παρακάτω ομάδες:

- Πληρότητα και σαφήνεια του περιεχομένου της πρότασης και τήρηση του θεσμικού πλαισίου
- Σκοπιμότητα του έργου
- Ωριμότητα του έργου
- Επιχειρησιακή ικανότητα του δικαιούχου.

Ο προσδιορισμός των κριτηρίων επιλογής, θα διασφαλίζει ότι τα κριτήρια:

- δεν οδηγούν σε διακριτική μεταχείριση των δυνητικών δικαιούχων,
- δεν οδηγούν σε διακρίσεις και αποκλεισμούς σε βάρος των ατόμων με αναπηρία,
- είναι διαφανή, αντικειμενικά και εύκολα επαληθεύσιμα και
- οδηγούν σε επιλογή έργων που συμβάλλουν στην επίτευξη των αποτελεσμάτων της σχετικής προτεραιότητας.

³⁷ Όπου πρόσκληση νοείται και η ανακοίνωση πρόθεσης χρηματοδότησης προς συγκεκριμένο δικαιούχο.

9. Συνοπτική περιγραφή της διαδικασίας σχεδιασμού του προγράμματος

Η διαδικασία σχεδιασμού του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων ξεκίνησε με την έκδοση της 1ης Εγκυκλίου Κατάρτισης Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Α.Π. 29428/12.3.2020). Στη συνέχεια με την υπ' αρ. 52273/2020 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων συγκροτήθηκε Ομάδα Εργασίας για την κατάρτιση του Προγράμματος αποτελούμενη από στελέχη του Υπουργείου.

Κατά την πρώτη συνεδρίαση της Ομάδας Εργασίας προσδιορίστηκαν οι απαραίτητες ενέργειες, η οργάνωση και το χρονοδιάγραμμα της διαδικασίας κατάρτισης, ο τρόπος παρακολούθησης του και το πλαίσιο συνεργασίας, συντονισμού και επικοινωνίας της Ομάδας.

Πραγματοποιήθηκε καταγραφή των διαθέσιμων πληροφοριών για την υφιστάμενη κατάσταση, αναζήτηση διαθέσιμων σχετικών μελετών διάγνωσης και κειμένων στρατηγικού σχεδιασμού / αναπτυξιακού προγραμματισμού και χάραξης πολιτικής.

Κατά τη διάρκεια κατάρτισης του Προγράμματος πραγματοποιήθηκαν πολλές συναντήσεις και τηλεδιασκέψεις της ομάδας εργασίας, προκειμένου να εξασφαλισθεί η καλύτερη δυνατή κοινή αντίληψη για τη στρατηγική, τους στόχους και τις δράσεις του Προγράμματος.

Τα βασικά στοιχεία που αξιοποιήθηκαν για τη διαμόρφωση του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων ήταν:

- Οι απαντήσεις των Γενικών Γραμματειών του Υπουργείου στη βάση του ερωτηματολογίου που διαμοιράστηκε μέσω της 1^{ης} Εγκυκλίου Κατάρτισης Εθνικού Προγράμματος Ανάπτυξης (ΕΠΑ) από το Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (Α.Π. 29428/12.3/2020) και
- Στατιστικά και απολογιστικά στοιχεία προερχόμενα από το πληροφοριακό σύστημα e-ΠΔΕ της Δ/σης Δημοσίων Επενδύσεων.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 2 Σεπτεμβρίου 2021

Ο Υφυπουργός

ΙΩΑΝΝΗΣ ΤΣΑΚΙΡΗΣ